ſcti. ac doctores eccleſie. ⁊ crebere pħis genti-
libus ac poetis. ⁊ hiſtoriographis. ⁊ mercato
ribus qui omnes habūdant falſitatibꝫ in ſuis
dictis. ¶ Decima ſtultitia eſt p̄dicatōis in-
fructuoſe Treñ. ij. ꝓphe tui viderunt tibi fal
ſa ⁊ ſtulta: nec aperiebāt iniq̄tatem tuam vt
te ad penitentiā reuocarent. Prophe ſecūdū
Greg. dicunt ibi p̄dicatores quia ꝓcul fant.
i. ea. que ſpectant ad futurā vitā. hi vidēt eis
falſa dum ſub rōne veri cultus diuini ⁊ ſane
doctrine p̄dicant falſa. Stulta dicūt dum ea
que non ꝑtinent ad ſalutem docent curioſa
⁊ inutilia. Vñ aplus. ij. ad Thimoth. ij. Stul-
tas autē ⁊ ſine diſciplina queſtiones deuita.
¶ Undecima ſtultitia eſt locutionis indebite
Iſa. xxxij. Fatuus fatua loquit. ⁊ puer. xv.
Os fatuorum ebullit ſtultitiā. ſicut fecit Na-
bal viris Dauid. ꝓpter quod Dauid ꝓpoſue-
rat occidere eum ꝓpter improperium illis di-
ctum. Sed Abigail vxor eiꝰ eum placauit di
cens de ipſo Nabal. Stultitia eſt in eo. et ſm
nomen ſuum ſtultus eſt. j Reg. xxv. ¶ Duo-
decima ſtultitia eſt inſtabilitatis ⁊ inꝑſeuerā
tie Ecci. xxvij. Stultus vt luna mutatur. Et
Gal. iij. inq̄t Aplus. Sic ſtulti eſtis vt cū ſpū
cepitis nūc carne cōſumami. ¶ Tertiadeci-
ma ſtultitia eſt luxurie Iudic. xix. dixit ille q̄
recepat in domum ſuam hoſpitio Leuitā cū
vxore ſua cuꝫ vellent ea abuti. Ceſſate a ſtul
titia hac. ⁊. ij Reg. xiij. dixit Thamar Amon
volenti eaꝫ violare. Noli facere ſtultitiā hāc.
¶ Quartadecima ſtultitia eſt adulterio fa-
uere. ſ. in retinendo adulteram. puerb. xviij.
Qui tenet adulteram ſtultꝰ eſt. quia. ſ. fouet
eam in peccato ⁊ ſeip̄m vitupat. Unde Criſoꝰ
Sicut crudelis et iniquus eſt qui caſtam di-
mittit. ſic fatuus eſt et iniquus qui meretri-
cem tenet. patronus enī turpitudinis eſt qui
celat crimē vxoris. xxxij. q. j. Sicut. ¶ Qui-
tadecima eſt reſpōſionis indebite. puer. xviij.
Qui prius reſpondet q̄ audit ſtultum ſe eſſe
demonſtrat confuſione dignum vel etiam cū
quis reſpondet male ei qui male locutus eſt.
ſ. ꝯtumeliam. Unde puer. xxvj. Nō reſpōdeas
ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam ne ei ſimil effi-
ciaris. Debet tñ aliqñ reſpōderi cū correctōe
vel punitione ſi ad eum ſpectat officium ad
reꝑmendā audaciā eius. ꝓpter qd ibi dicitur.
Reſpōde ſtulto ſm ſtultitiā eiꝰ. ſ. corrigendo
cum oportet. ne ſibi ſapiēs videat. ¶ Sexta-
decima eſt īterrogatōis īcōgrue Eccleſiaſtes
vij. Ne dicas qd putas cauſe eſt q̄ priora tpa
meliora fuerūt q̄ nūc ſūt. Stulta eſt enī hu-
iuſcemodi īnrogatio. Nam difficile eſt ſcire
qualitatem tēporū p̄teritorū ſeu ꝯditōeꝫ ho-
minū qui in p̄teritū fuerūt. quia etſi aliqua
mala narrant magis publica et enormia nō
tñ alia cū inumera fuerint ſemꝑ mala mūdi.
Sed ⁊ q̄to quis plus viuit. plus experit ma-
litias hoīuꝫ q̄ in p̄teritū fuerūt. ⁊ ſic vident
homines deteriores eſſe. Ratō tñ hoc dictat
ſic debere eſſe. quia ſicut q̄to aliquid fluēs ab
aliquo principio magis elongat. tanto pau-
latim magis debilitat in ſuo vigore. ſic ⁊ mū
dus quantomagis ꝓcedit vlterius tantoma-
gis deficit a v̄tute naturali ⁊ a feruore ſpūs ⁊
gracie inchoato ꝑ xp̄m. ¶ Decimaſeptima ē
ſtultitia loquacitatis nimie Eccleſiaſtes. x.
Stultus verba multiplicat. ⁊ puer. xxix. To
tum ſpiritum ſuum profert ſtultus. ⁊ ibideꝫ.
Uidiſti hominem velocem ad loquendū. ſtul
titia magis ſperanda eſt. ſ. de illo. quia ſapiēs
prius conſiderat quid loquatur. ¶ Decima-
octaua eſt ſtultitia inobedientie. j Reg. xiij.
dixit Samuel Sauli. Stulte egiſti: nec cu-
ſtodiſti mandatum domini Math. vij. Omīs
qui audit verba mea inquit xp̄c. et non facit
ea ſimilis erit homī ſtulto qui edificauit do-
mum ſuā ſuꝑ arenā. ⁊ deſcendit pluuia. ⁊ ve-
nerūt flumīa. ⁊ flauerūt venti in domum illā
⁊ facta eſt ruina eiꝰ magna. ¶ Decimanona
eſt ſtultitia mundane letitie Eccleſiaſtes. vij
Cor ſtultorum vbi letitia. puer. x. Per riſum
ſtultus opatur ſcelus. ¶ Uigeſima ſtultitia
eſt ocioſitatis ⁊ accidie. puer. xij. Qui ſectat
ociū ſtultiſſimus ē. ⁊ Eccleſiaſtes. iiij. Stul-
tus cōplicat manus ſuas.

¶ Titulus ſextus de Gula. Caplm p̄mum
de Gula. ⁊ de ſpeciebꝫ eius. ⁊ de pena. ⁊ reme-
dijs.

GUla eſt vnum ex ſeptē
capitalibus vitijs. De a
quo vitio inquit Ambro. Gula a
ꝑadiſo regnātē expulit. diſ. xxxv
Sexto die. Poteſt autem ſic diffiniri. Gula ē
inordinatus appetitus cibi ⁊ potus. Dicitur b
autem gula appetitus iordinatus ſm. b Tho.
ſcda ſcde. q. cxlviij. arti. j. in eo q̄ recedit ab
ordine rationis in quo ꝯſiſtit bonum virtu-
tis moral. Et quia ex hoc aliquid dicit pec-
catum eſſe q̄ virtuti ꝯtrariatur. ideo gula eſt
peccatum. Sed ſciendum ſm Tho. vbi ſupra
q̄ duplex eſt appetitus. Unus quideꝫ natura-
lis qui ꝑtinet ad vires potentie vegetabilis
in quibꝫ nō poteſt eē v̄tus ⁊ vitiū eo q̄ ñ pñt
ſubici rōni. Vñ ⁊ vis appetitiua diuidit ꝯtra
nutritiuā digeſtiuaꝫ ⁊ expulſiuam q̄ ꝑtinent
ad vegetatiuā vt ꝑtes eius. Et ad talem ap-
petitū. ſ. naturalem hmōi vegetatiue ꝑtinet
eſuries ⁊ ſitis vbi nō ē pctm. Vñ Gregꝰ. Se-
pe ſine culpa agit qd venit ex culpa. vnde et
ſine culpa cum eſurimus comedimus. qd tñ
ex culpa p̄mi ꝑentis eſt factum vt eſuriamꝰ
diſ. v. c. Ad eius. Alius eſt appetitus ſenſitiuꝰ
in cuiꝰ ꝯcupia vitium gule conſiſtit. Unde et

ꝑmus motus gule importat inordinationē in appetitu ſenſitiuo que nō eſt ſine peccato. qḋ videtur eſſe cū quis appetit cibum vel potum nō ꝓpter ſuſtentationem: ſed ꝓpter delectationem. Unde excedens in ꝗtitate cibi vel potus nō ꝓpter ꝯcupiam cibi et potus: ſed ꝑ errorem eſtimans eo indigere. non ꝑtinet ad gulam. Et de hoc vitio loquitᷣ ꝑs. ꝯtra ꝗſdaꝫ ꝑs. lxxvij. Adhuc eſce eorum erant in ore ipſorum. ⁊ ira dei aſcēdit ſup eos. Ubi tria notatᷣ.

Prīo materia ex q̄ gula ꝑpetratᷣ. ibi. Adhuc eſce.

Scḋo culpa in qua anima maculatᷣ. ibi. erāt in ore ipſorum.

Tertō pena a qua ꝑſona cruciatur. ibi. et ira dei aſcendit ſup eos.

Materia huiꝰ vitij .§. j.

eſt eſca ⁊ potꝰ. Et ṫ eſca qḋ ē ꝑncipale dicit. Adhuc eſce eorum. ⁊ loquitᷣ de coturnicibus quas dedit dñs illi populo iudeoꝝ in deſerto conſtituto appetenti alios cibos q̄ manna qḋ dabat dñs eis quotidie de celo. Ubi ſciendū q̄ eſca in ſe quecūq; nō eſt mala ſed bona q̄a creatura dei. j Thimoth. iiij. Omnis creatura bona. ⁊ nihil reijciendū qḋ cū grāꝝ actōe ꝑcipitᷣ. Et ſaluator Math. xv. Non qḋ intrat in os coinq̄nat hoīem. i. cibꝰ ⁊ potus ſm ſuā ſubſtātiā ⁊ naturā nō maculat hoīem ſpūaliter. In quo redargutꝰ ē error quorūdā iudeorum eſtimātiū q̄ſdam cibos: vt q̄ ſūt lege veteri ꝓhibiti ex ſui natura malos ⁊ maculare aīam eoꝝ eſū. Sed. b Tho. in. iij. ꝯ gētiles. c. cxxiij. hoc reprobat triplici rōne. ſ. aliquem cibū ſm ſe malū. Prīo ſic. Qḋ fit ſm rōnem nō eſt pcc̄m. fit aūt vnūq̄dq; ſm rōnem quādo ordinatᷣ ſm q̄ congruit debito fini. Finis autē debitus ſūptōis ciborum eſt conſeruatō corꝑis ꝑ nutrimentū. Quicūq; ḡ cibꝰ hoc facere pt̄. ḡ abſq; pcc̄o pt̄ ſumi. Nulliꝰ ḡ cibi ſūptio ſm ſe ē pcc̄m. Scḋo ſic. Uti rebꝰ ad qḋ ſūt ordinate nō ē ſm ſe malū. ſunt aūt plāte ꝓpter aīalia. aīaliū vero quedā ꝓpter alia. et omia ꝓpter hoīem. Uti ḡ plantis vel aīaliū carnibꝰ ad eſum vel ad q̄cquid aliud hoī ſūt vtilia. nō eſt ſm ſe pcc̄m. Tertō ſic. Defectꝰ pcc̄i ab aīa deriuatᷣ ad corpus. ⁊ nō ecōuerſo. pcc̄m eī dicimus ſm qḋ deordinatᷣ volūtas. Cibi autē immediate ad corpus pertinent. nō aūt ad aīam. Nō ergo ciboꝝ ſūptio ſm ſe poteſt eſſe pcc̄m niſi q̄tenus repugnat rectitudini volūtatis. Qꝫ aūt cibi ſūptio rᷣpugnet rectitudini voluntatis contingit tripliciter. Uno modo ꝓpter repugnātiā ad ꝓpriū finem ciborū. ſicut cū aliq̄s ꝓpter delectatōē q̄ eſt ī cibis vtitᷣ cibis ꝯtrariātibꝰ ſaluti corꝑis. vl̄ ſm ſpeciē vt infirmus fructus herbas et hꝰ. que nocent ꝯmūiter illi. vl̄ ſm q̄titatē. vt cū nimis comedit de aliquo ita q̄ grauat ſtomachum vel caput. ⁊ hmōi. Scḋo mō ſm q̄ repugnat cōditioni eius qui vtitᷣ cibis vel eoꝝ cum quibus ꝯuerſatur. Exemplum ꝑmi ptꝫ vt cū quis comedit accuratiuſq̄ ſua cōditio vel facultas exigit vt ſi ruſticus vtatur cibis gentiliū ſeu nobiliū. Exemplum ſecundi. vt cum quis vtitᷣ alijs cibis q̄ ſe habeant mores eorū cū quibꝰ ꝯuerſatᷣ. Tertō mō ſm q̄ cibi ſūt aliq̄ lege ꝓhibiti ꝓpter aliquā cauſā ſpecialem. puta in veteri lege aliqui cibi ꝓhibebātur comedi ꝓpter ſignificationem ſpūalem. puta porcus. miluus. coruus. aquila. ⁊ hꝰ. q̄ ſignificant vitia. videlicet luxuriam porcꝰ. raptū ⁊ auaritiā miluus. tarditatem ⁊ craſtinatōnem coruus. delitioſitatē aquila: q̄ vitia vult dñs q̄ nō incorporemus nobis. In lege eccleſie ꝓhibetᷣ eſus carniū ſexta feria ꝑ totū annū. ⁊ ieiunijs. ⁊ lacticinia in q̄drageſima. In aliquibꝰ etiā religionibꝰ ꝓhibent regula vel ꝯſtitutiones aliquibꝰ cibis vti vt carnibꝰ non quia malis: ſed ad cōcupiam refrenandam. vt dicitᷣ de ꝯſe. diſ. v. Carnē. et quia illa ceremonialia legis veteris nūc ceſſant. ſuari nō debent. ideo illis vti poſſumus cibis tunc ꝓhibitis: ſed a ſignificatis cauere debemus. i. a vitijs. Prohibitum etiā fuit gentilibus ad fidem cōuerſis ꝑ apl'os veſci idolotitis ꝓpter ſpēm mali vitandā ne. ſ. aliqui crederent hoc illos facē ī venerationē idoli. qḋ ad idolatriā ꝑtineret. al'r de ſe pcc̄m nō eſſet. Itē ꝓhibitū fuit ſanguine ſuffocato veſci quia iudei erant ex lege aſſueti abſtinere a talibus que adhuc ſeruabant. et ideo ne redderentᷣ odioſi eis et graues in cōuerſatione vtendo cibis qui illis erāt abhoīationi fuit ad tempꝰ ꝓhibitum ꝑ fraterna ꝯcordia. Ad errorē igitᷣ ꝑtinet quē manichei ſequebantᷣ eſtimare eſcam aliquā de ſe eſſe malā. Unn̄ apl's. j Thimoth. iiij. In nouiſſimis temporibꝰ recedent quidam a fide attēdentes ſpiritibus erroris ⁊ doctrinis demoniorum ꝓhibentium nubere ⁊ a cibis abſtinere. ſ. quibuſdam tanq̄ de ſe malis. Eſca igitᷣ nō eſt vitiū gule: ſed materia circa quā exercetᷣ ex cōcupia ad ipam.

Actum ad ſecundū .§. ij.

ſ. in quo conſiſtit culpa huiꝰ vitij. Sciendum q̄ conſiſtit in deſiderio inordinato cibi vl̄ potus dum. ſcꝫ appetuntur ꝓpter delectationem corꝑis nō ꝓpter ſuſtentationē ad quā ſunt ordinati. Et hoc notatur cū dicitᷣ in ꝑs. Erāt ī ore ipoꝝ. ſ. q̄ habuerūt deſiderium comedendi carnes ꝓpter delectationem. Augꝰ. in libro ꝯfeſſ. Juſſiſti dñe vt ad alimēta ſicut ad medicamenta accedamus. Sicut eñi ſumitᷣ medicina non ad delectatōnem: ſed ꝓpter neceſſitatē. ſ. ad ꝓſeruandū corpus a morte. ⁊ cum timore ſumitᷣ ne ledat. Ita cibus debet ſumi ad ſuſtentandū corpus ne deficiat. ⁊ cum timore ne offendat ex nimia cōplacentia. vnde

898 Job. Anteq̄ comedā ſuſpiro.ſ. timens offen
dere. Quis autē dū quis ſanus exñs ⁊ indi-
gens cibo vel potu cum delectatōne comedat
⁊ bibat. plus ⁊ minus delectatus ſm ꝙ habet
guſtum melius diſpoſitum. ⁊ ſm qualitatem
cibi ⁊ potus. ipā delectatio de ſe nō eſt mala
cum ſit naturalis: ſed cum ꝯplacet ſibi in ci
bo ⁊ potus vſu ꝓpter ipſam delectatōem. non
ꝓpter ſuſtentationē. ibi eſt peccatū ſiue cum
comedit vel bibit principaliter ꝓpter delecta
tionem ipſam ſiue comedat ꝓpter ſuſtentatō
nem: ſed in ipō eſu ⁊ potu iam cuȝ temptatˀ
comedere ꝓpter ipſam delectationem. Unde
Aug⁹. in li. cōfeſſ. de hoc ſe accuſat dicēs. Dū
ad quietem ſacietatis ex indigētia moleſtia
tranſeo. in ipō tranſitu inſidiatˀ mihi laque-
us ꝯcupiē. Et cuȝ ſalus ſit cauſa comedendi
⁊ bibendi. adiungit ſe tanq̄ pediſſequa iocun
da guloſitas. ⁊ plerūq; pire conatˀ vt ei⁹ fiat
cauſa. ¶ Quis autem gula ſit vitium capi-
a tale ⁊ a vulgarib⁹ dicatˀ mortale. nō tñ ſemꝑ
eſt mortale: ſed tunc eſt mortale ſm. b Tho.
ſcđa ſcđe. q. cxlviij. arti. ij. qñ ꝓpter delecta-
tionem gule homo auertitˀ ab vltimo fine.
quod fit cum inheret tali delectatōni vt fini.
ꝓpter quem deum ꝯtemnit paratus.ſ. facere
ꝯtra precepta dei vel eccleſie vt delectatōnes
huiuſmodi aſſequatˀ. ⁊ de hoc.ſ. cum eſt mor-
tale intelligenda eſt auctoritas Greg⁹. dicen-
tis. xxx. moral. Dum vitio gule non reſiſtitˀ
oīe qđ hoīes fortiter egerūt: ꝑdunt. ⁊ dū
venter non reſtringitur ſimul cuncte virtu
tes obruuntur. vel etiam ſm Tho. poteſt hoc
intelligi ꝙ gula virtutes auferantˀ non tam
ꝓpter ſe q̄ ꝓpter vitia que ex ea oriuntˀ. Nam
dicit idem Greg⁹. in paſtorali. Dum venter
ꝑ ingluuiem tenditˀ: virtutes anime ꝑ luxu-
riam deſtruūtˀ. Sed ſi quis inordinate appe-
tit vel querit delectationē cibi vel potus nō
tñ ꝙ ꝓpter hoc ſit parat⁹ facere ꝯtra dei mā-
data tūc erit veniale. qđ ꝯmūiter accidit cū
in ea peccatˀ. niſi ſit aliquis habituat⁹ in cri-
minib⁹. Et ſcđm hūc modū intelligendū ē qđ
ait Aug⁹. ī ſermone de purgatorio. Quotiēs
aliquis in cibo ⁊ potu plus accipit q̄ neceſſe
eſt.ſ. ex delectatōne. ad minuta peccata noue
rit ꝑtinere. diſ. xxv. §. Multi ſūt. Quis autē
hoc vitiū cū eſt mortale nō ſit directe ꝯtra p̄
cepta decalogi. eſt tñ indirecte ſeu ꝑ quādaȝ
reductionē. ſm Tho. vbi ſuꝑ. videlȝ ꝯ p̄ceptū
de ſanctificatōne ſabbati. in quo intelligitur
p̄cipi quies in vltimo fine. Sed ꝑ gulam hō
auertit ſe ab vltimo fine ꝯſtituēs euȝ in tali
delectatione. Nec eñ oīa peccata mortalia di
recte contrariantˀ p̄ceptis decalogi: ſed ſola
illa que ī iuſticiā ꝯtinēt. quia p̄cepta decalo-
gi ſpecialitˀ ꝑtinēt ad iuſticiā ⁊ ꝑtes ei⁹. Et
hoc etiā gula ē ꝯ dilectōeȝ dei ꝗ facit deū ſuꝑ
oīa diligere vt ſūmū ⁊ vltimū finē. Sȝ gula
facit magis diligere delectationes ciboruȝ q̄
deū. cui⁹ ſignū eſt quia facit ꝯtra p̄cepta dei
vt ꝯſequatˀ huiuſmodi dilectatōes. Et cū ſm
Tho. q. ea. arti. iij. grauitas alicuius peccati
attēdatˀ. p̄mo ⁊ p̄ncipaliter ſm materiā in ꝗ
peccatˀ ſcđm quā pctā circa res diuinas ſunt
maxīa. ſcđo ex ꝑte peccātis. i. deordinatōnis
volūtatis. tertō ex ꝑte effect⁹ ꝯſequētis. i. ma
li qđ inde ſequitˀ. Scđm p̄mū gula nō habet
maximā grauitatē. qꝛ nō eſt circa diuina: ſȝ
circa ordinata ad ſuſtentatōnem. Nec q̄tum
ad ſecunduȝ. imo ſm illud magis alleuiatˀ q̄
aggrauatˀ vitiuȝ gule. tū ꝓpter neceſſitatem
ſūptionis ciboꝝ. tū ꝓpter difficultateȝ diſcer-
nendi ⁊ moderādi id qđ ꝯuenit in talib⁹. vnde
apparet de malitia volūtatis. Sed ſm tertiū
p̄cipue attenditˀ grauitas ei⁹ vt dicatˀ mltuȝ
graue. quia multa mala oriuntˀ ex eo. Unde
ſuꝑ illud. qui ꝑcuſſit egiptū cuȝ p̄mogenitis.
dicit glo. Egiptus que interpretatur tenebre.
ſignificat gulā que obtenebrat aīaȝ ⁊ caput
fumoſitatib⁹. Primogenita eñ eius ſunt lu-
xuria. cōcupiā. ſuꝑbia. ⁊ h⁹: que generat gu-
la. Qđ aūt dr̄ Adam ꝓpter gulam de ꝑadiſo
expulſum. illud fuit magis ꝓpter radicem ei⁹
i. ſuꝑbiam q̄ ꝓpter ipām gulam.

¶ Quantum ad tertium .§. iij.

ſ. de pena qua punitˀ gula. nota hoc cū dicit.
Et ira dei aſcēdit ſuꝑ eos.ſ. guloſos. Ira dei
eſt punitio ei⁹ qua puniuit illos.ſ. igneȝ mit-
tendo de celo qui ꝯbuſſit illos ⁊ occidit. Unde
dictus eſt locus ille ſepulcra concupiē. qꝛ ibi
ſepulti ſunt mortui propter concupiāȝ gule.
Punitur autē tripliciter.
Primo pena corporali.
Scđo pena ſpūali.
Tertō pena gehennali.
Quantum ad p̄mū dicitˀ Eccl. xxxvij. Propē b
crapulā multi ꝑierūt. Multi eñ moriūtˀ ꝓpē
inordinatam ſūptionem cibi et potus. Unde
Criſo⁹. Exceſſus ciborum conſumit ⁊ conpu
treſcere facit corp⁹ hūanū. ⁊ macerat egritu-
dine diuturna. ⁊ tūc eū morte crudeliori ꝯſu
mit. de ꝯſe. diſ. v. c. Nihil ſic iocundū. Hinc et
Hiero⁹. Ipocras docet in amphoriſmis craſ-
ſa ⁊ obeſa corpa opimis que creſcendi menſu
ram ipleuerint. niſi cito ablatione ſanguinis
minuantˀ in paliſim ⁊ peſſima morboruȝ ge-
nera erumpe.ſ. eſt neceſſe. Et Galienus do-
ctiſſimus Ipocratis interpres athletas. qꝛū
vita ⁊ ars ſagina eſt. dicit in exhortatōe me-
dicine: nec viuere poſſe diu nec ſanos eſſe. de
conſe. diſ. v. c. Ne tales. Et de quodam poda-
groſo narrat ipē idem ꝙ ꝓſcriptus ⁊ depau-
patus cum nō poſſet ita vacare guloſitatib⁹
ſuis factus eſt ſan⁹. Narrat de quodā abbate
quia cū iret ad balnea quia q̄ſi ꝑdiderat appe
titum ꝓpter nimiā epulationē. capt⁹ in via. ⁊

ductus ad radicoſanuʒ fuit incarceratus. et
audita cauſa itineris fecit eũ dñs caſtri ma-
nere in quadã camera vbi nõ erant niſi fabe
crude ⁊ aqua. ⁊ ſine cibo ⁊ potu ꝑ aliquos di
es. ꝓpter qđ ille ꝯſũptis ſuꝑfluis humoribus
fame ductus comedit illas fabas et ſanatus
eſt. Et Eccl. xxxvij. In multis eñ eſcis erit ĩ
firmitas Sen̄. Voluptates nõtm̃ voluptuo-
ſos excecant: ſed ⁊ ĩpotentes reddunt. ⁊ con-
tractos ⁊ leproſos. ⁊ diuerſis alijs infirmita-
tibus affligunt. Inducit quoqꝫ ⁊ paupertateʒ.
ſm̃ illud. ꝓuer. xxj. Qui diligit epulas ĩ ege-
ſtate erit. ⁊ qui amat vinum et pinguia non
ditabiť. Vnde ⁊ ꝓdigus filius ꝯſũpta ſubſtã
tia ĩ gula ⁊ luxuria cepit egẽ Luc. xv. ¶ Se-
cunda punitio ſeu pena q̃ incurriť ꝓpť gulã
eſt ſpiritualis quia videlicet amittũť ꝑ eam
⁊ deſtruunť omnes virtutes que ſuꝑant oĩa
bona tpalia. In hui⁹ figuram legitur ꝙ Na-
buzardan princeps coquoꝝ deſtruxit muros
hieruſalem ad deſignandum quia venter cui
multitudo coquorum deſeruit ꝓpter vitium.
ſ. gule edificia virtutum ad ſolum redigit. vt
ait Gracianus. xliiij. diſt. §. j. Qz fides rui-
nam patiatur. patʒ in illo ꝓplõ hebreorum đ
quo legitur. j Coꝛ. x. Sedit populus man-
ducare ⁊ bibere ⁊ ſurrexerunt ludere. i. feſti-
uare in venerationem vituli aurei declinan-
tes ad idolatriaʒ. Quam ſpem habere pñt de
deo vel de beatitudine quorũ deus venter eſt?
vt dicit aplˀs. ⁊ gloria in ꝯfuſione eoꝝ qui ter-
rena ſapiunt ad Philˀ. iij. Hi ſunt guloſi qui
cultum ⁊ ſolicitudinem quã debent erga deũ
habere habent ꝓ ventre ſuo. Verus enim dei
cultoꝛ cum ſurgit mane cogitat ꝑmo de deo.
ſe ei recõmendans. Sꝫ guloſus cogitat quid
debeat in mane comedere qđ magis delectet.
De coquina templum facit. de menſa altare.
ibi ponit victimas carnes varias. Miniſtri
ſunt ſerui menſe. oratõnes ⁊ lectiones ſũt lo-
cutiones de cibis et vinis qui ſint meliores.
hi dicunt comedamus ⁊ bibamus cras enim
moꝛiemuꝛ. ⁊ ſic erimus quaſi non fuerimus.
nec eñ aliam vitam ſperant. Sed cũ ſe reꝑi
unt in igne inferni. tũc exꝑiunť aliã vitam.
Caritatem primi ignorant. Sicut diues il-
le qui epulabať quotidie ſplẽdide. et Lazaro
mendico ⁊ vlceroſo quẽ quotidie videbat nec
micas quidem q̃ cadebant de menſa ei dabat.
ꝓpter qđ tandeʒ moꝛtuus: ſepultus fuit ĩ in-
ferno. Qui eñ habuerit ſubſtãtiã mũdi hui⁹
⁊ viderit frẽm ſuũ egere. et nõ dederit quomõ
caritas dei eſt ĩ illo. j Joħ. iij. q. d. nõ ẽ vtiqꝫ.
Prudentiaʒ ꝓſternit gula. qꝛ vt ait Hiero⁹.
Pinguis venter. i. gule dedit⁹ craſſum ſenſuʒ
generat. diſ. xliiij. §. fi. Fumoſitates ei ciboꝝ
et potuũ aſcendunt ad caput. ⁊ obtenebrant
intellectum vt male poſſit diſcernere veꝝ. ſi-
cut pꝫ in Herode in ꝯuiuio poſito ꝙ neſciuit
diſcernere ſe nõ obligatũ ad ꝓmiſſa iniuſte:
ſed imprudenter et crudeliter ad petitionem
puelle iuſſit amputari caput Johis baptiſte.
Juſticia exilio relegať. Quis eñ tãiniuſt⁹
tamauarus inq̈t Ambro. ꝙ qui multoꝝ ali-
menta nõ ſuũ vſũ: ſed habũdantiã et delitias
facit. diſ. xlvij. Sicut hi. qđ facit guloſus ita
comedens ꝑcioſa ꝙ multi pauꝑes poſſent ex
illo ſumptu viuere. Quot irriſiones. detra-
ctiones. ꝓditõnes. homicidia. fiũt ĩ ꝯuiuijs?
Nõne Abſalon fratrem ſuũ ꝓditorie in cõui-
uio occidi fecit? vt habeť. ij Reg. xiij. Foꝛ-
titudo ꝑ gulam infirmať. Vnde et qui certat
in agone ab om̃ibus ſe abſtinet. j Coꝛ. ix. ſeꝫ
grauamine ciboꝛum et potuũ vt ſit foꝛtis ad
bellandum. Foꝛtiſſimus eñ ille Holofernes
cui⁹ terroꝛem om̃es foꝛmidabant in cõuiuio
nimis comedendo ⁊ bibendo ita debilis eſt ef-
fectus ꝙ ab vna muliere. ſ. Judith fuit deca-
pitatus Judith. iij. ¶ Temꝑantiam autem
fugat ex toto. ſicut vnum cõtrarium expellit
aliud. Sed venter mero eſtuans facile deſpu
mat in libidines. vt ait Hiero⁹. In cui⁹ figu-
raʒ Noe ebrius factus nudauit femoꝛa Gen̄.
ix. Sed ⁊ ſeptem dona ſpũs ſancti ex gula ru
unt. qđ figuratum fuit Job. j. c. qñ ſeptem fi
lijs Job ꝯuiuantib⁹ in domo primogeniti do-
mus ꝑcuſſa a vento ruens oppreſſit oẽs. Fi-
gurant eñ ſm̃ Greg. ſepteʒ dona ſpiritus ſã-
cti ſeptem filij Job. ¶ Demum pena gehen-
nali punitur gula. Attendite inq̈t ſaluatoꝛ
ne grauenť coꝛda vr̃a crapula ⁊ ebrietate. et
ſuꝑueniat in vos repẽtina dies illa. ſ. iudicij
vos ꝯdẽnans. Ponit aplˀus Ro. xiij. comeſ-
ſationes et ebrietates inter opa tenebrarum
quia ducũt ad tenebras eternas. Sicut ergo
ira dei aſcẽdit ſuꝑ eos. ſ. guloſos. ſ. incendiuʒ
ignis. Ita ignis eternus paratus ẽ guloſis.

De ſpeciebus gule .§. iiij

q̃ q̈nqꝫ ſunt. vt ponit Greg⁹. ĩ li. moꝛalˀ. dicẽs
Quinqꝫ modis nos gule vitiũ temptat. Alˀn
nãqꝫ indigẽtie tpa ꝑuenit. Alˀn tpa nõ ꝑue-
nit ſed cibos lautioꝛes q̃rit. Alˀn q̃ ſumenda
ſũt ꝓcurari accurati⁹ expetit. Alˀn aũt ⁊ qua
litas ciboꝝ ⁊ tpˀus cõgruit: ſed ĩ ipa q̃titate
ſumenda menſurã refectõis excedit. Nonnũ-
ꝙ abiectus eſt qđ deſiderat. ⁊ tñ in ipſo eſu in
menſi deſiderij deterius peccat. de conſe. diſt.
v. c. Quinqꝫ. Suꝑ hoc dať v̄ſus. Pꝛoꝑe. lau-
te. nimis. ardenter. ⁊ ſtudioſe. Quõ auteʒ iſti
modi vel circũſtãtie gule faciãt diuerſas ſpe
cies. b Tho. ſcđa ſcđe. q. cxlviij. arti. iiij. ſic de
clarat. Gula ĩportat ĩoꝛdinatã ꝯcupiam edẽ
di. In eſu aũt duo ꝯſiderãť. ſ. ipẽ cib⁹ qui co-
mediť. ⁊ ei⁹ comeſtio. Poteſt ergo ĩoꝛdinatõ
ꝯcupiẽ attendi. vno mõ q̃tũ ad ipm̃ cibũ qui
ſumiť. ⁊ ſic q̃tũ ad ſubſtãtiã vlˀ ſpẽm cibi q̃rit
aliq̈s cibos lautos. i. ꝑcioſos. Q̃tum vero ad

qualitatem querit cibos nimis accurate pre-
paratos qđ eſt ſtudioſe. Q̃tum ad q̃titatem
excedit in nimis comedẽdo. Alio modo inor-
dinatio concupiſcẽtie cõſiderat̃ in ipa ſũptõ-
ne cibi. ⁊ hoc vel quia p̃uenit debitum temp⁹
comedendi. ⁊ ſic eſt propere. vel quia nõ ſer-
uat debitum modum ĩ edendo qđ eſt ardẽter.
Propterea aũt corruptõ circũſtantiarum di-
uerſarum facit diuerſas ſpecies gule ꝓpter di-
uerſa motiua ex quibus moralium ſpecies di-
uerſificantur. In eo enĩ qui querit lautos ci-
bos excitat̃ ↄcupiſcẽtia eius ex ipa ſpecie ci-
bi. In eo aũt qui p̃uenit tp̃s deordinat̃ ↄcu-
piſcentia ꝓpter ĩpatientiã more. ⁊ ſic de alijs.
De his poteſt ĩduci illud p̃s. lxxvij. Mandu-
cauerunt ⁊ ſaturati ſunt nimis. ⁊ deſiderium
eoꝝ attulit eis. Et loquit̃ p̃s de illis guloſis
qui erant in deſerto in ꝑl'o dei. Sed q̃tũ ſit ď
teſtabile vitiũ gule oñdit Ambro. ĩ ſermone
dicens. Sexto die beſtie create ſunt. ⁊ cum be-
ſtijs orta eſt poteſtas edendi ⁊ vſus eſcaꝝ. vbi
cibus cepit ibi finis factus eſt mũdi. ibi cepit
ſua ĩcremẽta neſcire: vbi ceperunt diuina cir-
ca eum opa feriari quo iudicio declaratũ eſt
q᷑ ꝑ cibos mũdus haberet ĩminui ꝑ quos de-
ſijt augeri. ⁊ infra. Eoſq; preuaricari nemo
nouerat. ⁊ adhuc orta nõ eſſet que p̃ma eſt p̃-
uaricatio. Indictum eſt ieiuniũ. i. abſtinẽtie
lex a dño deo. preuaricatio legis a diabolo.
Serpens gule ſuadet. dñs ieiunare decreuit.
culpa ꝑ cibum. latebra poſt cibũ. cognitio ĩ-
firmitatis in cibo. firmitatis ďtus in ieiunio
diſ. xxxv. Sexto. vbi oñdit Ambro. q̃nq; ma-
a la ex vitio gule. ¶ Primuz quia facit hoĩem
vt aĩal brutũ. Sicut enĩ beſtie comedũt cum
trahit appetitus eas ad cibum ſine diſcretõne
vel aliqua ↄſideratione. Ita ⁊ guloſus nõ re-
ſpicit nec ad diem nec ad modũ nec ad neceſ-
ſitatem: ſed ad appetitum. ⁊ hoc ſignatũ fuit ĩ
eo q᷑ in eadem die. ſ. in p̃ncipio creatõis rerũ
qua create ſũt beſtie. poſtea creato hoĩe fuit
data licentia comedendi cum dñs dixit. de oĩ
ligno ꝑadiſi comedite ⁊c̃ Geñ. ij. Tulli⁹. Si
videris iſtos epulatores velut opimos boues
ſtertere ⁊ ſudare intellige eos. ⁊ Señ. q̃ſdam
ventri obediẽtes loco aĩaliũ numeremus nõ
hoĩuz. ¶ Secundũ maluz quia ĩpedit ďtutis
ꝑfectum. Unde ⁊ Greg⁹ dicit in li. moral̃. q᷑ q̃
nõ vincit vitium gule male poteſt alia vincẽ
i. quãto corpus implet̃ tanto aĩa minoratur.
Qđ figuratũ fuit in hoc q᷑ data licentia ↄme-
dendi a deo non creauit poſtea alias nouas
creaturas. Et ſic dicit Ambro. mundũ finitũ
⁊ ꝑ cibũ gule mundũ. ſ. minorem diminutum
i. hoĩem in ꝑfectu ſpirituali. ¶ Tertiũ. quia
eſt malorum initiũ. Nam oĩes penalitates ⁊
miſerie ⁊ mors quas patimur ſm̃ corpus. et
ignorantia ⁊ inclinatões ad vitia ꝓceſſerunt
ab illa inobediẽtia Ade ⁊ vitio gule ſm̃ illuz

verſum ſapientis. Mala. i. maxilla. mali ſcꝫ
hoĩs Ade. malo. i. pomo malo. ↄtulit oĩa mũ-
do corꝑalia ⁊ ſpũalia. vñ dicit hãc fuiſſe p̃mã
preuaricationem. ſ. q̃tum ad exteriora vitia.
¶ Quartum malum eſt. quia obſcurat intel-
lectum ⁊ aufert deum Job. xxviij. Non inue-
nitur ſapientia in terra ſuauiter viuentium
i. guloſoruz. Tulli⁹. Mente recta vti nõ p̃nt
cibo ⁊ potu repleti. In cui⁹ figurã poſt gulaꝫ
cõmiſſam ſe abſconderunt p̃mi ꝑentes quaſi
amantes tenebras ne viderent̃ a deo. Et hoc
eſt qđ ait Ambro. latebra p⁹ cibũ. ¶ Quintũ
malũ eſt q: inducit luxurie fluxum Hiere. v.
Saturaui eos et mechati ſunt Hiero⁹. Quõ
iuuẽcula in feruore iuuentutis poſita dapi-
bus ⁊ vino plena de caſtitate eris ſecura! q. d.
male. Et in hui⁹ figuram cõmiſſo vitio gule
fecerunt ſibi ꝑizomata cooꝑientia pudenda
q: ſenſerũt ſtimulũ carnis. Et hoc ẽ qđ dicit
Ambro. Cognitio infirmitatis in cibo. ⁊ ideo
ſerpens gule ſuadet et temptat de ea. Unde et
xp̃m temptauit ĩ deſerto dicẽs. Si fili⁹ dei es:
dic vt lapides iſti panes fiãt Math. iiij. quia
nouit inde multa lucrari. et frequenter illud
ſuggerit ſm̃ moralem ſenſum. vt lapides du-
ros abſtinentie ⁊ ieiunioruz ↄmutet ĩ panes
relaxatõis penitẽtie ⁊ r̃creatõis corꝑis. ⁊ hoc
ſi filius dei es. ſi ꝑ quia filius dei es ꝑ fidem ⁊
gratiã. Deus vult ſuos filios letari non cru-
ciari. ⁊ regnũ dei nõ eſt eſca ⁊ potus: ſꝫ iuſti-
cia ⁊ pax ⁊ gaudiuz ĩ ſpũ ſcõ inq̃t apl's Ro.
xiiij. Sed verꝫ eſt q᷑ regnũ dei nõ acq̃rit̃ ſolũ
ꝑ abſtinentiã ciboꝝ: ſed ꝑ iuſticiaꝫ ad quam
ꝑtinet ieiunia inſtituta nõ frãgere neq; ꝓpter
delectatõnes comedere vel aliq̃d ꝓpter come-
dendũ inordinatum facere: qđ diabolus xp̃o
ſuggerebat vt. ſ. faceret miracula illius con-
uerſionis ſine cauſa vrgẽte q: aliter ſibi po-
terat de cibo ꝓuidere. Sed guloſi manduca-
uerunt ⁊ ſaturati ſunt. vbi notantur plures
ſpecies gule.

Prĩo Manducauer̃t aliq̃ ĩ exceſſiua q̃titate.
Scđo Mãducauerũt aliq̃ cũ lauta q̃litate.
Tertõ Manducauerũt tertij ď accurata ſtu-
dioſitate.
Quarto Mãducauer̃t q̃ꝺi ex nimia auiditate
Quĩto Mãducauer̃t q̃nti ſ'b tp̃is ĩoportũitate

Prima ergo ſpẽs .§. v.

gule ſeu modus eſt nimis comedere vel etiam b
bibere. qđ enĩ dr̃ de eſu. totũ ſciẽdũ ẽ de potu.
ſed locutõ in hmõi fit de eſu. q: ibi magis of-
fenditur ⁊ frequentiuſq̃ in potu. Cũ aut̃ ita
excedit̃ in q̃titate vt incurrat̃ ebrietas: illud
ẽ vnũ vitiũ ſpãle ď q̃ dicet̃ infra. Cũ ďo bibit̃
vltra debitum ſed citra ebrietatem: ꝑtinet ad
hãc ſpẽm gule. Ab hoc vitio deuicti ſũt ml'ti
ex illis ebrijs in deſerto de quib⁹ dr̃ in ďſiculo
allegato. Manducauerunt ⁊ ſaturati ſunt ni-
mis. comederũt g̃ coturnices quas dñs fecit

circa caſtra eorum euolare quas captas co-
mederũt in nimia quãtitate: ſed puniti ſunt
igne de celo guloſos illos ꝯburendo. vt habe
tur Numeri. xj. Et ꝑpetrari poteſt iſtud viti
um ita circa viliſſimos cibos ⁊ pot⁹ ſicut cir-
ca delicatos ⁊ precioſos. Unde dr̃ Ezech. xvj.
Hec fuit iniq̃tas ſororis tue ſodome: ſaturi-
tas panis ⁊ aque. De q̃titate aũt cibi ⁊ pot⁹
nõ poteſt dari vna certa regula oĩbꝰ ſcðm
eandem menſurã: ſed plus et min⁹ exigit̃ ſm
varietatẽ cõplexionũ ⁊ fatigationum. Unus
etiam ⁊ idem plus indiget vno tp̃e q̃ alio ſm
diſpoſitõnẽ ſui corporis. Unde pħs in li. ethi
corũ narrat de quodam fortiſſimo viro dicto
Milone qui comedebat ſolus al'n vnum bouẽ
nec erat grauatus ſtomachus ei⁹. Et ali⁹ q̃a
debilis etiam de paucis buccellis panis gra-
uabat̃. ꝓpterea inq̃t xp̃c Math. xj. Uenit Jo
hannes baptiſta non manducans neq; bibẽs
ſ. ꝯmũia cibaria. ⁊ dicunt. demoniũ hab;. ve
nit filius hoĩs manducans ⁊ bibens. ſ. ꝯmuni
modo. ⁊ dicũt. Ecce homo vorax ⁊ potator vi
ni. ⁊ iuſtificata ẽ ſapientia ab oĩbꝰ filijs ſuis.
Et hoc vltimũ verbũ tractãs Aug⁹ ait. Oſtẽ
dit filios ſapiẽ intelligẽ nec in abſtinẽdo nec
in manducãdo eſſe iuſticiã: ſed ĩ eq̃nimitate
tolerandi inopiã. ⁊ tẽperãdi habũdantiam et
nõ ſe corrũpendi. diſ. xlj. Qð dicit. ⁊ appellat
filios ſapiẽ diſcipulos xp̃i. a quibꝰ dicit ſe ſa-
pientiam iuſtificatã. i. iuſtã ⁊ ſctã ĩ come-
dendo moderate. Tantũ ergo poteſt ⁊ deb; q̃s
comedere ⁊ bibere quantũ credit ſe indigere
ad ſuſtentatõnem ⁊ executõnem eorum q̃ ſibi
incũbũt agenda. ita vt nõ vſq; ad nauſeã ſu-
mat: ſed cũ aliquali adhuc appetitu finem fa
ciat. Cum autẽ ex delectatõne cibi vel potus
plus ſumit q̃ ſibi dictat ꝯſcia oportunũ: tũc
peccat. Et de crapula carniſpriuij ex his que
hñtur diſ. iiij. deniq;. cũ glo. videt̃ ibi eẽ mor-
tale. dicit enĩ ibi Greg⁹. cum oĩs laici ſecula
res illa die plus ſolito ⁊ ceteris diebꝰ accura-
tius cibos carniũ appetãt. ⁊ niſi noua quadã
auiditate vſq; ad mediã noctem ſe ingurgi-
tent. nõ aliter ſe huiuſmõi ſcĩ tp̃is obſerua-
tionẽ ſuſcipe putant. ſ. quadrageſime. qð vti-
q; nõ rõni ſed voluptati imo cuidã mẽtis ce
citati aſcribendũ ẽ. Unde nec a tali cõſuetu
dine auerti pñt. et ideo cũ venia ſuo ingenio
relinquendi ſunt ne forte peiores exiſtant ſi
a tali ꝯſuetudine ꝓhibeant̃. Hec glo. ibi dicit
cũ venia. ſ. tp̃alis punitõnis nõ gehennalis.
Neq; tñ omnes excedentes illo tp̃e in quanto
vel quali ꝯdemnandi ſunt de mortali: ſed qui
faciũt nimium exceſſum auertentes ſe a deo.
H. etiã Aug⁹. dicit eſſe reprehendendas co-
meſſatõnes ⁊ ebrietates que fiunt in diebꝰ ſo-
lẽnibꝰ. vt diſ. xliiij. Comeſſatõnes.

a. Secunda ſpecies eſt .§. vj.

comedere cibos nimis delicatos ꝓpter delecta
tionem. vt capones. faſonos. ꝑnices. carnes
vitulinas. lampredas. ſturiones. ⁊ hui⁹. vi-
na ſolennia. vt maluaticum vernatium. gre-
cum. trebianum. ⁊ hui⁹. Huic deditus erat di-
ues ille qui epulabatur quotidie ſplendide d̃
quo xp̃c dicit q̃ mortuus eſt ⁊ ſepultus in in
ferno Luc̃. xvj. In hanc etiam ſpeciem gule
vident̃ lapſi hi de quibꝰ ait p̃s. Manducaue-
runt ⁊ ſaturati ſunt nimis. nõ enĩ erãt ꝯtenti
cibo ꝯmũi ⁊ vtili ⁊ ſuaui mãne de celo. ſ; ap-
petierũt carnes et ſolennes. vnde et coturni-
ces dñs dedit Numeri. xj. Si quis tñ vtat̃ ci-
barijs delicatis ꝓpter infirmitatẽ vel debilita
tem hoc exigentẽ. aut generis nobilitatẽ. vt
principes. aut ꝓpter tp̃is ꝯgruitatẽ. vt in nu-
ptijs ⁊ cõuiuijs diſcretis. poteſt eſſe hoc abſq;
peccato. Unde Aug⁹. Fieri enĩ poteſt vt ſine
aliquo vitio cupiditatis vel voracitatis p̃cio
ſiſſimo cibo ſapiẽs vtat̃. Inſipiẽs aũt fetidiſ-
ſima gule flãma ĩ viliſſimũ inardeſcat. Et ſa
nius maluerit q̃s more dñi piſce veſci q̃ len-
ticula more Eſau nepotis Abrahe. aut ordeo
more iumẽtorũ. diſ. xlj. Quiſq̃s. Et in ea. diſ.
idem dicit. c. Nõ cogant̃ diuites cibis paupũ
veſci. vtant̃ ꝯſuetudine infirmitatis ſue: ſed
doleant ſe aliter abſtinere nõ poſſe. Si ei cõ-
ſuetudinẽ ſuã mutant: egrotãt. Utant̃ ſup-
fluis. ⁊ dent paupibus neceſſaria. Utant̃ p̃ci
oſis. ⁊ dent paupibꝰ vilia. hec ille. Uñ lauda-
bile eſt a pueritia etiã filios nobiliũ aſſueſcẽ
cibis groſſioribꝰ. qð fecit mater. b Ber. erga
filios ſuos nobiles ⁊ diuites. Sed ⁊ Ligurg⁹
ethnicus: ſed rectiſſimus ordinauit in legi-
bus ſuis adoleſcentulos rure nutriẽdos cibis
vilibus. Sũme autẽ reprehenſibile eſt iuuen
culos ad tabernas accedere. pignolatas con
fectiones ⁊ alia guloſa comedere. maluatica
⁊ greca bibere. in cõuiuijs cũ alijs iuuenibus
repire. Cum iſtis enim lãbacitatibus indu-
cuntur ad omnem turpitudinem ſodomiticã
⁊ hui⁹. Nimis inardeſcit in eis ꝯcupiſa carna
lis ſanguine ĩ eis feruente abſq; hoc q̃ ligna
tanta ad augmentandam flammã apponãt.
Conuiuia autem facere vbi ꝯmuniter lauta
preparantur cum ex amicitia vel alia cauſa
honeſta fiunt. de ſe non ſunt reprehenſibilia.
Nam ⁊ Job permittebat filijs ſuis conuiuia
facere inuicem Job. j. Et Joſeph preparauit
fratribus ſuis conuiuiũ. et Abraham angel̃
hoſpitibꝰ ſuis Geñ. xviij. ⁊ p̃cipue cũ in ꝯui-
uijs abſunt. v. circũſtantie quas ponit Greg⁹
dicens. Sciendũ q̃ cõuiuia tunc ex caritate
veraciter ꝓdeunt. cum in eis abſentiũ nulli⁹
vita mordet̃. Nullus ex irriſione rep̃hendit̃.
Nec inanes ſeculariũ negocioꝝ fabule: ſed
verba ſacre lectõnis legunt̃ ⁊ audiunt̃. Cum
non pluſq̃ neceſſe eſt corpi deſeruit̃. di. xliiij.

Cõuiuia. Et q꞉ raro eſt quin ĩ ꝯuiuijs multa vana ⁊ irriſoria imiſceanť. ⁊ vltra debitũ comedať. ⁊ delecteť. ideo refert Aug⁹ documentum ſibi a. b. Ambro. traditũ vt vitaret conuiuia: quibꝫ termin⁹ tẽꝑantie excediť.

Tertia ſpẽs gule eſt .§. vij.

ponere nimis de tꝑe ⁊ cura ad preparandum cibos vt magis delectent. puta vt ſint variati. aſſati. lixi cum aromatibꝫ. cum ſaporibꝫ. ⁊ h⁹. quo vitio laborauerunt filij Helÿ ſacerdotis. Nam cum ꝑplus accederet ad offerẽduꝫ ſacrificia aĩaliũ ad altare ſcḋm mãdatũ legis veniebat puer. qui. ſ. erat miniſter ſacerdotis ⁊ dicebat offerenti. da mihi carnes. i. partem aĩalis occiſi vt coquam ſacerdoti. Non enĩ accipiam coctã ſed crudã. qḋ faciebat vt accuratius poſſet ſuo ſacerdoti ꝑ̃parare. Et offerens reſpõdebat. Incendať prius ſcḋm morem adeps. et poſtea accipies. Et ille ſcꝫ miniſter. nequaꝗ̃. Si non dabis: accipiam eam vi. In ollis quoqꝫ vbi coquebanť carnes mittebat tridentem. ⁊ trahebat crudũ de lebete. vt habetur. j Reg. ij. Ubi ſubdiť ꝙ grande erat pꝫccatum eoꝝ. vñ in punitõem in bello ꝯtra philiſteos occiſi ſunt. Et ꝑ̃cipue in hoc ſolent delinquere diuites. ⁊ etiam ꝑ̃lati eccleſie. Unde Alan⁹ de planctu nature ait. Hodie gule vitiuꝫ ꝓfundi⁹ ſe porrigit in dños ⁊ ꝑ̃latos: qui ſalmones lucios. ceteroſqꝫ piſces equipollenti generoſitate inſignes varijs decoctionum cruciant martÿrijs. balneantes officio ſacri piperis fonte baptizant vt multiformẽ ſaporis gratiã ꝯſequãť. Ali⁹ miniſtroꝝ ꝯtundit. colat ali⁹ ⁊ ꝯficit. ſubſtãtiã vertit in accidẽs. naturam mutat in artẽ. vt ſaturitas trãſeat in eſuriẽ. hec ille. Sꝫ magnã ꝯſciam ſibi debẽt facere tales de tãto tꝑe qḋ amittũt ⁊ faciunt miniſtros amittere ꝓ hmõi ꝑ̃paratõne ⁊ expenſis ſuꝑfluis: quibꝫ deberẽt pauꝑibꝫ ſubuenire. Et forte etiã illi de quibꝫ dr̃. Manducauerunt ⁊ ſaturati ſunt ⁊c̃. in hoc vitiũ inciderunt. Nam ceperunt illas aues in copia et deſiccauerunt vt poſtea poſſent ſibi accuratius ꝑ̃parare in eſum. Sciendũ etiam ꝙ ſumere cibos ĩmunde ⁊ ſine ꝯgruente ꝑ̃paratõe vbi comode ꝓuideri poteſt. vitioſum eſt ꝑtinens ad vitiũ negligentie vel ĩſenſibilitatis. Uñ Hiero⁹. Nec affectate ſordes: nec exq̃ſite delitie laudẽ pariunt. qḋ inducit Grã⁹. xlj. diſ. Clericus. §. Sicut de cibis ſic ⁊ ḋ veſtibꝫ. Q꞉ aũt aliq̃s ſc̃tos cibis cineres legimus ꝓ̃liſaſſe vel imiſcuiſſe. vt. b. Germanus epũs antiſidiorẽſis. ⁊ ſc̃tus Frãciſcus. dicit Ul. hoc fuiſſe laudabile ⁊ virtuoſum ex oꝑe oꝑante. nõ ex oꝑe oꝑato. i. ex ĩtentõne oꝑantiũ. vt. ſ. ſubtrahentes ſe ab omni delectatõne. ſ. corꝑali redderenť magis capaces ⁊ apti delectatõi h⁹ ſpũalibꝫ ⁊ affectui ad diuina a deo ad hoc inſpirati. Sed illud opus in ſe non erat laudabile. vnde nec imitabile niſi quis ſimiliter a deo inſpiratus eſſet.

Quarta ſpẽs gule ẽ .§. viij.

nimis ardenter ſeu nimia auiditate cibum ł potum ſumere. ad qḋ ꝑtinere vr̃. comedere nimis rapaciter ⁊ feſtinanter. Et licet quidã habeant a naturali ꝯditõe vel aſſuefactõne. tñ ⁊ corꝑi nocet q꞉ nõ ita bñ pť cibus digeri q̃ſi integer deglutitus. et minus bñ edificat. Et cũ ꝓcedit ex inordinato appetitu delectationis gule peccatũ eſt. Hoc vitio eſau ſuꝑatus ꝓpť vnã eſcã. ſ. lẽtis eduliũ vẽdidit ꝑ̃mogenita ſua. Nam vt narratur Geñ. xxv. Cuꝫ reuerteretur Eſau de agro feſſus ad domum inueniens ꝙ germanus eius Jacob coctum lentiuꝫ ferculum comederet. petiuit ab eo vt ſibi de illo ferculo ad eſum daret. Cui Jacob dixit. Uende mihi primogenita tua quod et fecit ex nimia auiditate illius edulij ꝑuipendens ea ꝓ tamvili precio vendere. vnde ⁊ g̃uiter peccauit ſimoniam ꝯmittens. quia ius ꝑ̃mogeniture tũc. ſ. ĩ lege nature erat ſpũale. Nam ꝑ̃mogenitus tenebat locũ ⁊ officiũ ſacerdotis. Jacob aũt emẽdo dr̃ nõ peccaſſe. q꞉ potius redemit ꝙ̃ emit vexationẽ ſuam. Et ĩ hac ſpecie gule ita peccať viliſſimis cibis ſicut ꝑ̃cioſis. ĩmo frequenter offendunt hoĩes non facientes ſibi ꝯſciam ꝓpter vilitatẽ cibi. Et cum maiori delectatõe gule comeduntur aľn herbe. fructus. cepe. allea. ⁊ h⁹. ꝙ̃ carnes. Non attendentes ꝙ vitiũ gule in ꝑ̃mis ꝑenti bus non fuit circa capones ⁊ cõfectõnes: ſed in fructibꝫ. Sed vt dicunt hebrei ſcḋm ꝙ allegat Nico. de lira fuit fructus ficus. Unde Auguſ. In omnibꝫ his rebꝫ non vſus rex ſed libido in culpa eſt. Ide. Viles cibi appeteně acceptĩ ĩpediũt ꝓuentũ abſtinẽtie. Dauid aũt aquã ꝯcupitam effudit. xlj. diſ. c. Delitie. Hiſtoria Dauid hr̃. ij Reg. xxiij. vbi diciť ꝙ cũ quadam die Dauid appeteret bibere de aqua ciſterne bethleem dicẽs. o quis mihi daret de aqua ciſterne que eſt in bethleeꝫ. ſubito tres ſocij ei⁹ fortiſſimi a ſeipis iuerunt. ⁊ per medium caſtrorũ ĩimicoꝝ philiſtijm qui tũc habebant ſtationẽ in bethleẽ tranſeũtes hauſerunt aquã de ciſterna bethleem ⁊ ſibi apportauerunt: ſed noluit bibere dicẽs. abſit vt ꝑiculum aĩarũ hoꝝ ego bibã: ſed libauit eã dño. Infirmi vel ſani q̃ ſciũt vel exꝑti ſũt aliquid cibi vel pot⁹ nocere infirmitatibꝫ eorũ: et tñ ſumũt ꝓpter auiditateꝫ vtiqꝫ peccant in hac ſpecie gule ⁊ hoc pl⁹ ⁊ minus ſcḋm exceſſũ quẽ faciunt. Narrat etiã Greg⁹ in. iij. dialogoruꝫ de quadã ſc̃timoniali q̃ quãdã lattucã ĩ orto viſam colligẽs cum nimia auiditate comedit ꝓpter qḋ a diabolo arrepta eſt: ſꝫ ab Equitio liberata ẽ. Hoc etiã vitio peccauerť iſti q̃ mãducauerť. vñ dĩ. Deſideriũ eoꝝ ⁊c̃. .§. ix.

Quinta ſpecies gule eſt anticipare horã ſeu extra horam ſtatutam vel cõ-
ſuetam ꝯmedere ſine cauſa vrgente. Nam ſi
exigit infirmitas vl' cã alia rationabilis om
nis hora ẽ idonea. Cũ non ieiunat̃ ꝯñis mo-
dus xp̃ianorũ eſt bina ꝯmeſtio. ſ. prandiũ et
cena. et ꝑ hoc ſanius viuitur. Qui enĩ ꝯme-
dũt pluries ĩ die vt aĩalia bruta ſũt nec ſane
viuere poſſũt cũ ponãt indigeſtũ ſup indige
ſtum vñ mali hũores generant̃ et caput etiã
fumoſitatibus eſt grauatũ et male aptũ ad
ſpũalia. Et hoc niſi magn⁹ labor excuſet. vt
laborantes in agris. viatores. pueri dũ ſunt
in augmento. Qui aũt de mane ſurgẽtes de
lecto ſubito volũt ꝯmedere ⁊ bibere ⁊ p̃cipue
in diebus feſtiuis añq̃ vadant ad eccleſiam
nimis indeuoti ſũt. ꝯtra quos dicit̃ Eccleſia-
ſtes. x. Ve tibi terra cuius rex puer eſt. ⁊ cui⁹
principes mane ꝯmedũt. Terra ẽ homo. pu-
er eſt ſenſualitas q̃ appetit ſẽſibilia vt puer.
p̃ncipes ei⁹ ſunt ſenſus. Ve aũt illi qui regi-
tur a ſenſualitate et cuius ſenſus vacãt cõ-
meſſatõnibus tempeſtiue qꝛ guloſus ẽ. Iſa.
v. Ve qui ſurgitis mane ad ebrietatẽ ſectan-
dam. Qñ vero ieiunari debet vt in diebꝫ ſta-
tutis ab eccleſia. ſemel tñ ꝯmedi debet ⁊ cir
ca horam nonaꝫ. p̃ueniendo aũt notabiliter
horam none vt ĩ tertia ſine cauſa rõnabili ꝑ
mere ex inpaciẽcia amore et appetitu gule vi
tium ẽ. vel etiam ꝯmedere poſt prandium de
ſero. etſi nõ ordinate. tñ buccellã panis vel
plures fructus vitium ẽ et nõ ieiuniũ. vt di
cetur in. c. ſe. In hanc ſpeciẽ gule incidit Io-
nathas filius Saul qui facto p̃cepto a rege
patre ſuo Saul q᷑ nullus aliquid ꝯmederet
dũ ꝑſequebat̃ philiſteos ꝯtra quos bellũ ge-
rebat. Ipe Ionathas tranſiẽs ꝑ campũ inſe-
quendo cum alijs inimicos parum mellis ac-
cepit cuꝫ virga quã gerebat in manu qđ re-
perit in quadã arbore ⁊ ꝯmedit fame duct⁹.
ꝓpter qđ cum poſtea reuertẽs a ꝑſecutõe ini
micorũ cũ ſuis Saul cõſuleret dominũ non
potuit habere reſponſũ ꝓpter tranſgreſſionẽ
illã. Et hac ꝯpta q̃s ꝑpetrarat: voluit occi-
dere illũ. ſed populus eripuit eũ de manibus
ſuis. vt habet̃. j Reg. xiiij. In hijs omnibus
quinqꝫ ſpeciebꝫ ad diſcernendũ qñ ſit morta
le vel veniale ſumẽda eſt regula data ſupius
in. c. p̃cedẽti. §. iij. videlicꝫ q᷑ cũ tanta ẽ inor-
dinatio volũtatis ſeu affectio ad ꝯſequendã
delectatõnẽ gule in q̃cũqꝫ dictoruꝫ modoꝝ q᷑
videt ſe paratũ ad faciendũ ꝯtra mãdata dei
vel eccleſie tũc ẽ mortale. al' veniale.

Remedia contra gu- **. §. x.**
lam ſũt q̃nqꝫ. Primũ ẽ lectio ſeu auditio ſa-
cre ſcripture. Hoc vſus eſt xp̃us cũ tempta-
tus de gula in deſerto dixit. ſcriptum eſt. Nõ
in ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo
qđ p̃cedit de ore dei. Ipe enĩ ſmo hortat̃ ad
abſtinẽtiaꝫ. Spũalis etiã cibus inducit ob-
liuionẽ ⁊ ꝯtemptum cibi corꝑalis. Secun-
dũ eſt elongatio ab hijs que dãt occaſionem
excedendi in cibo et potu. vt ſũt delectabili-
tas. varietas. nimietas ciborũ. ꝓpter qđ dici-
tur. Melius eſt ire ad domuꝫ luctus q̃ ad do
mũ ꝯuiuij Eccleſiaſtes. vij. quia in ꝯuiuio ſt̃
occaſiones gule et aliorũ vitiorum. Tertiũ
eſt ꝯſideratio cene eterne ad quã inuitati ſu
mus cuius eſuries inducit ſaturitatẽ. qꝛ be-
ati q̃ eſuriũt et ſitiũt iuſticiã ⁊c̃. Inuitatus
enĩ ad ſolennẽ cenaꝫ nõ curat de prandio p̃-
cedenti Apoc. xix. Beati qui ad cenam agni
nuptiaꝝ inuitati ſũt. Quartũ eſt moderata
occupatio ꝓuer. xxj. Deſideria occidunt pi-
gruꝫ: noluerũt q̃cq̃ opari manus ei⁹. Tota
die cõcupiſcit et deſiderat. Patit̃ enĩ otioſus
fameꝫ vniuerſalem. oculi deſiderãt videre va
nitatẽ. aures rumores. olfactus odores. gula
cibos: quã famẽ nõ habꝫ occupatio. Quin-
tum ẽ oratio. Vñ p̃s. De neceſſitatibus meis
eripe me dñe. Neceſſitatis eſt enĩ ꝯmedere et
bibere: ſꝫ ĩmiſcet ſe gula. ⁊ iõ orat ne ſub ne-
ceſſitate ſubrepat voluptas. In cuius figu-
raꝫ ſocrus Simonis que tenebatur magnis
febribus orantibꝫ aplis xp̃m ꝓ ea. ſanata ẽ
Luc. iiij. Socr⁹ Simonis ẽ ſenſualitas. ma
gne febres ſũt ſpẽs gule. Quinqꝫ enĩ ſunt fe
bres. ſ. ephimora q̃ durat vna die et eſt ĩ ſpiri
tibꝫ. fleumatica. terciana. quartana. que ſt̃
in hũoribus. ſ. fleumate. colera quo ad terti-
anam. melanconia q̃ ad quartanã. Ethica q̃
eſt in oſſibus. Febris ẽ exceſſiuus calor et gu
la inordinatus appetitus.

¶ Capitulum ſecundũ de omiſſione ieiunij: q̃
frequenter accidit ex gula.

De omiſſione ieiunij
quod fit q̃nqꝫ ex gula q̃nqꝫ ex in-
curia. Amb. in ſermone. Et ſcia-
mus nouelluꝫ non eſſe ieiunium
primam legem ꝯſtituit de ieiunio. ſ. cũ dixit.
de ligno ſcie boni et mali ne ꝯmedatis Geñ.
ij. Lex abſtinentie a domino deo cepit. preua
ricatio legis a diabolo. diſ. xxxv. Sexto. Et
hoc in ſtatu innocentie. Sed poſt lapſum re
nouauit legem dicens Ioel'. ij. Cõuertimini
ad me in toto corde veſtro. in ieiunio. et fle-
tu. et planctu. ¶ Eſt autem Ieiunium tri-
plex. Primum ex lege naturali. Secundum
ex lege diuinali. Tertiũ ex lege poſitiua ſeu
humanali. Diuerſimode tamen. Nam ex le-
ge naturali eſt ieiunium generali modo nõ
determinato nec ad certum diem neqꝫ ad ho
ram comedendi. nec ad quantitatem cibi. Di
ctat enim rõ naturalis hoĩ vt carnẽ ſuã ita

domet ieiunijs abſtinentia eſce et potus vt
ſpiritui ſit ſubiecta ꝑ cõtinentiã. et eleuari
aliqñ poſſit in deum. Sed nõ dictat ꝙ ma-
gis vna die certa ꝙ̃ alia nec ꝙ hora nona co
medat nec ꝙ a lacticinijs abſtineat. et iõ ex
hac lege difficulter poteſt ſciri qñ peccatur
omittendo. Ex iure diuinali eſt ieiunium tri
a pliciter. videlꝫ ex penitẽcie iniũctõne. et vo-
ti ꝓprij obligatõne. et veteris legis traditõe.
Impoſitio penitẽcie que fit ↄfitenti a ſacer-
dote de ieiunio ſicut de alijs rebus ꝑtinet ad
ſatiſfactõnem ptem ſacramenti penitencie.
ſm Pe. de pal. Sacramẽta autẽ ſunt de iure
diuino. Ita ergo iſtud obligat ꝙ dimittere
ipm mere ex negligẽtia eſt peccatũ mortale.
ſecus ſi ex ĩpotentia vel infirmitate vel obli
uione. vel etiam differẽdo ipm facere cũ cõ-
feſſor non aſtrinxit eũ ita ad certũ diem qn
poſſet altera ſuplere. Poſſet etiam ꝑ illũ cõ-
feſſorẽ vel alium in aliud ↄmutari: ſed non
ꝓpria auctoritate. Similiẽ cũ rẽdditio voti ſit
de iure diuino ſi quis vouet ieiunare niſi ir-
riteẽ vel ↄmuteẽ ꝑ eũ qui poteſt: ex negligẽ
tia omittendo vel ex vitio gule ẽ mortale. ſe-
cus ſi ex ĩpotẽtia vel obliuione. Sed ſi ex d-
uotõne ꝓponit nõ tñ vouet ieiunare aliqua
die vt ſextis ferijs. ſabbatis. vel diebꝰ mari-
alibus. i. illis ferijs qbus illo anno feſtũ an-
nũtiate occurrit dimittendo nõ peccat ſalti
mortaliter etiã ex mera negligẽtia. Nõ tam
ꝓpter illa debet dimittere ieiunia eccleſie: ſed
potiꝰ ea ſeruare ſi vtrũqꝫ facere nequit. Ie-
iunia ſupſtitioſa dimittere debet. vt ↄmedere
vna die vnuꝫ bolum alia die duos. et hmõi.
In lege veteri ꝓceptũ ceremõiale erat iudeis
ieiunare certis diebꝰ. ſecũdũ illud Zach. v-
iij. Ieiuniũ quarti. ſ. menſis Iunij. Ieiuniũ
quinti. Ieiuniũ ſeptimi. Ieiuniũ decimi erit
vobis in ſolẽnitates. Cauſam aũt quare ie-
iunabant certis diebus illoꝝ menſiuꝫ ponit
Hieroꝰ. diſ. lxxvj. c. Ieiuniũ. Sed quia nũc
ceremonialia ex toto ceſſant nullo modo illa
ſeruanda ſũt. Etſi quis ſeruaret quia in lege
mãdata: iudaizaret et mortaliter peccaret.
b ¶ Ex iure hũanali obligat ieiuniũ triplici-
ter. ex ordinatõe regulari. ex ſtatuto eccleſie
vniuerſali. ex ↄſuetudine generali. In omni
enĩ religione ſũt aliqua ieiunia determinate
inſtituta ꝑ reglãm vel ↄſtitutões. q̃ preter-
mittendo ex negligẽtia mera peccatũ ẽ non
tamĩ mortale niſi ꝑ ↄtẽptũ omitterentur vel
ſi ꝑ reglãm in ꝓcepto eſſẽt. ſicut dr̃ de mino-
ribus ꝙ ex ꝓcepto habent regule ſue ieiuna-
re oĩbus ſextis ferijs. et a feſto omniũ ſan
ctorũ vſqꝫ ad natiuitatẽ. ¶ Ex ſtatuto eccle-
ſie vniuerſali ieiunia quicunqꝫ omitteret ex
negligẽtia vel gula nõ infirmitate vel obli-
uione cũ credit ſe bene poſſe ieiunare mor-
tale eſt. et ꝑ qualibet die omiſſa vnũ. Secꝰ

ſi ſibi videẽ ſe nõ poſſe ieiunare abſqꝫ leſiõe
pſone cũ habeat cãm aliquam dubitandi nõ
tamĩ ſufficientẽ: ſed poſſet ieiunare. et ſic in-
tellige dictum. b Tho. ſcda ſcde. q. cxlvij. ar-
ti. iij. et in. iiij. diſ. xv. Pe. d pal. in. iiij. circa
hoc ſic dicit. Ieiuniũ. ſ. eccleſie. cadit ſub iu-
re poſitiuo. vñ eius trãſgreſſio ſine cauſa eſt
mortale. Quando vero fractio eius ẽ cũ cau
ſa licet nõ ſufficiẽti: tũc ẽ veniale. vt in hijs
qui legũt inſtitutã in ↄpletorio. Quãdo vero
eſt ſufficiẽs ſimpliciter tũc nulla culpa ẽ. vt
in neceſſitate. extra de obſerua. ieiu. c. j. Qui
aũt nõ aduertẽtes de ieiunio ↄmedũt ĩ mane
ſi quidẽ tenebãẽ ſcire ꝙ eſſet ieiuniũ. non tñ
tenẽtur poſtea ↄtinue ieiunare cum iaꝫ ſint
obligati ad aliã diem. ſ. remittẽdo omiſſam.
etſi non liceret ſibi ea die plus comedere ni-
mis grauareẽ. nec cũ toto hoc eſſet verũ ieiu
niũ ꝓpter nimiam hore anticipatõeꝫ: ſꝫ ſi ñ
tenebatur ſcire nõ reputaẽ fractio ieiunij.
vñ ac ſi eẽt ieiunꝰ pt̃ illa die ieiunare. ſ. ↄme
dẽdo hora debita ꝓ prandio qꝛ ieiuniuꝫ ho-
mini indictũ nõ ſoluiẽ niſi ꝑ actũ hũanum
qui requirit intẽtõnem et deliberatõꝫ veram
vel pſũptam. hec ille. Quedã aũt ieiunia ſũt
ex ↄſuetudine. etſi ex ↄſuetudine generali vt
vigilia Iohis baptiſte. omnes fideles aſtrin-
git. ſi ex ↄſuetudine ꝑticulari alicuiꝰ patrie:
illos aſtrĩgit ac ſi eſſet ex ſtatuto eccleſie ſcri
pto. vt diſ. xj. In hijs. et. ca. Catholica. Que
autem ſint ieiunia ex ſtatuto eccleſie vel cõ-
ſuetudine declaratur in. §. ſequenti.

Nota qui ſunt dies ie- §. j.

iunãdi ex precepto eccleſie. primo qdem tota c
quadrageſima exceptis dñicis diebus. vt de
ↄſe. diſ. v. ca. Quadrageſima. ⁊ de ↄſe. diſ. iij.
ca. Non liceat. Item vigilia natiuitatis do-
mini. extẽ eo. ca. j. Iteꝫ vigilia penthecoſten.
vt notaẽ. lxxvj. diſ. §. Neceſſario. Item vigi
lia aſſũptionis beate Marie. extra eo. ca. j.
Item natiuitatis ſue dicitur a quibuſdã in-
ſtitutum in extrauaganti. Ego autem vidi
quãdam extrauagantem Bonifacij. vbi iſti
tuit feſtum viſitatõnis beate Marie. et con-
ſulit vigiliam ieiunare ſicut ieiunatur vigi-
lia aſſumptiõis ⁊ natiuitatis beate Marie.
Cum ergo de vtroqꝫ ſimul fiat mentio. ⁊ cla
rum ſit de vigilia aſſũptõnis quod eſt ĩ pre-
ceptum. videtur idem dicendum eſſe de vigi-
lia natiuitatis. Noli tamẽ ꝓcipitare ſenten-
tiam et precipue cum Pe. de pal. dicat non
eſſe in ꝓcepto. Nec mirꝝ. qꝛ nondũ emanaue-
rat dicta extuagãs. Sed qꝛ illa non vr̃ eſſe
ↄmulgata ĩ ꝓpĺo forte ñ aſtrĩgit. Itẽ ĩ vigi-
lijs apĺoꝛuꝫ ꝓterq̃ Philippi et Iacobi et Io-
his euãgeliſte. De vigilia apĺoꝝ Bartholo-
mei et Iacobi et Mathie dicit Pe. de pal. ꝙ
vbi ↄſuetudo habet ꝙ ieiuneẽ ibi ligat. alĩ ñ.
ꝫ tutius dr̃ ꝙ ſint ĩ precepto ſicut et aliorꝫ

apoſtolorū.et hoc ꝯñiter tenet.et eſt magis
ſm iura. Itē i vigilia Johis baptiſte ex eccle
ſie ꝯſuetudine vl'i. Itez vigilia Laurentij ex
generali ꝯſuetudine ſm Inno. Item ieiunia
quatuor temporū q̄ ſūt quater i anno.et qñ
ſūt declaratur i iſto verſu. Vult crux.lucia.
cinis.et cariſmata diua. Vt ieiunet quarta
ſequens feria. Et eſt ſenſus q̈ prima quarta
feria poſt feſtū crucis de menſe ſeptembris.
Et iterū p̄ma q̄rta feria poſt feſtū ſācte Lu
cie. Et iter p̄ma quarta feria poſt p̄mā do-
minicam q̄dragesime. Et iter prima quarta
feria poſt feſtū ſpūſſancti. Debz etiā ieiuna-
re duobus alijs diebus ſequētibꝰ.ſ.ſexta fe-
ria et ſabbato.diſ.lxxvj.c. Statuimꝰ. Et in
ipa diſ.aſſignatur rō de ieiunijs quatuor tē
porū et de ieiunijs hebreorū.ſed plenius a.b
Tho.ſcda ſcde.q.cxlvij. Ieiuniū aūt aduen-
tus.rogatōnū.ſexte ferie p totū annū.ſūt de
ꝯſilio.nō in p̄cepto. De aduentu dubitatur
vtrū ſit in p̄cepto clericis et religioſis. Et a
quibuſdā hoc credit.ab alijs tenet ꝯtrariuz
et hoc ꝯñius.ſ.q̈ nō ſit in p̄cepto ext̄ de ob-
ſua.ieiu. Conſiliū.niſi aliqui religioſi vt mi
nores qui habent ex p̄cepto regule ſue ieiu-
niū a feſto omniū ſanctorū vſq3 ad natale.⁊
oēs ſextas ferias p totū annuz. Itē die do-
minico ieiunare nō ꝯuenit.et ſi q̄s hoc fa-
ceret q̄ſi agēs ꝯtra ꝯſuetudinem ꝑpli xp̄iani
vel etiā ex aliqua ſupſtitōne:peccaret.et hoc
modo ꝓhibetur.diſ.xxx. Si quis preſbit.al'
nō videt eſſe peccatum.diſ.lxxvj. Vtinam.

De ieiunijs conſuetu- .§.ij.

dinarijs dicit Pe.de pal.in.iiij.diſ.xv.q̈ ad
ieiunia ꝯſuetudinaria ipa ꝯſuetudo obligat.
etiā ſi ſcripta ñ dicat.ar.diſ.xj.c. In hijs rbo
Si g̊ ꝯſuetū ē i aliq̄ dioceſi q̈ ieiunet certo
die.illi ō dioceſi tenēt obſuare ſic̄ ⁊ tenerēt
ſi epūs indiceret. Vñ de ꝯſe.diſ.v.dicit. Ie-
iunia i eccleſia ꝯſtituta a ſacerdotibus ſine
neceſſitate rōnabili nō ſoluant. Conſuetudo
eñi rōnabilis et p̄ſcripta obligat.diſ.xij.c.Il
la. Et hoc q̄ ad indigenas. Alienigene vero
ſi veniūt aīo cohabitandi extūc ligant ieiu
nio ꝯſuetudinario.ſicut et ſcripto. Si autē
tranſeant ſolū p terrā.ñ ligant ꝯſuetudini-
bus et ſtatutis.⁊ tñ tenent nō ſcandalizare.
vñ occulte ꝯmedere pñt ſecundū morē terre
ſue nō publice.qꝛ ſi eſca ſcandalizaret frēm
meū ⁊c̄.ar.diſ.xij. Illa. Tñ videt q̈ ꝯſuetu-
do laicorū nō liget clericos nec ſeculariū cle
ricoꝝ religioſos.qꝛ diſtincti ſūt modi abſtinē
tie inter hos tres ſtatus et plures abſtinen-
tias hñt clerici q̄ laici.et religioſi q̄ clerici
ſeculares. Vñ nō oportet q̈ ad ieiunia illoꝝ
ligent q̄ꝝ etiā ꝯſuetudinibus a ſuis ieiunijs
nō abſoluūtur ſecūdū reglam iuris. Quē nō
honoro nō onero. Vñ illorū cū quibus viuit
mores ſuare debet. Quia tñ q̄libet tenet al-
terꝝ nō ſcandalizare.iō vbi eſt ꝯſuetudo ieiu
nare vtputa in feſto ſācti Marci a laicis ſe-
quētibus et clericis faciētibꝰ ꝓceſſionez ſiue
letaniā maiorē.religioſi ſicut nec ad ꝓceſſi-
onē.ſic nec ad ieiuniū tenent:ſed publice ꝓ-
pter ſcandalū nō debent bis ꝯmedere. Item
vbi eſt ieiuniū iur inductū.ꝯſuetudo que p̄-
ualet iuri excuſat.licet generaliter dicat q̈
ꝯſuetudo que ē ꝯtra ſāctos canones nō excu
ſet.qđ verꝝ eſt qñ p alios canones in ſe vel ī
ſimili non fulcit.ſic aūt ē de iſta.ar.diſ.iiij.
c. Statuimus.vbi agit de ieiunio q̄dragesi-
me. Excuſant g̊ a ieiunio et carniū eſu indi-
gene ꝓuintie vl' dioceſes vbi nō ieiunat etiā
a viris morigeratis.vt ī vigilijs Jacobi.bar
tholomei.et mathie. Nō aūt ſi ribaldi et ma
li.licet plures numero qui nec ieiunia ſuāt.
quia nō eſt ꝯſuetudo ſed corruptela. Itē excu
ſant alienigene q̄uis in terra coꝝ ieiunetur
ex quo veniunt aīo remanendi. Sed qui trā
ſitū faciūt p terram ſicut non obligant ad ie
iunia illius terre.ſic non liberantur a ieiu-
nijs et abſtinentia terre ſue.

De lacticinijs vtruz .§.iij.

poſſint ꝯmedi tp̄e ieiunioruz. Nota q̈ ſi quis
in ieiunijs ab eccleſia inſtitutis ext̄ q̄drage-
ſimam ꝯmedit lacticinia in locis vbi ꝯſuetū
eſt nō ꝯmedere peccatū ē.al' ſi ꝯſuetū eſt ta-
lia ꝯmedi ꝯñiter vl' ꝓ maiori pte poſſunt co
medi.diſ.lxxvj.c. Vtinam.et Tho.ſcda ſcde.
q.cxlvij. Inno.ſimpliciter dicit q̈ lacticinia
ꝯmedere ieiunijs eccleſie ext̄ q̄dragesimam
eſt peccatum:ſed non ſoluit ieiuniū.primū
ꝯñius tenet. Sed ꝓ maiori declaratōne ho-
rū Pe.de Pal'.in.iiij.diſ.xv.ſic dicit. Come-
ſtio lacticinioꝝ in q̄drageſima interdicta ē.
vt diſ.iiij. Deniq3. Nō aūt ī alijs ieiunijs ni-
ſi ꝯſuetudo hoc habeat quā vbiq3 ſeruandā
in ieiunijs dicunt Augꝰ.amb.et hieroꝰ.diſ.
xij.illa.et diſ.lxxvj.c. Vtinā. Vnde cui iniū-
ctum eſt ieiunare ſimpliciter non habet niſi
a carnibus abſtinere ita q̈ ieiunare etiaz cū
lacticinijs poteſt. Britones vero ꝯmedentes
butirū in quadrageſima vident excuſari q̄a
in illis in q̄bus eccleſia diſpēſare pt̄ ſciēdo ⁊
diſſimulādo diſpenſat:ſi tñ ita diſſimulat q̈
nec punit excoīcatōne:nec ꝓhibet verbo q̄a
multa p paciaz tolerant que ſi deducta eſſēt
in iuditio:nō tolerarent. Sed ſi eccleſia que
tenet ad correctōnē fraternaz:non puniret
neq3 corrigeret de facto ꝑticiparet in crimi-
ne. Nāetſi ſimplicē fornicatōnē non puniat:
p̄dicat tñ eam illicitaz. Vñ cū eccleſia ſileat.
nec eis ꝓhibeat:nec p̄dicet eos male facē al'.
etſi aliud priuilegiū ñ habeāt:excuſant.hec
ille. Item ſi ſextis ferijs ſine cauſa infirmita
tis ꝯmedit carnes mortale ē.de ꝯſe.diſ.iij.c.
De eſu carnium. Item in ſabbatis ꝯmedere
carnes in locis vbi eſt conſuetum vliter non

ꝯmedi mortale ē.ꝺ ꝯſe.diſ.v. Quia dies. Se-
cus ſi ꝯſuetudo patrie habet ꝙ ꝯmedant̄. vt
in frantia. cathalonia. ⁊ alijs partibus. quia
tunc ſtabitur ꝯſuetudini. diſ. xij. Illa autē.
Excipitur tamē ab iſta regula dies natiui-
tatis domini quando ē in ſexta feria. qꝛ tunc
licite ꝯmedunt̄ carnes etiā ab om̄ibus. niſi
ex voto ſuo vel regulari obſeruantia tenere-
tur ad non ꝯmedendū. ex̄t̄ de obſerua. ieiu.
ca. ꝯſiliū. Et multomagis vr̄ idem dicendū
qn̄ natalis ē in tali die ſabbati.

In qua etate tene- .§. iiij.

tur quis ieiunare ſiue ad ieiunia. Nota ſm̄
Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cxlvij. ꝙ n̄ tenetur quis ex
neceſſitate p̄cepti ad ieiuniū eccleſie vſq; ad
finē tertij ſeptēnij. i. xxj. anni. quia vſq; ad
illud tempus ē in ſtatu augmēti. Rōnem ibi
potes videre. dicit em̄ ſic. In pueris ē euidēs
cā nō ieiunādi. tū ꝓpter debilitatē nature ex
qua puenit ꝙ indigēt cibo et nō multo inſi-
mul ſūpto. tū etiā qꝛ indigēt multo nutrimē-
to ꝓpter neceſſitatē augmēti qꝺ fit de reſiduo
alimenti. et iō ꝙ diu ſunt in ſtatu augmenti
qꝺ eſt in pl'ibus vſq; in finem tertij ſeptēnij
nō tenent̄ ad eccleſiaſtica ieiunia obſeruan-
da. Couueniens tn̄ ē vt etiam in hoc tempore
ſe ad ieiunandū exerceāt plus et minus ſm̄
modum ſue etatis. Quādoq; tn̄ tribulatōne
iminente in ſignū pn̄ie artioris etiā pueris
ieiunia indicunt̄. ſicut legitur de Niniuitis
Jone. c. iij. Sed Pe. de pal'. i. iiij. dicit ꝙ cir-
ca tertiū ſeptēniū adoleſcentiū: qꝛ quidā ſūt
alijs fortiores relinqtur arbitrio ꝯfeſſoris ⁊
ꝯſilio medicine. ſ. ieiunare vel non. Eſt tam̄
ꝯueniēs ꝙ etiā infra iſtud tp̄us ſe exerceant
ad ieiunādum plus et minus ſecūdum poſſi-
bilitatē et etatem. Nouitij q̄; et iuniores ī re-
ligionibus iuxta diſcretōem p̄latorum ſuoꝝ
in huiuſmodi ſe debēt gerere Ul. Et Jo. an. ī
nouel ſup. c. Cōſiliū. ex̄t̄ de obſerua. ieiu. po-
nit diuerſas opiniones de etate qua quis ob-
ligat̄. et dicit aliquos dicere ꝙ maſculus in
xiiij. anno. femina in. xij. Alij maſculū ī. xx.
feminā in. xvj. Alij aliter. et in nulla ſe fir-
mat. Allegat aūt Hiero⁹. arguētem eos qui
in teneris ānis poſitos onerāt ieiunijs. Di-
ctum. b Tho. de etate ꝯſ̄ius tenetur.

De redemptione vel .§. v.

diſpenſatōe ieiuniorū. Nota ꝙ dicit idē Jo.
an. in nouel. ieiunia eccleſie nō poſſe redimi
niſi ex magna neceſſitate: ſed ieiunia volun-
taria poſſe auctoritate ſupioris et cā vtilita-
tis maioris. Et declarat eſſe ieiunia volunta-
ria. ieiunia ex voto vl' ex iniūctōe pn̄ie. Qui-
dam faciūt hāc diſtinctōem circa materiam
hāc. et dn̄. Jlle qui ē obligat⁹ ieiunio ex voto
vel ex generali īſtitutōe eccleſie ſi nulla adeſt
neceſſitas vel vtilitas vrget: nō poteſt redi-
mere tale ieiuniū. Si aūt adeſt necītas aliq̄
tūc ſi ē neceſſitas q̄ tollat om̄ē poſſibilitatē
ad ieiuniū. talis abſq; aliq̄ diſpēſatione vel
redēptione dimittere pt̄. Sed ſi ſit talis ne-
ceſſitas q̄ nō tollat ex toto poſſibilitatem ſed
inducat magnā difficultatē. puta ꝙ talis
ꝑ ieiuniū caderet ī capitis debilitatē vel cor-
poris. ita ꝙ nō poſſet nec in oratione nec in
alijs bonis ſe exercere. In huiuſmodi cāu pt̄
redimē ieiuniū debitū pecuīa elemoſinali:
auctoritate tn̄ ſupioris. Sil'r ſi adeſt aliqua
publica vtilitas quā aliq̄s ieiunādo implē n̄
poſſet. ſicut ē aliq̄ bona p̄dicatō ⁊ neceſſaria.
et diſcurſus ꝓpt̄ eā. vl' diſcurſus ali⁹ ꝓpt̄ ne-
ceſſitatē vel vtilitatē eccleſie. et hmōi. cū q̄bo
nō poſſet ieiunare tūc etiā habet locū diſpē-
ſatō vel redēptio ī ieiunio. auctoritate tn̄ ſu-
pioris et maxīe dioceſani. Ric. in. iiij. dic ꝙ
ſi neceſſitas īmineat ſtatī pegrinādi. vl' ml'tū
laborādi vl' ꝓpt̄ ꝯſuatōē vite corpal'. vl' ꝓpt̄
aliqꝺ neceſſariū ad vitā ſpūalē. cū q̄bo labo-
ribo nō pt̄ ieiunare. nō obligat̄ tal' ad ieiuni-
um. qꝛ nō videt̄ fuiſſe ītentō eccleſie ſtatuen-
tis ieiunia ꝑ hoc īpedire alias magis pias ⁊
neceſſarias cās. vn̄ vr̄ recurrēdū ad ſupioris
diſpēſatōē. niſi forte vbi n̄ ē ꝯſuetū. qꝛ ex hoc
ipo ꝙ p̄lati diſſimulāt: videt̄ ānuere. Dicit
etiā ꝙ pegrinatō ad loca ſancta ex dūotōe q̄
differri nō poſſet ē iuſta cā dimittēdi ieiuni-
um ſi cū labore itineris ieiunare nō pt̄.

De excuſatis a ieiu- .§. vj.

nio. Nota ꝙ excuſāt̄ a peccato q̄dā pſone nō
obſuātes p̄dicta ieiunia. Et p̄mo itinerātes
aut multū laborātes q̄bus īminet neceſſitas
tūc pegrinādi et magnas dietas faciēdi. vel
etiā multum laborandi ſi viuere volunt vel
ſuam familiā ſuſtētare vel nō incurrere no-
tabile detrimentum ſui ſtatus. et cum labore
vel itinere nō poſſunt ieiuniū obſuare: ex-
cuſant̄. Al' ſi poſſunt vtrūq; facē ꝯmode te-
nent̄ ieiunare. Et ſimilit̄ ſi poſſunt differre
iter aut ſubtrahē vel diminuē laborē ita vt
poſſint ieiunare ⁊ ex hoc n̄ īcurrāt detrimē-
tū ſui ſtatus. tenent̄ ad ieiuniū. de hoc habes
ſcd̄a ſcd̄e. q. cxlvij. Si aūt non eſt neceſſaria
pegrinatō tūc ſm̄ Pe. de pal'. peccat aggre-
diēdo pegrinatōnem indiſcrete. ſ. tp̄e q̄ ieiu-
nare debet: nec ꝓpter iter pt̄. Si tn̄ indiſcrete
aggreſſa ē pegrinatō nō ꝯpatiēs ieiuniū nec
pplexus ē licet frangere. ſicut ꝓpter culpam
q̄uis ſit infirmus durāte infirmitate nō te-
net̄. ¶ Secūdo ſuitores nobiliū ſi ex cauſa
ꝯueniūt horam ꝯmedēdi vl' etiā ſi p̄libāt mo-
dicū ante horā vt q̄ſi ꝓpter ꝯtinuatōē tem-
poris totum poſſit ꝯputari vna menſa. Qui
etiā p̄guſtāt cibos dn̄orū ad faciēdam credē-
tiam quo cāu etiā liceret p̄guſtare carnes ſi
tali die dn̄s licite comedat. vel etiamſi ſur-
git de mēſa vt portet exeniū alicui. vl' etiā

ſi ſeruiũt vel legũt in menſa religioſorũ cum
licencia ſuꝑioris Wil. ¶ Tertio curſores q̃ꝛ
vſus neceſſarius eſt dñis vel ciuitatibus ſi ñ
poſſũt cum ieiunio iter agere: excuſant̃. ſec⁹
cuꝫ modicũ vadũt vel quieſcunt niſi indige-
rent ex labore precedẽte vel etiam in primo
debentes magnũ iter facere: oportet ꝙ refici
ant̃ Wil. Hij ſcðm Pe. de pal. vident̃ excuſa-
ri. nonſolũ ſi ſine tali offitio nõ poſſũt viue-
re. qꝛ tũc pauꝑtas excuſaret. ſed etiam ſi alit̃
poſſent viuere ſed non eque bene. qꝛ aliud ẽ
de illis qui ad certũ diẽ ſe locant. quia nõ di
cunt̃ ſe locare niſi poſſint tũc ieiunare ſi ha
bẽt al' vnde viuãt. Aliud eſt de alio qui locat
ſe ad totũ ãnum et ad totale ſeruitium. qui ſi
excipet ꝙ nũq̃ diebus ieiunij itineraret non
inueniret qui eum recipet. ¶ Quarto pau-
pes et mendicantes qui nõ poſſũt tantũ ha-
bere ad vnam refectõnem ꝙ ſufficiat eis: ex-
cuſant̃. ſecus ſi haberẽt ad ſufficientiaꝫ. ni-
ſi ex ꝑcedenti inedia nõ poſſent ferre ieiuni-
uꝫ Tho. ſcða ſcðe. q. cxlvij. Et videt̃ etiã poſ-
ſe ꝯphendi illos qui nõ habẽt eis ꝑparantes
neceſſaria ieiunio. et ipi huic non poſſũt va
care. ¶ Quinto ꝑgnantes et lactãtes ſi debi-
litas impedit eas vl' ſi ex hoc timet̃ de ꝑicu-
lo earum aut aborſu vl' defectu alimenti pu
eri: excuſantur a ieiunio immo deberent di
mittere ieiunium Wil. ¶ Sexto infirmi. de-
biles: ſed ꝑ qua infirmitate vel quãta debi-
litate excuſent̃ arbitrio boni viri ſtat̃. Etſi
quidẽ fuerit manifeſta cã neceſſitatis vl' eui-
dens queuis infirmitas nõ eſt neceſſariũ pe
tere diſpenſationẽ. ſm Wil. et ꝑſertim cõſue
tudine ſic ſe habente ſm Tho. Si aũt ſit du
biũ vtruꝫ ſit cauſa neceſſaria petenda eſt ab
epo loci ſi cõmode haberi poteſt copia diſpẽ
ſatio vel a ꝓprio ſacerdote ſi tamẽ haberi nõ
poteſt epũs. nõ tñ querat cecũ ꝑ ꝯſilio in hu
iuſmodi. Itẽ de ꝯſilio rõnabili medicine ĩfir-
mus ſoluẽs ieiuniũ vel ꝯmedẽs carnes dieb9
ꝓhibitis nõ peccat: ſed peccaret medicus ſi
ſine cã rationabili vel ſaltẽ dubia talia man
dat vel ordinat infirmis. ar. xxiij. q. j. Quid
culpatur. Septimo ſenes ſi ſũt multũ debi-
les eo modo poſſũt excuſari ſicut dictuꝫ ẽ de
infirmis. rõne aũt ſenectutis tñ nõ excuſãt̃
ſi ſũt fortes ad ſufferendũ ieiuniũ. nec ẽ det̃-
minata etas ab aliquo vſqꝫ ad quos annos
quis tenet̃ ad ieiunium. ¶ Octauo ꝺ vxori-
bus dicit Inno. ꝙ q̃uis debeant dimittere ie
iunia que habent ex voto ꝓhibentibus viris.
xxxiij. q. v. Maifeſtũ. ñ tamen ieiunia ecclie.
Sed forte ꝓpter ſcandalũ vitandũ poteſt ſa
cerdos diſpenſare cum tali. diſ. l. Ut ꝯſtitue-
ret̃. Itẽ hoſti. Sed Pe. de pal. in. iiij. dicit ꝙ
hoc videtur eſſe ſcandalũ pharizeorũ et per
ꝯñs cõtẽnenduꝫ ſi nõ vult vir vxorẽ ieiuna-
re: niſi forte ꝓbabiliter timeret̃ ĩfirmitas vl'
debilitas. De fructibus multis ieiunij et rõ-
nibus ieiunij q̃dragesimalis habes ĩ ꝑte. iiij.

De ieiunio inquit ꝑs. .§. vij. a

Humiliabam in ieiunio animã meã. Ieiuni
um aſſumitur ad tria. ſm Tho. ſcða ſcðe. q.
cxlvij. arti. j. ¶ Primo ad carnis cõcupiẽ re-
preſſionem. Un̄ apl'us. ij. corinth. vj. ait. In
ieiunijs. in caſtitate exhibeam⁹ noſmetipoſ.
ꝑmittit ieiuniũ caſtitati q̃a ꝑ ieiuniũ caſti-
tas cõſeruatur. Ut eñ Hiero⁹ dicit. Sine ce
rere et bacho friget venus. i. ꝑ abſtinentiã
cibi et potus friget luxuria. et ſecunduꝫ hoc
exponitur iſte verſus. In ieiunio humiliabã
id ẽ mortificabã aĩam meã. i. ſenſualitateꝫ a
cõcupiſcentijs. Secundo aſſumitur ieiuniũ
ad mẽtis eleuatõnẽ ĩ diuina qꝛ homo ieiun⁹
eſt magis liber a fumoſitatib9 cerebri. vnde
magis aptus ad intelligendum. Un̄ Aug⁹.
in ſermone. Ieiuniuꝫ mentẽ eleuat. Et in ſi-
gnum huius de Daniele legit̃ ꝙ poſt ieiuni
trium ebdomadaꝝ accepit eleuatõeꝫ mentis
a deo ad diuina miſteria cõtẽplanda Dani-
el'. x. Et quia humiliatio eſt maxie neceſſa-
ria ad eleuatõꝫ mẽtis ad diuina: et ieiunium
humiliat corpus ⁊ aĩam. Jð bñ dr̃. Humilia-
baꝫ ĩ ieiunio. ¶ Tertio ieiuniũ valet ad cul-
parũ ſatiſfactõꝫ. Duꝫ. ſ. affligimus corp⁹ re-
cõpenſamus deo de iniurijs quas fecimus ni
mis corpus delectando cõt̃ mãdata ei⁹ ꝓpt̃ea
dicit dñs Joel'. ij. Couertimini ad me in toto
corde veſtro. in ieiunio. fletu. et planctu. Et
Aug⁹ dicit ꝙ ieiuniũ facit cor cõtritũ et hu-
miliatũ. Hũiliabã ḡ ĩ ieiunio. fletu. ⁊ plãctu
ſcꝫ ſatiſfaciendo. Qui eñ ſatiſfacit hũiliat ſe
ei cui ſatiſfacit ꝯ queꝫ ſuꝑbierat iniuriando.
Etqꝛ ieiuniũ ad ꝑdicta tria ordinat̃. ideo il-
lis tꝑib9 fuerũt ſpecialit̃ ab eccl'ia inſtituta
ieiunia. in quib9 oportet hoĩes magis pur-
gari a peccatis. et eleuari ad diuina ꝑ deuo-
tionẽ. ⁊ magis liberos eſſe a voluptatib9. ad
q̃s magis inclinãt̃ tꝑe veris ſuꝑhabũdanti-
bus hũorib9. Hec aũt ſũt tꝑa paſce ſeu dñice
reſurrectõnis in cui⁹ vigilia celebrat̃ baptiſ-
mus ꝑ quẽ abluimur a pc̃tis. et in cuius die
generalit̃ ſumi dꝫ ab oĩb9 ſacroſc̃ta ꝯmu-
nio. ⁊ xp̃c ꝑ reſurrectionẽ eternitatẽ incho-
auit. Et ideo ꝑcedit ieiuniũ q̃dragesimale: ꝑ
qð aĩa purgata a pc̃tis libera a cõcupiſcen-
tijs magis apta ſit ad dĩna eleuari. Et hac
rõne etiã ſũt inſtituta ieiunia ĩ vigilijs in ꝑ-
cipuis feſtiuitatib9 et ſolẽnitatib9 vt magis
poſſit ad ſpũalia eleuari. Et in quatuor tꝑi-
bus anni ꝑ ꝓcuratõne gr̃e. ꝑ ordinandis in
vtilitatẽ ꝓpl'i xp̃iani. Sed notandũ ꝙ tripli-
citer pt̃ ꝯmitti defect⁹ circa iſta ieiunia in-
ſtituta ꝑ quẽ defectũ homo ñ humiliat aĩam
ſuã in ieiunio qꝛ ñ facit voluntatẽ dei: ſꝫ ſuã
⁊ ideo ñ eſt deo ḡtuꝫ. Un̄ cũ quidã ieiunãtes
ꝯquererent̃ quare deus nõ acceptabat eorũ

908

ieiuniuz dicentes. q̄re ieiunauim⁹ et nō aſpe-
xiſti: humiliauimus animas noſtras et ne-
ſciſti: R̄ndit eis deus per Iſa. lviij. Ecce ī die
ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra. q.
d. nō vere vos humiliaſtis. non ſecunduz vo
luntatē meam ſed veſtram ieiunaſtis. et ideo
non exaudiui vos.

Et primo ex mentali indiſpoſitōe.
Secundo ex cibatōnis plurificatōne.
Tertio ex hore notabili anticipatōne.

Qūtum ad primum .§. viij.

Qz ieiunium corpale ſit deo gratum oportet
q̄ tollatur indiſpoſitō mentis. Vn̄ dicit dn̄s
Ioelis. j. Sanctificate ieiunium facite mo-
do d̄bito vt ſit ſanctū. i. mihi d̄dicatū. Et hoc
Excludendo vanū reſpectū.
Exhibendo liberū affectum.
Addendo pium effectum.

a ¶ Primo quidez debet tolli de mente omnis
intentō vana que poteſt eſſe quintuplex ſm
illum verſuz Abſtinet eger. egens. cupidus.
gula. ſymia virtus. Ieiunat em̄ aliquis quia
ſentit ſe grauatuz cibo. etſi ꝯmederet ſibi no
ceret. ſicut prima die q̄drageſime. Alius ieiu
nat quia nō habet ad ꝯmedendū. ſi habet pa
cientiam aliquid eſt. Alius ieiunat ꝓpt̄ aua
ritiam quia non vult tantuz expendere bis
ꝯmedendo. vel quia habet lucra p̄ manibus
in apotheca que non vult amittere vnde vſ-
qꝫ ſero manebit ieiunus. Ali⁹ ieiunat ꝓpter
gulam quia forte iturus eſt ad aliquod ꝯui-
uium. et ideo vt famelicus accedat ⁊ melius
ꝯmedat: illa die vel p̄cedenti ieiunat. Alius
ieiunat ꝓpter ẏpocriſim vt ſymia que effigi-
at actus humanos. et tn̄ homo nō eſt. ita. ſ.
ẏpocrita ieiunat vt teneatur bonus qui tn̄
non eſt bonus. Quicūqꝫ iſtoꝝ ieiunat alʼnō
ieiunaturus nō ſeruat p̄ceptū eccleſie. Cum
ieiunaretis inquit dn̄s iſtis Zach. vij. nūq̄d
ieiunium ieiunaſtis mihi: q. d. non. ſed vob.
Sed vos cum ieiunatis dicit xp̄s Math. vj.
nolite fieri ſicut ẏpocrite triſtes: ſed puro re
ſpectu et intentōe ꝓpter deum et ad obedien
dum eccleſie ieiunate. ¶ Secūdo oportet ha
bere affectum liberum a peccato ꝯmiſſo ⁊ cō
mittendo. Nihil em̄ ꝓdeſt ieiunare et alia re
ligionis. i. criſtianitatis opa facere niſi mēs
ab iniquitate coherceatur inquit Pius pa-
pa de peni. diſ. iij. Nihil ꝓdeſt. ſ. ad vitam eter
nam. Qui em̄ facit ieiuniuz quodcūqꝫ ī mor
tali nō valet ſibi ad meritum nec ad ſatiſfa-
ctōnem. valet tn̄ ſibi ad ſatiſfaciendum pre-
cepto eccleſie. ſm Alber. in. iiij. vt nō peccet
mortaliter ſeruando ieiuniū quod incurre-
ret ſi nō ſeruaret. Et iō quātumcūqꝫ pecca-
tor dimittere non debet. Melius tamē et vti-
lius ſi p ꝯfeſſionem vel ſaltem ꝯtritōnem libe
raret affectū ſuuz a ſeruitute peccati Math.
vj. Tu aūt cum ieiunas vnge caput tuum. ⁊
faciem tuam laua. i. ꝯſcienciā. ſ. a peccatis.
Et Iſa. lviij. dicit dn̄s Hoc eſt ieiuniū qd̄ ele
gi. diſſolue colligatōnes impietatis. i. malas
ſocietates cū quibus ligatus es in offitijs vʼl
ꝯtractib⁹ vel maleficijs. Solue faſciculos de
primentes ꝛc. i. obligatōnes reſtitutōnum. et
eos q̄ ꝯfracti ſūt liberos. ſ. dimitte. q̄ ſoluē n̄
poſſūt nō ī carcere teneas. et om̄e on⁹ diſrū-
pe. ſ. pc̄ti p ꝯtritōz. Tertio oꝫ adhibē piū ef-
fectū p orōnem q̄ ad deū. Bona ē em̄ oratio
cū ieiunio. dicit Thobias. xij. Magis em̄ dꝫ
tali tp̄e inſtare orōni. Et vt magis orō ſit d̄-
uota: egrediatʼ ſpōſus de cubili ſuo et ſpōſa
de thalamo ſuo dicit dn̄s Ioelʼ. ij. ſ. ad adorā-
dū abſtinendo ſe ab actu ꝯiugali. nō tn̄ niſi
d̄ ꝯni ꝯſenſu ⁊ ꝯtinētia vtriuſqꝫ. Ad hoc hor
tantʼ doctores non p̄cipiunt. vt. xxxiij. q. iiij.
Quotieſcūqꝫ. Debet adhiberi pius affectus
ad primū dando ei elemoſinā. qd̄ eſt ad bene
eē ſeu ad pfectōꝫ n̄ ad neceſſitatē ieiunij ſm
Alber. Vn̄ dn̄s Iſa. lviij. Hoc ē ieiuniū quod
elegi. frāge eſurienti panem tuuz. et egenos
⁊c̄. Debet adhiberi pius effectus q̄ ad ſeipm̄
vt cū diſcretōe ſumat cibū vitādo ſupfluita-
tem ciborum et neceſſitatē ſumendo. Vn̄ Hie
ro⁹. Sint tibi ieiunia pura q̄tidiana et mo-
derata. Quotidie prandere. q̄tidie eſurire. de
ꝯſe. diſ. v. Sint tibi.

Secundo viciatur ie .§. ix. b

iuniuz cū ꝯmeditʼ plʼib⁹ vicib⁹ q̄ vna. Pro
cuius declaratōne dicit. b Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q.
cxlvij. arti. vj. q̄ ieiuniū ē ab eccleſia inſtitu
tū ad ꝯcupiam refrenandā. ita tn̄ q̄ natura
nō ſoluatur ſeu deſtruatʼ. Ad hoc aūt ſufficē
videtʼ vna ꝯmeſtio p quā homo et nature ſa
tiſfacit et tn̄ ꝯcupie aliq̄d detrahit diminuē-
do ꝯmeſtionū vices. Et iō eccleſie moderatōe
ſtatutū ē vt ſemel in die a ieiunātib⁹ ꝯmeda
tur. Si q̄s ḡ ꝯmedat pluries in die frāgit ie-
iuniū. Vn̄ nota de collatōe q̄ fit de ſero dicit.
b Tho. vbi ſup̄ q̄ electuaria etſi aliq̄ mō nu-
triāt. nō tn̄ aſſumuntʼ ad nutrienduz ſed ad
iuuādū digeſtionē. vn̄ nō ſoluūt ieiuniuz ſi-
cut nec aliaꝝ medicinaꝝ aſſūptio. niſi forte
aliquis ī fraudem electuaria in magna quā-
titate aſſumat pmodū cibi. Pe. de palʼ. i. iiij.
diſ. xv. ſic dic. Vina ꝯmeſtio frāgit ieiuniū
eoꝝ. ſ. q̄ ꝯn̄iter ſolēt ſumi in cibū vbi etiā fru
ctus ceraſa. pira et nuces ꝯputantʼ. q̄ ī loco
refectōis aſſūmuntʼ. vt in prandio et cena. ⁊
herbe etiā. q̄a ſācti patres herbis veſceban-
tur. Excipitʼ cū cā medicine ſumuntʼ. tūc em̄
nō ſoluūt ieiuniū eccleſie ſꝫ nature. Electua
ria ⁊ oīa alia hmōi q̄ ꝯſueuerūt ſicut ſpēs ſu
mi poſt prandiū ad iuuandā digeſtionē. etiā
ſi ex talib⁹ ꝯfecta ſint q̄ p ſe in cibū ſumi cō-
ſueuerīt: dūmō ſint alterata ſicut p decoctōꝫ
vel ꝯfectōnē q̄ nō in cibū ſed in cibi adiuto-
riū ꝯn̄iter ab vtentibus aſſumūtʼ. vt ī dactilʼ

nucibus ꝯfectis.et pignolata.ſili̅ter nõ ſol-
uũt ieiuniũ.hec ille.Qđ aũt dicit Pe.nõ ſol-
uere ieiuniũ fructus cũ ſumunť cã medicine
vř intelligēdũ cũ ſumũť ne vinũ ſine aliquo
ſũptũ diluat ſtomachũ.et ſic noceat.Vñ cũ
ꝯñis vſus xp̃ianoꝝ ſit facere collatõez de ſe-
ro et aliquid paꝝ ſumere cuꝫ potu ſine alia
ꝯſideratõe q̃uis nõ intendant ſumere ꝑ mo
dũ medicine ne.ſ.vinũ noceat ſꝫ ĩnitanť cõ-
ſuetudini que ea rõne vř introducta.pie eſt
interp̃tandũ factũ eorũ et excuſandũ et hoc
niſi ſumerēt ĩ notabili quãtitate vel de plu
ribus generibus fructuũ vel ſtudioſe ad nu
triendum.Et qꝛ panis eſt principalis cibꝰ or
dinatus ad nutriēdũ:minꝰ ꝯgruũ videť pa-
nē ſumere.Sumere aũt buccellã panis frã-
giť ieiuniũ.Potꝰ aũt ſm Tho.vbi ſup̃.q̃a
magis aſſumiť ad alteratõez corꝑis et ad di
geſtionē ciboꝝ q̃ȝ ad nutrimētuꝫ.licꝫ aliquo
modo nutriat.iđ licet pluries ieiunãtibꝰ bi-
bere infra vnã diem.poſſet tñ ita ĩmoderate
ſumere ꝙ peccaret et ꝑderet meritũ ieiunij.
Pe.de pal̃.ibĩ dicit.ſ.ꝙ potus nõ ſoluit ieiu
niũ ſiue poſt prandiũ ſumať ſiue ante.Su-
mere aũt ſine cauſa magna malũ ẽ etſi non
frangať ieiunium.niſi in fraudē hoc faceret
ad ſubueniendũꝫ.ſ.fami biberet Al et Pe.
Dicit em̃ Pe.de pal̃.in.iiij.ꝙ ſi q̃s nõ ꝓpter
famē vel voluptatē:ſed timore ne deficeret
p̃ anxietate die ieiunij ficus vel porrectã vel
aliquid hmõi p̃libaret añ horaꝫ ꝯmeſtionis
q̃ſi ꝑ modũ medicine ñ frangēt ieiuniũ.hoc
tñ nõ p̃dicandũ eſt.Ricar.aũt in.iiij.diſ.x-
v.circa hoc ſic dicit.Quis aliqui dicant ꝙ
bibere vinũ vel ceruiſiã in mane et ꝯmedere
electuaria de ſero delectatõis cã frãgat ieiu
niũ:credo tñ cõtrariũ qꝛ q̃uis illa aliq̃ mo-
do nutriant.in hoc tñ nõ ẽ principaliť vſus
coꝝ al̃ etiã frãgeret ieiuniũ bibere đ ſero vi
nũ vel ceruiſiã ĩ collatõe qꝛ habet aliquid de
nutrimētꝰ.Si tñ homo ĩ mane ceruiſiã vel
vinũ biberet non ad extinguendum ſitim ſꝫ
famē.et in ſero acciꝑet magnã electuarioꝝ
quãtitatē ad ſubueniēdum fami talis face-
ret fraudē ſtatutꝰ.et ꝑ ꝯñs frãgeret ieiuniũ
de re.iuris.Certũ.li.vj.Credo tñ de bono et
equo cauendũ eſſe a potu vini vel ceruiſie ⁊
ſimilibus magis in mane q̃ȝ in ſero.qꝛ potꝰ
ſũptus poſt prandiũ ⁊ ſiti ſubuenit et dige-
ſtionē adiuuat inq̃tũ ꝑ potũ facilius et con
uenientius defertur cibus ad ſingl̃a mẽbra.
ſũptus aũt ieiuno ſtomacho vtplurimũ no-
cet.hec ille.Itē diebꝰ ieiunioꝝ ꝓ qualibet vi
ce q̃ ꝯmedit vlť vnã vicem peccat mortaliť.
ſecundũ Io.neapol̃.in q̃libet.quia reduciť
iſtud p̃ceptũ ad negatiua.Sed Durandꝰ di-
cit in.iiij.hoc eſſe tñ vnum peccatũ morta-
le qꝛ fractio vnius p̃cepti ꝓ vna die:ſed tã-
to grauiꝰ q̃ȝ pluribus vicibꝰ ꝯmedit illa die.

et iſtud ꝯñius teneť.Et hoc niſi nouo cõte-
ptu pluries ꝯmederet qꝛ tũc verũ eſſet dictũ
Io.Sed ſi quis excuſatus a ieiunio vel ꝓpť
defectũ etatis vel ꝓpter laborē vel aliã cauſã
rõnabilē:pť tñ vti cibis q̃drageſimalibꝰ ⁊ ex
voluptate vl̃ incuria vtiť lacticinijs.ouis vl̃
carne mortaliter peccat.qꝛ cõť p̃ceptum fa-
cit eccleſie que ordinauit tali die vti q̃drage
ſimalibus cibis.vt diſ.iiij.c.Deniqꝫ.

Tertio vitiatur ieiuni- .§.x.
um ex hore nimia ãticipatõe.Circa qđ Pe.
de pal̃.i.iiij.diſ.xv.dicit ſic.Ieiuniũ frangi-
tur notabilis hore anticipatõe ſine cã.ſ.ra-
tionabili.Dico aũt horã nonã congruã om
ni tp̃e etiaꝫ in q̃drageſima.nec oportet expe-
ctare tũc veſpam diei ſm offitiũ vt.ſ.añq̃ ce
lebreť veſp̃tinũ offitiũ non comedať.de ꝯſe.
diſ.j.Solent.Et tardius debet comedi in q̃-
drageſima q̃ȝ in alijs ieiunijs.Et ſic in q̃dra-
geſima poſt offitium veſparum ante horam
veſp̃tinam licet edere.Ex quo conſtat ꝙ no-
na tranſit ſicut in alijs ieiunijs poſt offitiuꝫ
none licet ante horam nonam dum tamē cõ
ſtet horam ſexte trãſiſſe.poteſt tamē in hoc
diſpenſare circa horam vel ꝓpter debilitatē.
vel ꝓpter lectionem.vel ꝓpter iter.vel ꝓpť ali
as pias cauſas.vel propter hoſpites.hec ille.
Sed.b Tho.ſcđa ſcđe.q.cxlvij.arti.vij.aſſi-
gnans rationē quare hora nona eſt cõueni-
ens hora comedendi pro ieiunio ſic dicit.Ie-
iunium ordinatur ad deletionem culpe.et re
preſſionem carnis.ita tamen ꝙ per hoc na-
tura non multum graueť.Eſt aũt debita et
ꝯñis conſuetudo hominibus comedendi cir-
ca horam ſextam.et ratio eſt quia iam videť
eſſe cõpleta digeſtio nocturno tempore na-
turali calore interius reuocato ꝓpter frigus
noctis circũſtanſ.diffuſio humoris per mem
bra cooꝑante ad hoc calore diei vſqꝫ ad ſũ-
mum ſolis aſcenſum.tum etiam quia tunc
precipue natura corꝑis humani indiget iu-
uari contra exteriorem aeris calorem ne hu
mores interius aburãtur.Et ideo vt ieiunãs
aliquam afflictõnem ſentiat pro culpe ſatiſ-
factõe conueniens hora taxatur comeden-
di ieiunantibus circa nonam coĩter.Etiam
iſta hora cõgruit miſterio paſſionis criſti q̃
cõpleta fuit hora nona qñ inclinato capite
tradidit ſpiritum.Ieiunantes em̃ dum ſuaꝫ
carnem affligunt paſſioni criſti conforman
tur.Non tamen requiritur hora determina-
ta ſm ſubtilē examinatõꝫ:ꝫ ſm groſſã exti-
matõꝫ.ſufficit em̃ ꝙ ſit circa hanc horã.hec
ille.Tardare aũt poſt nonam quacũqꝫ ho-
ra nõ vitiat ieiunium niſi fiat ex ſuꝑſtitõne.
Qꝛ aũt ĩ veteri teſtamētꝰ ieiunarent vſqꝫ ad
veſperam id eſt ſero congruebat talis hora il
li ſtatui qui aſſimilatur nocti.Status autē
noui teſtamenti aſſimilatur diei ⁊ iđ ſufficit

hora nona. Ad qḋ facit qḋ dr̄ de cōſe. diſ. j. Solent. videlʒ ꝙ in q̄drageſima nullatenus credendi ſūt ieiunare qui ante manducauerūt ꝗ̄ veſptinū celebretur offitiū. Ex quo. c. videt̄ ꝙ nō ſit bene factū eos qui tenent̄ ad offitiuʒ diuinū ꝯmedere in quadrageſima ꝓ ieiunio non dictis veſperis. ſicut etiā ī alijs ieiunijs eccleſie extra quadrageſimā non dicta nona. cum etiam ſit circa hoc ꝯñis conſuetudo: que eſt optima legum interpres. et legem facit.

Capitulum tertium de Ebrietate.

Ebrietas eſt ſpecies gule. Diuidit̄ em̄ gula ī ꝯmeſſatōnes et ebrietates. ſicut gen⁹ ī ſpecies ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cl. arti. j. de q̄bus ap̄lus Ro. xiij. Non in ꝯmeſſatōnibus et ebrietatibus. Sed ſciendū ꝙ triplex eſt ebrietas.

Prima ē ex vino diuinali.
Secunda ex vino criminali.
Tertia ex vino materiali.

Prima eſt ex feruore diui amoris cum quis ita eo repletur ꝙ alienatus ſit ab actōnibus mūdi. Tale em̄ vinū diuini amoris letificat cor homis. et facit hominē audacem et ſecurū in om̄ibus ꝑiculis ⁊ loquentem habundāter ꝺ diuinis q̄ carnales nō intelligūt. Vn̄ turbe iudeorum audiētes ap̄los qn̄ inebriati ſunt ſpū̄ſancto ꝙ loquebāt̄ magnalia dei varijs linguis. dicebāt eos ebrios. ſed Petrus ap̄lus ſurgens ad predicandum oſtēdit eos ebrios ex vino diuinalis amoris. non materiali ſm̄ ꝓphetā Joel. Ad hāc ebriatōem inuitantur fideles Cant̄. v. vbi dicit̄. Comedite amici bibite et inebriamini cariſſimi. Hoc vino amoris īmenſi ad nos fuit xp̄c inebriatus cum crucem aſcendit. Vn̄ dn̄s latinus in ſequētia. An te fecit ſic amor ebriuʒ vt nec crucem putes obprobriū amoris grā. In huius figurā Noe inebriatus vino vinee ſue iacebat denudatus ⁊ irriſus a filio. Sic et xp̄us ebri⁹ amore ſalutis vinee populi ſui in cruce denudatus manſit irriſus a iudeoꝝ populo. vt exponit Aug⁹. ꝺ ciui. dei. p̄s. Inebriabunt̄ ab ubertate domus tue. ſcʒ ſancte domus eccleſie triunphātis vel etiā militantis. Secunda ebrietas ē ex amore mūdi ⁊ voluptatibus ſecl̄i. Tale vinū facit homīes dormire ī iniq̄tatibus. cadere hincinde diuerſis peccatis. īſenſibiles eē ī flagellis diuinis. et de tali vino dr̄ prouer. xxiij. Ne intuearis vinum dum flaueſcit in vitro. blande enim ingreditur ſed in nouiſſimo mordebit vt coluber. et q̄ſi regulus venena diffundet. i. noli attendere ad voluptatē dū ī corꝑe fragili vt vitrū apparet pulchra et ſuauis. Nam cuʒ q̄s reſpicit et īmoratur in huiuſmodi cogitatōnibus intrat in ventrē mentis ꝺlectabiliter: ſed poſtea ꝯſcientiam mordet et veneno peccati aīam replet. Expgiſcimini ebrij et nō a vino (ait ꝓpheta Joel. j) ſ. nō vino materiali ſed criminali. Et Treñ. iij. Inebriauit me abſinthio. ſ. mundus. Abſinthiū eſt amarū. Et vt dicit Boetius. Felicitas huius mundi multis amaritudinibus reſpſa eſt. Tertia ebrietas ē ex vino materiali. de qua ap̄lus. Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria. Sʒ ſciendu ſm̄ Tho. vbi ſup̄. arti. j. ꝙ ebrietas dupliciter accipitur. Uno mō ꝓut ſignificat ip̄m defectū hominis qui accidit ex vino multo potato ex quo fit vt nō ſit cōpos ratōnis. Et ſm̄ hoc nō nominat culpā ſed defectū penalem ꝯſequentem ex culpa. Alio mō poteſt nominare actum in quo quis incidit in hūc defectū. quia act⁹ ſi ſcienter fiat ita. ſ. ꝙ aduertat ꝑ talem potum poſſe amittere vſum rationis vel ꝓbabiliter dubitet. et tn̄ tract⁹ delectatōe pot⁹ nimis bibit: erit mortale. qḋ plenius declarabitur infra in ſequenti. §. Et ſicut alia vitia habent directe ꝯtraria ita ꝙ vnum eſt receſſus a virtutis medio ꝑ exceſſum. aliud ꝑ defectum. ſicut auaritia ꝓdigalitati. puſillanimitas ꝯtrariatur ꝑ̄ſumptioni. ⁊ hmōi. ſic ebrietati opponitur vitiū ſʒ innominatū. ſm̄ Tho. Si q̄s em̄ ſcienter ī tātum a vino abſtineret vt natura multū grauaretur n̄ eſſet īmunis a peccato. Vn̄ ap̄ls. j. ad Thimoth. v. ait. Noli adhuc aquam bibere ꝓpter ſtomachum tuum ⁊ frequētes infirmitates tuas. Item videretur ſi multum limpharet ita vt noceret. et precipue qn̄ hoc ageret ꝯtra monita vel ꝯſilia ſupioꝝ. Dicit em̄ phus in. iij. ethicorū ꝙ īſenſibilitas que opponitur tempātie quia n̄ multum cōtigit. ideo tam ip̄a ꝗ̄ omnes ſpecies eius que opponūtur diuerſis ſpeciebus temperantie nomine carent.

De ebrietate dicitur. §. j.

xxxv. diſ. Ante om̄ia. ꝙ ebrietas fomes ē et nutrix omniū vitioꝝ. Et p̄s. cvj. de peccatoribo loquēs ait. Turbati ſt̄ et moti ſūt ſicut ebri⁹. ⁊ oīs ſapiētia eoꝝ ꝺuorata ē. vbi tria.

Primū effect⁹ ī ebriatōeʒ ꝯſequēs. ibi. Turbati ſūt et moti.

Secundum act⁹ īmoderatōʒ ꝯtinēs. ibi. ſicut ebrius.

Tertiū defectus rōnem abſorbens. ibi. et omnis ſapiētia eoꝝ deuorata ē.

A ſecundo inchoādo §. ij.

Actus ꝯtinēs īmoderātiā aſcribit̄ et exꝑmitur in ebrio. ibi. ſicut ebrius. Ebrius eī dicit̄ q̄ſi extra briam. i. regulam. ſ. rōnis et debite moderatōis. Dic. em̄. b Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cl. ꝙ culpa ebrietatis ꝯſiſtit in immoderato vſu et ꝯcupiſcentia vini. Qḋ cōtigit tripliciter.

 q.ii

a Uno modo q neſciat potū imoderatū eſſe et
inebriare potentem. et ſic ebrietas poteſt eē
ſine peccato: et ſic credit Noe fuiſſe inebria-
tum Geñ. ix. Uñ Amb. Primus noe vineam
plantauit dedit naturā: ſed ignorauit potē-
tiam. diſ. xxxv. Sexto die. Nam ī prima eta-
te nō vtebātur homīes vino nec carnibus.
diſ. ea. Ab exordio. ¶ Secundo mō ſic q pci
piat quis potum īmoderatum eſſe ñ tamē eſti
met eum tantū q iebriare poſſit: ⁊ ſic ebrie-
tas poteſt eſſe cuz peccato veniali. Quod aūt
dicit Aug⁹. ebrietatē eſſe peccatū mortale ſi
ſit aſſidua in li. de purgatorio. et diſ. xxv. §.
Alias. nō ſic eſt intelligendum ſm Tho. qſi
ipa frequētatio faciat mortale: ſed quia nō
poteſt eſſe q homo aſſidue inebrietur quin
ſciens et volēs ebrietatē incurrat. dum mul-
tomagis expitur vini fortitudinē et ſuam ha
bilitatez. ¶ Tertio modo q aliquis bene ad-
uertat potum eſſe īmoderatum ⁊ iebriare va
lētem. et tñ magis vult ebrietatē īcurrere q
a potu abſtinere. et talis ꝓprie dicit ebri⁹. qꝛ
mortalia recipiūt ſpeciem nō ab alijs que p
accidens eueniūt et pt̄er intentōem : ſꝫ ab eo
quod eſt p ſe ītentum. Et ſic ebrietas eſt pec
catum mortale. qꝛ ſecūdum hoc volēs et ſci
ens priuat ſe vſu rationis q ſm ūtutez opat
et peccata declinat. Et ſic peccat mortaliter
piculo pc̄ti mortali ſe exponēs. Uñ Amb. ī
lib. de patriarchis. Cauēdā dicim⁹ ebrietatē
p quam peccata cauere ñ poſſumus. Nam q
ſobrij cauemus: p ebrietatez ignorātes ꝯmit
timus. Neſciūt quid loquūtur q vino nimio
indulgēt. iacēt ſepulti. xv. q. j. Sane. Qz etiā
ſit mortale ebrietas. ꝓbatur p illud qd habe-
tur diſ. xxxv. Epūs. Ubi dr q clericus ebrie-
tati deſeruiēs aut deſinat aut ꝯñione priue-
tur. ſimiliter et laicus: ſed talis pena nō im-
ponitur niſi p mortali. Itē q̄uis ſit licitum
infirmo vel debili vti multo cibo vel potu vl
tra ꝯſuetum ad ꝓuocandum vomitum ſecū-
dum ꝯſilium medicine. qui tñ nō reputand⁹
ſupfluus. ñ reqritur q ſit potus inebriās ad
ꝓuocandum vomitum quia etiam potus aq
tepide vomitū ꝓuocat: vñ nō excuſaret per
hoc quis ab ebrietate ſm Tho. q̄uis faceret
cā medicine. et p ꝯñs peccaret mortaliter. et
ſumēs niſi crederet ex illo potu ñ poſſe ine-
briari. Et ſimiliter medicus vel alius q hoc
ſibi ſcienter cōſuleret vel ꝓpinaret hoc eſti-
mās. Itē ſi quis daret alicui ad bibēdū mul
tum ad inebriandū eum. vel eſtimās q ex ni
mio potu quē qs ſumit: iebriet. ⁊ q ſi auiſa-
ret nō faceret. vl' apte impedire poſſet ſed ex
leuitate vt inde ſolatiū ſumat: pmittit iebri-
ari. vel etiam ponit ſtudioſe ſal in vino vel
aliud inebriare valēs oculte: peccat morta-
liter. ext̄ ō iniu. ⁊ dam. Si culpa. Taberna-
rij etiam cum perpendūt aliqs ex nimio vi-
no ſumpto inebriari quod expti ſūt pluries
vt in ebrioſis et non curant propter auariti-
am grauiter peccant.

Octauum ad primum .§. iij. b

ſcꝫ effectus ſequēs inebriatōez ē multiplex.
Uñ dicit ī ps. notato ibi. Turbati ſūt et mo
ti ſūt. Sequit enī turbatio ⁊ tumultuatō ⁊
iīurie. et detractōes. contumelie. manifeſta-
tio ſecretorum. libidinis executio. ⁊ alia. Uñ
ꝓuer. xx. Luxurioſa res eſt vinum. i. cauſās
luxuriam. ⁊ tumultuoſa ebrietas. i. generās
tumultum Hiero⁹. Uenter mero eſtuans de-
facili deſpumat in libidinem. Et Criſo⁹. dic
q nil eſt ita demoni amicuz ſicut ebrietas et
laſciuia. q eſt mater omnium vitiorū. Amb.
qꝫ in ſermone ponit mala q ſequunt ex ebri-
etate dicēs. Uinum itaqꝫ nec pepcit ſuo au-
ctori. ſcꝫ Noe. ſꝫ ebrietas illi⁹ nobis ſuadet ſo
brietatem. ⁊ paulopoſt. Manebat añq vinū
inueniret ī omnibus incōcuſſa libertas. ne-
mo ſciebat a cōſorte nature ſue obſequia ſer
uitutis exigere. Non eſſet hodie ſeruit⁹ ſi ebri
etas non fuiſſet. Obrepſerat quidem iam fra
terne plationis inuidia. manebat adhuc pa-
terne pietatis reuerētia. Leſa eſt pietas duz
ridet ebrietas. Nō illis itaqꝫ ſolis nocēt vina
quos temptāt: ſ ⁊ illis āpli⁹ q oculꝰ temulē
ta ebrioꝝ mēbra nudāt. Et īfra legim⁹ q pa
trē Loth iebrauerūt filie ī mōte. Fuit itaqꝫ
ebrietas origo īceſtus peſſime īgeneratricis.
partus deterior. hec ille. diſ. xxxv. Sexto die.
Multe qꝫ rixe ⁊ diſcordie ⁊ homicidia ſequū-
tur ex ebrietate vt expiētia docet.

Ultimo notatur de- .§. iiij.

fectus tollēs vſum rōnis. qꝛ oīs ſapientia
eorū deuorata ē. Uñ ꝓuer. xx. dr. Qui miſcet
hijs. ſ. vino ⁊ ebrietati ñ erit ſapiēs. Et Oſee.
iiij. dr. Fornicatio et ebrietas auferūt cor. ⁊
qꝛ peccatū ꝯmittit p vſū liberi arbitrij qui ē
facultas rōnis et volūtatis. ex quo in ebrio
rō ſopita ē videt q ea mala que facit ebrius
vt homicidia. ꝯtumelie. ⁊ hmōi. ñ īputari ſi-
bi debeāt ad culpā. In cōtrariū eſſe videt qd
phus ait ī iij. ethicoꝝ. ſ. q ebrioſus meretur
duplices maledictōnes. Ad hoc dic. be Tho. c
vbi. ſup. arti. iiij. q in ebrietate ſūt duo at-
tēdenda. ſ. defectus ꝯñs. ⁊ act⁹ pcedēs. Ex pte
quidē defect⁹ ꝯſequentis in quo ligatur vſus
rōnis: ebrietas habet excuſare peccatum in-
quātū cauſat voluntariū p ignorātiā. Sꝫ ex
pte actus pcedētis vr eē diſtinguendū vide-
licꝫ qꝛ ſi ex actu illo pcedēte ſubſecuta ē po-
ſtea ebrietas ſine peccato. tūc pcīm ſequens d
totalit excuſat a culpa. Si aūt act⁹ pcedens
fuit culpabilis ſic ñ totalit qs excuſat a pec-
cato. ſ. ſequēti. qꝛ. ſ. reddit volūtariū ex vo-
lūtate pcedētis act⁹ īqtū. ſ. aliqs dās opam
rei illicite īcidit ī ſequēs peccatū. Diminuit

aũt peccatũ ſequẽs ſicut ⁊ diminuitur ratio voluntarij. Vñ Aug⁹ ↄtra Fauſtũ ait. Inebriauerũt Loth filie eius et ſe neſcienti miſcuerunt. q̃ ꝓpter culpand⁹ ẽ quidẽ. nõ tantũ quantum ille inceſtus: ſʒ quãtũ ebrietas illa meruerit. xv. q. j. Inebriauerũt. vbi dicit glo. q̄ natura non patitur q̄ aliq̃s neſciens coeat. ſed dr̃ Loth fuiſſe neſciens quia neſciuit eas fuiſſe filias ſuas: ſed eſtimauit vxorẽ capite alienato. dĩc tñ idẽ Tho. q̄ forte ebrietas Loth fuit ſine peccato. et tũc etiaʒ ↄmixtio cum filiabus fuiſſet ſine peccato. ipe tñ filie Loth nõ excuſantur a peccato. q̃uis fecerint imaginãtes q̄ totus mundus defeciſſet. ſicut ſodoma. vt vel ſic humanũ gen⁹ ſeruaretur. quia nõ ſunt facienda mala vt eueniant bona. nec vnq̃ fuit diſpenſatum inter patrem et filiam. Qꝫ autem dicit pl̃us ebrium mereri duplicem maledictõneʒ hoc dicit ꝓpter duplex peccatum. ſ. ebrietatis. et culpe ſequentis ex ebrietate. nõ ex eo q̄ peccatum aggrauetur ex ebrietate ↄmiſſum magiſq̃ ſi ex certa ſcia. vel loquit̃ ſecundũ legeʒ cuiuſdaʒ Pictaci. q̃ (vt dr̃. ij. polit̃) ſtatuit q̄ ebrij ſi ꝑcuterent plus punirent̃ q̃ ſobrij. ⁊ hoc qꝛ plures iniuriant̃. Et in hoc vt dicit Ar. vr̃ reſpexiſſe ad ↄñem vtilitatẽ vt. ſ. cohiberentur iniurie. magiſq̃ ad veniam que debet haberi de ebrijs ꝓ eo q̄ non ſũt ↄpotes ſui. Ad quod facit qđ ait Amb. in li. de patriarchis. Si qua ꝑ vinum ebrij deliquerint apud ſapientes iudices venia quidẽ facta ſed leuitatis dãnantur auctores. xv. q. j. Sane. Vbi glo. id ẽ minori pena q̃ ſi ex certa ſcia feciſſet. dãnant̃. i. redarguũt̃. etiam eos qui nimis fuerunt faciles ad inebriandum.

¶ Capitulum quartum đ filiabus gule que ſunt quinqꝫ.

Eſt autem gula vitium capitale q̃nqꝫ filias generãs ẜm Grego. in. xxxj. moral̃ ſcʒ.

Hebetudinem.
Ineptam leticiam.
Multiloquium.
Scurrilitatem.
Immunditiam.

¶ Quare autẽ dicatur vitium capitale. habe Tho. ſcđa ſcđe. q. cxlviij. arti. v. rationẽ aſſignat dicens. Vitium capitale dr̃ illud ex quo multa oriuntur ẜm rõnem cauſe finalis. inq̃tũ. ſ. habet finẽ multũ appetibilẽ. vñ ex eius appetitu homines ꝓuocant̃ multipliciter ad peccandum. Ex hoc aũt redditur aliquis finis multũ appetibilis q̄ habet aliquã de ↄditõnib⁹ felicitatis que ẽ vltro appetibilis. ꝑtinet autẽ ad rationẽ felicitatis delectatõ. vt ptʒ i. j. ⁊. iiij. ethicorũ. et iđ vitiuʒ gule q̃ eſt circa delectatões tactus ſeu guſtus. que ſũt ꝑcipue inter alias ponit̃ vitiũ capitale. Quis aũt ipe cibus circa quẽ ẽ gula nõ habeat rõnem finis quia nõ querit̃ ꝓpter ſe ſed ꝓpter aliud. ſ. ꝓpt̃ corꝑis nutritõnẽ. tñ quia ille finis qui ẽ cõſeruatio vite eſt maxime appetibilis q̃ ſine cibo cõſeruari nõ pt̃. Inde ẽ etiã q̄ ipe cibus ẽ maxime appetibilis et ad hoc fere tot⁹ labor vite humane ordinat̃ ſecũdũ illud Eccleſiaſtes. vj. Oĩs labor hoĩs in ore eius. et tñ gula magis ẽ circa delectatões cibi q̃ circa cibos. delectatõ aũt ſecundũ ſe ẽ appetibilis. ¶ Qꝫ aũt quinqꝫ filie eius aſſignent̃. h Tho. vbi ſup̃. arti. vj. aſſignat rõnem dicens. Gula ꝓprie ↄſiſtit circa ĩmoderatã delectatõnem que ẽ in cibis et potibus. et iđ illa vitia int̃ filias gule ↄputantur que ex ĩmoderata delectatõe cibi et potus ↄſequũtur. q̃ q̃dem poſſũt accipi ex ꝑte aĩe vel ex ꝑte corꝑis. Ex ꝑte aũt anime quadrupliciter. Primo q̃tũ ad rationẽ cuius acies hebetat̃ ex ĩmoderata cibi et potus ſumptione. Et q̃tũ ad hoc ponit̃ hebetudo ſenſus circa intelligentiã. Secũdo q̃tum ad appetitũ q̃ multipliciter deordinat̃ per ĩmoderãtiam cibi et potus q̃ſi ſopito gubernaculo rationis. et ſic ponitur inepta leticia. Tertio q̃tũ ad inordinatũ verbũ. ⁊ ſic ponitur m̃ltiloquum. ¶ Quarto q̃tũ ad ĩordinatũ actũ ſeu geſtũ. et ſic ponitur ſcurrilitas. q̃ etiã poſſet referri ad verba turpia. Ex ꝑte aũt corꝑis ponit̃ ĩmunditia. q̃ pt̃ attẽdi ſiue ẜm ĩordinatã emiſſionẽ q̃rũcũqꝫ ſuꝑfluitatũ. vt ꝑ vomitũ. et hmõi. ſiue ſpãliter ꝑ ĩordinatã emiſſionẽ ſemĩs vt ꝑ pollutõʒ ĩ vigilijs vel ſõnis. et de hijs pleni⁹ dicenduʒ.

De hijs filiabus gule .§. j.

poteſt exponi illud p̃s. v. Sepulchrũ patens ẽ guttur eoꝝ. ſ. guloſorũ: linguis ſuis doloſe agebant. iudica illos de⁹. vbi tria poſſũt notari. ¶ Primo q̄ ẽ ĩ ſui ꝓgenie toci⁹ hoĩs infectiua. ibi. Sepulchrũ patẽs ẽ ⁊c̃.
Secũdo q̄ ĩ ſui ↄgerie deceptõis eſt ↄſ̃tiua. ibi. linguis ſuis ⁊c̃.
Tertio q̄ eſt ĩ ſui fine punitõnis ſuſceptiua. ibi iudica ⁊c̃.
¶ Q̃tum ad ꝑmũ dicit. Sepulchrũ patẽs ẽ guttur eoꝝ. Sepulchrũ recipit cadauera que putreſcũt. vñ cũ aperiũt̃ q̃ñ recent̃ ſunt ibi poſita exalat fetor inficiẽs ſeu corrũpẽs omnẽ aerẽ circũſtantẽ ⁊ hoĩes aſtãtes. Sic gule vitiũ vt ſepulchrũ aptũ ĩficit totũ hoĩeʒ ꝑ filias q̃ generãt̃ ex ea. Secũdo vl̃t̃ filias q̃ generãt̃ ex ea. ſ. gula. q̃dã etiã alia vitia addũt̃. vt detractio. deriſio. ꝓditio. adulatio. et hmõi. Vñ ſubdit. linguis ſuis doloſe agebãt. Nã ĩ ↄuiuijs incipiũt hoĩes dediti gule loq̃ đ aliquo bene. ⁊ poſtea vertunt ſe ad male loquendũ de eo. Ecce dolus. Vñ Aug⁹ tenebat econtra menſam ſuam ſcriptos hos verſus

Quiſq̄s amat dictis abſentuꝫ rodere vitam.
Hanc menſam indignā nouerit eſſe ſibi. P⁹
ꝯuiuia etiā tractanť ꝓditōes. vt ptꝫ in ꝯui-
uio Abſalō vbi interfect⁹ ē Amon ꝓditorie
in ꝯuiuio Adonie. Ibi fiūt adulatōnes vbi ē
dolus. Q̄tum ad tertium q꞉ iſta mala ſūt: et
nullum malū impunitum. ideo ſubdit. Iudi
ca illos de⁹. i. iudicabis puniēdo. Vñ Iac. v.
Epulati eſtis ſup t̄rā et ī luxurijs enutriſtis
corda vr̄a. ecce ignis deuorabit carnes vr̄as.

¶ Ad pmū reuertendo. Nota q̄.
Primo p hebetudinē īficiť intellectus.
Secūdo p ineptā leticiā diſſoluiť affect⁹.
Tertio p multiloquiū deſtruiť affat⁹.
Quarto p ſcurrilitatē īconponiť geſtus.
Quinto p īmunditiā corrūpiť corpus.

Prima filia gule hebe- .§. ij.

tudo ponitur. Pro cuius declaratōne dicit. b
Tho. ſcda ſcde. q. xv. q̄ hebes opponiť acuto.
Acutū ať dr̄ aliquid ex eo q̄ ē penetratiuū.
et econtra hebes dr̄ q̄ſi obtuſus penetrare ñ
valens. Sicut ergo in corporalibꝫ diciť ali-
quis acuti ſenſus qui poteſt pcipe ex remo-
tis aliquod ſenſibile. vt videndo. audiendo. et
huiuſmodi. Et ecōtra dr̄ ſenſus hebetati qui
nō poteſt pcipere niſi ex ꝓpinquo magna ſē
ſibilia et non parua. Ita dr̄ acuti ſenſus cir-
ca intelligenciaꝫ qui ſtatim ad app̄henſionē
ꝓprietatis rei vel effectus naturā rei ꝯp̄hen-
dit inq̄tū videlꝫ vſq꞉ ad mīmas ꝯditōnes rei
ꝯſiderādas ptīgit. Ille ecōtra dr̄ hebes circa
intelligentiā qui ad ꝯgnoſcendam veritatē
rei ptingere non poteſt niſi p multa media
ei expoſita. Et tūc etiam nō poteſt ptingere
ad omnia ꝯſiderāda pfecte que ptinēt ad ra-
tionem rei. Sicut igitur hebetudo importat
quandam debilitatē mētis circa cōſideratōꝫ
ſpiritualiū bonoꝝ. In hoc aūt differt a ceci-
tate mentis que ponitur filia luxurie. vt ſup
ptꝫ. quia cecitas mentis importat nō debileꝫ
ſed omnimodā p̄uatōꝫ ꝯgnitōnis ip̄oꝝ ſpiri
tualiū bonorū. Et cū talis hebetudo ſeu groſ
ſities ītellectus ꝓcederet ex naturali diſpoſi
tione. ſicut ſūt mētecapti et alij rudes ꝛ mul
tū materiales. vl' ex īfirmitate ſupueniente
que alterat potenciā fantaſticā et memoriā.
et ſic reddit intelligentiā groſſā: peccatū nō
eſſet. Sed cū ꝓcedit talis hebetudo ex negli-
gencia vel faſtidio ꝯſiderādi ſp̄ūalia et ſalu-
tifera. tūc ē peccatū mortale qñ ex hoc red-
ditur ineptus ad cognoſcendū neceſſaria ad
ſalutē: al' veniale. Difficile tñ eſt ad intelli-
gendū ip̄m peccatū p̄ciſe per ſe. Ex hoc tñ q̄
aliq̄s ſit hebes circa ſpeculatiua theologie
vel philoſophica et aſtrologica non curās d
hijs nullū peccatum ē. ſi nō habet officiū qd
noticiā hoꝝ requirat. et ratio ē quia nō ſūt
neceſſaria ad ſalutē. Et q̄uis hebetudo men-
tis inueniať coī modo q̄tum ad eligibilia in
omī peccato. quia peccatū obſcurat mentē.
Et puer. xiiij. dr̄. Errāt qui opantur maluꝫ.
tñ ſpeciali mō poniť hebetudo filia gule in-
q̄tum videlꝫ ꝓpter fumoſitates ciboꝝ et po-
tuū pturbantes caput obſcurať ſeu īgroſſa-
tur intelligēcia Hiero⁹. Galienus in exhor-
tatōe medicine ait. Athletas q̄ꝝ vita et ars
ſagina eſt: nec viuere poſſe diu nec ſanos eē
aīaſq꞉ ita nimio ſanguine et a dapibꝫ q̄ſi lu-
to inuolutas nihil tenue nihil celeſte: ſed ſp
de carnibus eructuare ꝛ de ventris ingluuie
cogitare. d ꝯſe diſ. v. Ne tales. ſicut econtra
abſtinentia cōfert ad ſapiētie pceptōneꝫ. ſm
illd Eccleſiaſtes. ij. Cogitaui corde meo a vi-
no abſtrahere carnem meam vt animuꝫ me-
um transferrē ad ſapiēciam.

Secunda filia gule .§. iij.

dicitur inepta leticia q̄ inficit affectū ꝛ diſ-
ſoluit. de qua dr̄ Iob. xxj. Tenēt tympanuꝫ
et lyram et gaudēt ad ſonitum buccine. et in
puncto ad inferna deſcendūt. Quis aūt ſm
Tho. ſcda ſcde. q. cxlviij. arti. vj. leticia cōſe-
quať omne peccatū. ꝛ maxime qd ꝓcedit ex
habitu inq̄tuꝫ. ſ. malus letať de actu pecca-
ti vel fine ſm illud puer. ij. Letanť cū male
fecerint: et exultant in rebus peſſimis. Tamē
talis leticia nō ē filia gule que ē ſpeciale pec
catum. ſed inepta leticia q̄ ē vaga et incom-
poſita ꝓcedens ex inordinata ſumptione cibi
et potus. vnde vigor affectus animi r̄ſoluiť
et inaniter hilareſcit. Unde dicitur. ij Eſdre.
iiij. q̄ vinum omnem mentem cōuertit in ſe-
curitatem et iocunditatem cum. ſ. nimiū ſu
mitur. Et ex hac procedit ꝛ ad hanc ordina-
tur ſaltus. cantus. tripudiuꝫ. ludus. hiſtrio-
natus actus. inſtrumentoꝝ diuerſorū ſoni-
tus. que frequenter fiunt in fine cōuiuiorū.
Unde Exo. xxxij. dr̄ q̄ ſurrexit ꝓplus mandu
care et bibere. ꝛ ſurrexerūt ludere. i. ſolatia-
ri et tripudiare. et huiuſmodi. Vñ ꝛ. b Tho.
ſcda ſcde. q. clxix. arti. iij. dicit q̄ exceſſus in
ludis. i. ſolatijs qui eſt contra virtutem eu-
trapelie ſeu iocunditatis ptinet ad vitiū in-
epte leticie quod vtiq꞉ peccatū eſt: quandoq꞉
mortale quandoq꞉ veniale. ¶ Pro cuius de-
claratōne dicit idem q̄ in omni eo quod eſt
dirigibile ſm rationem ſuperfluum dicitur
quod regulam rationis excedit. diminutum
ať aliquid dr̄ ſm q̄ deficit a regl'a rationis.
Ludicra aūt et iocoſa verba vel facta ſūt di
rigibilia ſm rationē. Et iō ſupfluuꝫ in ludo
dr̄ qd excedit regulā rationis. Et hoc poteſt
eſſe dupliciter. Uno mō ex ip̄a ſp̄e actōnū q̄
aſſumunť in ludo. qd quidem genus ludi di-
ciť ſm Tulliū eē illiberale. petulās. flagitio-
ſū. obſcenū qñ. ſ. vtiť aliq̄s cā ludi turpibus
factis vel verbis vel hijs que vergunt ī no-
cumentum ꝓximi. q̄ ſūt peccata mortalia. vt
detrahere. deridere. ꝛ cōtumeliari. ꝛ hmōi. et

g i 4 ſic ludus ille erit peccatū mortale.et inepta
leticia in huiuſmodi actu vel aſpectu volun
taria et affectata.Vñ puer.xiiij.ſuper illud.
Riſus dolore miſcebit᷑.et extrema gaudij lu-
ctus occupat.dicit glo.luctus ꝑpetuus.Sʒ
luctus ꝑpetuus non debetur niſi ꝓ mortali.
Alio modo exceſſus poteſt eſſe ī ludo ſm de-
fectū debitaꝝ circūſtantiaꝝ.puta cuʒ aliqui
vtunt᷑ ludo vel locis vel tēporibus indebitis.
aut etiā ꝑter ꝯueniētiā negotij vel ꝑſone vt
cū fierent ludi theatrales in eccleſijs.vel tē-
pore q̄dragesimali qḋ ē tēpus penitēcie.vel a
ꝑſonis eccleſiaſticis.Vñ de ꝯſe.diſ.v.c.Non
oportet.et.c.ꝓcedenti dr̄ ꝙ clerici nō debent
intereſſe nuptijs vel ꝯuiuijs vbi ludi huiuſ-
modi fiunt.Et hoc q̄dem poteſt eſſe mortale
ꝓpter vehemētiaʒ affectus qñ videlʒ delecta-
tionē ludi ꝓponit delectatōi dei ſeu manda-
toꝝ obſeruatōi ita vt nō refugiat facere ꝯtra
ꝓcepta dei vel eccleſie vt ꝯſequat᷑ leticiā ſeu
delectatōneʒ ludi viſi vel exerciti.al'erit ve-
niale.cū.ſ.non ita afficiunt᷑ ꝙ vellēt aliquid
ꝯtra deum ꝯmittere.Vitiū eſt tñ etiam ī de-
fectu ludi.ſm Tho.vbi ſup̄.arti.iiij.q꞉ ꝯtra
rationē eſt vt aliq̄s ſe alijs oneroſuʒ exhibe-
at dum ip̄e nihil delectabile exhibet.et dele-
ctatōes alioꝝ moderatas īpedit reꝑhendēdo.
ſ.vl' ꝓhibēdo vl' fugiēdo.Illi g̊ ī ludo d̄ficiūt
qui nec ridiculū aliqḋ ip̄i dicunt.⁊ dicentibꝫ
moleſti ſūt.q꞉.ſ.alioꝝ modicos ludos nō re-
cipiūt.et hij dicuntur agreſtes.vt ph̄us dicit
in.iiij.ethicoꝝ.Minus tñ vitiuʒ defectus in
ludo ꝙ̄ exceſſus.vt ph̄us dicit etiā in.ij.ethi-
corum.ꝙ pauci amici habendi ſūt ꝓpter de-
lectatōnem.q꞉ paruʒ delectatōnis ſufficit ad
vitam q̄ſi ꝓ ꝯdimento.ſicut parū ſalis ſuffi-
cit in cibo.Auſteritas aūt ꝑ quā aliqui nec
alijs efferūt delectatōnes collocutōnum.nec
ab alijs recipiunt.que cōnumerant᷑ ab An-
dronico inter virtutes non excludit quidem
omnes delectatōes ſimpliciter:ſed ſuꝑfluas
et īmoderatas.De choreis dicetur in.c.ſe.

a **Tertia filia gule que .§.iiij.**

vitiat locutionem eſt multiloquiū ſeu loq̄ci-
tas.de q̄ puer.x.In multiloquio non deerit
peccatum.Ex ꝯmeſtione enī et potu inordi-
nato ꝯñiter ſequit᷑ loquacitas.Vñ dicit Gre-
go⁹ in paſtorali.Niſi gule deditos īmoderata
loquacitas detineret.diues ille qui epulaba
tur quotidie ſplendide Luc.xvj.ī lingua gra
ui flāma non arderet.In huius figurā Egi-
ptus que interp̄tatur tenebre ſignificās gu-
lam que facit intellectū tenebroſum ⁊ hebetē
ꝑcuſſa fuit ranis que ſūt loquaces q̄ſi ſemꝑ
garrulantes.ad īnuendum ꝙ vitiuʒ gule fa
cit hominē loquacē.Hoc aūt vitium multuʒ
nocet.Dicitur enī puer.xv.Lingua īmode-
rata ꝯteret ſpm̄.i.feruorem et deuotionem.
Quilibet poteſt hoc in ſeip̄o expiri q꞉ ex lo-
q̄citate exhauritur omnis ſpūs deuotōnis.⁊
cum vult legē.orare vel meditari occurrunt
fantaſmata circa audita et dicta et interrū-
pūt attentōnem et ꝯñter feruorē impediūt.
ſicut lebes ſuper ignem niſi cooperiat᷑ cooꝑ-
culo non facile feruet.quia calor euaporat᷑.
Et iḋ in figurā dñs declarauit in veteri lege
vas qḋ cooꝑculū non haberet eſſe īmundum
et non eo vtendū.q꞉ valet ſm Greg.Mens q̄
non habet reſtrictōnem locutōis et cooꝑcu-
lum ſilentij.īmūda efficitur coram deo.⁊ hoc
eſt qḋ dr̄ Jac.apl'i.j.c.Si quis putat ſe reli
gioſum eſſe.i.criſtianū nō refrenans linguā
ſuam.huius vana eſt religio.ꝯterit etiā lin
gua īmoderata.i.loquax ſpm̄.i.aufert ſpm̄
gracie.q꞉ dum nō r̄ſtringit᷑ os ab otioſo ſer
mone:ad criminalia d̄riuatur.vt d̄tractōes.
ſuſurrationes.ſubſannatōnes.cōtumelia.et
huiuſmodi alia que mortalia ſūt.Sed ⁊ ip̄a
otioſa verba d̄ ſe venialia ſūt.diſponētia tñ
ad mortem anime poſſent eſſe mortale pec-
catum qñ.ſ.in ꝯtēptuʒ dei dicerentur vel in
maluʒ finē inducendi alios ad criminale vl'
cū ꝯplacencia fruitōnis.i.tanta delectatōne
ꝙ ip̄am ꝓponit mandatis dei vl' eccleſie.Sʒ
et ꝓpterea ſaluator dicit Math.xij.De omni
verbo otioſo qḋ locuti fuerint homines red
dent rationem de eo in die iuditij.Dicit᷑ aūt b
verbum otioſū ſm Greg.in moral'.verbum
qḋ caret neceſſitate vel iuſta vtilitate.Neqꝫ
enī otioſa ſūt que dicunt᷑ in emendo vel ven-
dendo vel alijs exercitijs licitis inde querēdo
victū ſuum vel gubernatōneʒ familie.Sed
diebus feſtiuis vel alijs diebus ſtando vl' eū-
do cum amicis.ſocijs vel vicinis loquēdo di-
uerſas fabulas ⁊ truffas qñqꝫ d̄ guerris qñ-
qꝫ de palatinis vel nugis cētinouellis et hu-
iuſmodi.illa ſunt otioſa.Et vt dicit Ber.in
li.de cōſideratione.Nuge in ore laicorū ſunt
nuge.in ore ſacerdotū ſūt blaſphemie.vtpo-
te.quia os eorū ꝯſecratū eſſe debet et totum
deo dedicatum.vñ egredi habent illa poten-
tiſſima verba et ſanctiſſima ꝯſecratōnis cor-
ꝑis et ſanguinis xp̄i ⁊ abſolutōnis peccatoꝝ.
Dicit aūt Hiero⁹.Quociēs loquimur aut ñ
oportuno tp̄e.aut nō in oportuno loco.aut
non vt ꝯuenit audiētibus.tociēs ſermo ma-
lus ꝓcedit de ore nr̄o ad deſtructōnem eoꝝ q̄
audiūt.qḋ ꝓhibet aplus.Cōſiderem⁹ g̊ quid
loquamur.q꞉ ꝓ omī v̄bo otioſo reddituri ſu
mus rōnem in die iuditij.xxij.q.v.Quociēs.
De vitijs que procedunt a lingua.habes ſu
ꝑra in prima parte ti.et.ca.ij.

Quarta filia gule dr̄ .§.v.

Scurrilitas.i.iocularitas vl' iocūditas q̄dā c
ſm Tho.ſc̄da ſc̄de.q.cxlviij.arti.vj.ꝓueni-
ēs ex defectu rōis.q̄ ſicͭ ñ pt̄ v̄ba cohibē ita ñ
pt̄ cohibē geſt⁹ exteriores.Vñ glo.dic.Scur
rilitas.i.iocunditas q̄ riſum mouere ſolet.

Et ſup epl'as Pauli dicit idē Tho. q̄ ſcurri-
litas eſt verbū ioculatoriū q̄ aliq̄ volunt ma
le placē alijs. Importat ergo ſcurrilitas ge-
ſtum vel locutōez ptinētem ad inhoneſtatez
ſm Tho. Et talia verba vel geſtus put ordi
nantur ad mortalia vt ad luxuriā: ſūt mor-
talia. Dicit idē ſup epl'as Pauli tractans il-
lud Eph. v. Omnis īmunditia aut fornicatō
aut ſtultiloquiū aut ſcurrilitas que ad rem
nō pertinet non nominetur in vobis. Et nō
ſolum hoc eſt mortale qn̄ aliqd turpe q̄s fa-
cit aut dicit vt puocet ad luxuriā mētis vel
corpis. ſ etiā cū ex quadā leuitate et ſolatio
qn̄ ex illo aliq̄s inducit ad aliqd mortale. q̄z
p accidēs ſcandalizat eū. Et q̄ occaſionē dā-
ni dat dānum q̄z dediſſe videt. ex' de iniu. et
dam. c. Si culpa. Secus aūt eſſet quando ta
lia fierent inter virū et vxorem etiā ad puo
cādū ſe ad actū ꝯiugalē. Et hoc forte voluit
notare apl'us in eo q̄ dicit. Scurrilitas q̄ ad
rem nō ptinet. i. ad actū ꝯiugalē. Vn̄ ex hoc
q̄ vidit Abimelech Iſaac iocantē cū rebecca
opinat' ē illā eſſe vxorē ſuā Gen̄. xx. Iſido-
rus aūt ponit ſcurrilitatē inter filias luxu-
rie. Nec hoc ē ꝯtrariū ei qd dictū ē quia qn̄-
q̄z a gula: qn̄q̄z a luxuria pcedit. Ex habun-
dantia em̄ cordis os loquit Math. xij. Et iō
luxurioſus ex laſciuia q̄ habūdat ī mēte ver-
ba laſciua loquit que ptinēt ad ſcurrilitatē.
Et cū quis gule eſt dedit' de leui etiaz verba
et geſtus turpes pfert. Ventoſitates etiā ex
ore vel ex pte inferiori ſtudioſe emittere ſen-
ſibiliter ob leuitatē ⁊ riſū puocandū ad ſcur
rilitatē ptinet et ad peccatū. Secus ſi ex in-
aduertētia vel ex infirmitate cui aliter ob-
uiari non poteſt: ſeruata tn̄ modeſtia prout
fieri poteſt. De verbis turpibus et luxurio-
ſis habes ſup. in ti. v. de luxuria.

Quinta filia gule dr̄ .§. vj.

Immūditia. q̄ ſm Tho. vbi ſup̄ pt intelligi
vel de q̄buſcūq̄z ſupfluitatibꝫ. vt de emiſſione
per vomitum. ſcdm illud Iſa. xxviij. Omnes
menſe eoꝝ replete ſūt vomitu ſordium. Et li
cet vtilis ſit vomitus poſt ſupfluam ꝯmeſti-
onē vl' potatōz. tn̄ vitioſū eſt ſubdere ſe huic
neceſſitati pter īmoderātiā cibi et potus ex
delectatōe gule. Si tn̄ non ex delectatōe gu-
le ſed ex ꝯſilio medicine ꝯmedit ad puocan-
dū vomitum in remedium alicuius languo-
ris abſq̄z peccato eſt. Videtur etiam pertine-
re ad īmūditiaz q̄ aliquis ꝯmedat ſicut por
cus ore inuncto manibꝫ lutulentis. veſtes ci
bis deturpās: quod aliquando accidit ex ni-
mia voracitate et auiditate ſumendi cibum.
Q aūt phariſei diſcipulos reprehenderunt
quia nō lauabant manus cum manducabāt
Math. xv. Non eſt credendū q̄ diſcipuli xp̄i
eſſent īmundi et īmodeſti ī ꝯmedendo: ſed q̄z
non ita pluries lauabant manus ſuas ī ca-
dem ꝯmeſtione ſicut phariſei faciebant. dic
Marcus euāgeliſta q̄ ſupſtitioſum et vanū
erat. hoc tn̄ faciebāt vt viderentur obſerua-
tores legis ex eo q̄ dn̄s dicit Iſa. j. Lauami-
ni mundi eſtote. Sz dn̄s loq̄bat de lotōe aīe
a pctīs ⁊ mūdicia cordis nō corpis. vel etiaz
cū erāt in via ⁊ nō haberēt ita aptitudinem
ad lauanduz manus nō curabāt de hmōi lo-
tione edocti a mgr̄o eoꝝ ſummo. q̄z nō lotis
manibꝫ mādúcare panē nō coinq̄nat hoīem
Math. xv. cum de ſe nō ſit pctm̄. Sed preci-
pue ad immundiciā filiaz gule ptinet pollu-
tio corpis. q̄z ex inordinata ſumptione cibi
⁊ potus corpus patit immundiciā vel in vi-
gilia vel in ſomnis vbi eſt aliqn̄ mortale pec
catū qn̄. ſ. in vigilia ⁊ voluntarie pcurata ex
cōtactu turpi vel ex cogitatione deliberata
vel moroſa luxurie. De hac apl'us ad Eph.
v. Oīs fornicator aut īmundus non hꝫ here-
ditatē in regno xp̄i et dei. Hec hereditas ſm
Tho. ſup epl'as eſt fruitio dei. q̄ quidē pfecta
habet in regno. i. ī ſtatu glorie nō tn̄ totalit
vt. ſ. ſcti ꝯphendant deū cognoſcēdo ⁊ diligē-
do quantū cognoſcibilis et diligibilis eſt. ſic
em̄ ſolus ſeipſo fruit deus. et q̄z q̄ſi ptialis eſt
nō totalis. ideo dic. non habet hereditatē in
regno xp̄i. i. ptem in illa fruitione. qd regnū
dicit xp̄i quia p xp̄m habet. Et hec īmundi-
cia ptinet ad mollicīe de qua ſup̄ dictuz eſt.
Sed vbi pollutio ſeu īmundicia ī vigilia ſit
oīno inuolūtaria ꝯ intentōz nō eſt pctm̄ vt
cū pcedit ex infirmitate. ſicut patiēs fluxuz
ſeminis. q̄ in lege veteri habebat immūdus
Leuit. xv. vel etiaz cū quis audiēs ꝯfeſſionē
in ea audit valde turpia. aut loquēs cū mu-
lieribꝫ ex cauſa honeſta: inde ſequit pollu-
tio carnis vel diſtillatō ſeminis aliq̄ ꝯ volū-
tatē ⁊ intentōz ſuaz ex q̄litate ꝯplexionis vl'
p violenciā ꝯtactus alterius ipſo ſp volun-
tate renitente. Vn̄ Auguſ. Nemo impudice
vtit corpe niſi pus ſpūs ꝯcepta neq̄cia. Itez
Iſidorus. Nō poteſt corrūpi corpus. ſ. vitioſe
niſi pus aīmus corruptus fuerit. xxxij. q. vj.
Qn̄ aūt accidit in ſomnis quō ibi contingat
peccatū in pollutione videndū eſt in. §. ſe.

Caplm̄ quintū de pollutione in ſomnis.

De pollutione noctur-
na ſeu eueniente ni ſōnis ſiue di-
urna ſiue nocturna. vtꝝ ſit pec-
catū: Nota q̄ de ipa poſſum' loq̄
tripliciť. Aut ſm ſeipaz. Aut ſm cauſaz ſu-
am. Aut ſm ſeq̄laz. Cōſiderando ḡ ipſaz ſm
ſe pollutio nō eſt pctm̄ nec etiā veniale. Nō
hui' eſt ſm. b Tho ſcda ſcde. q. cliiij. arti. v.
Oē pctm̄ depēdet ex iudicio rōis. q̄z etiā pri-
mi mot' ſenſualitatis nō hn̄t q̄ ſit pctm̄ ni-
ſi inq̄tuz iudicio rōnis reprimi pn̄t. Et ideo

ſublato iuditio rōnis tollit rō peccatorū. In
dormiēdo aūt hō nō habet iuditiū rōnis libe
rū. Nullus eīn dormiēs ē qui nō intendat ali
q̄bus ſilitudinibꝫ fantaſmatum velut rebus
ipis. et ideo id qḋ agit homo dormiēs cū non
habeat liberū iuditiū rōnis non imputat ei
ad culpam. ſicut nec id qḋ agit furioſus aut
amēs. Hoc idem oſtendit ex auctoritate Iſi-
doꝛi in li. ſñiarū dicentis. Non eſt peccatum
qñ nolētes nocturnis imaginibꝫ illudimur.
diſ. vi. Patet etiam idem ex v̄bis phi. dicen-
tis in p̄mo ethicorū q̄ ſm dimidiū vite. i. ſō-
num nō differt felix a miſero: nec ſtudioſus
id ē virtuoſꝰ a vitioſo. Sed ſm peccatū dif-
fert v̄tuoſus a vitioſo ſicut lux a tenebris. g̊
in ſomnis ſm ſe nō poteſt accidere peccatū.
Nec obſtat illud Iob. xxxiij. p ſomniuʒ in vi
ſione nocturna qñ ſolet ſopoꝛ occupare ho-
mines et dormiūt in lecto tūc apit aures vi-
roꝛū et erudiēs inſtruit eos diſciplina. ſ. in-
ſtruens et increpans p reuelatōneʒ. Ex q̄bꝫ
verbis vr̄ q̄ in ſomnis poſſit homo agere ſe-
cundū rōnem vel ↄtra rōnem qḋ ē bene agē
vl' peccare. al' fruſtra rep̄henderet vl' inſtru
eret. Nā vt rñdet. b Tho. vbi ſup̄. apprehēſio
rōnis nō ita impedit in ſomnis ſicut iuditi-
um eius qḋ pficit p ↄuerſionē eius ad ſenſi-
bilia que ſūt p̄ma principia cognitionis hūa
ne. et iō nihil phibet hominē aliquid d̄ nouo
apprehēdere ſm ſe in dormiēdo vel ex ipis re-
liquijs p̄cedentiū cogitatōnū ⁊ fantaſmatibꝫ
oblatis vel ex reuelatōne diuina vel ex īmiſ-
ſione angeli boni vel mali. Sed iuditiū ipiꝰ
rōnis impedit. et ideo peccare non poteſt in
ſomnis. hec. b Tho. Et nota q̄ q̄uis pollutio
nocturna in ſe nō ſit peccatum rōne iam di-
cta. dare tñ opam ſtudioſe ad hunc finē pu-
ta p nimiā ↄmeſtionē et potum vt ſequatur
pollutio. etiā ſi faceret nō ob delectatōneʒ ſꝫ
ad alleuiatōnē nature et ſanitateʒ eſſet moꝛ
tale. ſicut ſi in vigilia volūtarie ſe pollueret
ob ſanitatē ſolū. non excuſaret a moꝛtali qꝛ
facit directe ↄtra finē intentū a natura qui
nō eſt alius ī emiſſiōe ſeminis volūtaria ni-
ſi gneratio. que p illū modum ſequi nō po-
teſt. Sed appetere habere pollutionē ꝓpt al-
leuiatōꝫ nature tm̄ ſiue peccato. i. ſiñ hoc q̄
det opam ſed via naturali nō ē pc̄m. Silit
ſi q̄s ↄmedit nimis vel nimis calida ex quo
dubitat ſibi ex hoc ſeq̄ pollutōꝫ ī ſomnis q̄a
al' expertus ē hmōi. non tamē ꝓpter hoc illa
ſumit ſed vt ſatiſfaciat gule non ꝓpter hoc ē
moꝛtale. ¶ Conſiderādo aūt pollutōꝫ noctuꝛ
nam ſm cām ſuam tūc pt̄ ibi eſſe peccatū et
ñ peccatum. ñ ī ſe ſed ī ipſa cauſa. Pro cuius
declaratōe dicit. b Tho. ſcda ſcdē. vbi ſup̄. q̄
triplex pt̄ eſſe cā hmōi pollutōis.

Prima cā coꝛpalis.
Secūda cā iterioꝛ aīalis.
Tertia cā extrinſeca ſpūalis.

Qṫum ad cāʒ coꝛpalē cum humoꝛ ſe-
minalis ſupabūdat in coꝛpe. vel cū facta ē
hūoꝛis reſolutio p nimiā calefactōeʒ vl' p ali
am quācūqꝫ ↄmotōem ſomniat dormiēs ea q̄
ptinēt ad huiuſmodi expulſiōeʒ humoꝛis ſu
pabūdātis vel reſoluti. ſicut et accidit qñ
natura grauatur ex aliqua ſupfluitate alia
ita q̄ qñqꝫ formāt ī imagine fātaſmata per-
tinētia ad emiſſionē taliū ſupfluitatum. Si
igit ſupabūdātia humoꝛis ſit ex cā culpa-
bili puta ex ſupfluitate cibi et potus. tūc no
cturna pollutio habet rōnē culpe ex cā ſua
nō in ſe. Sed ſi talis ſupabundātia vel re-
ſolutio talis humoꝛis nō ſit ex cā culpabili
nō ē culpa etiā ī cā ſua. ¶ Secūda cā pollu
tōis poteſt eſſe iterioꝛ aīalis. puta cū ex cogi
tatōe p̄cedēti cōtingit aliquē dormiētem pol
lui. Cogitatō aūt q̄ ī vigilia p̄ceſſit qñqꝫ ē pu
re ſpeculatiua. puta cuʒ aliquis cā diſputa-
tōis cogitat de peccatis carnalibus quādoqꝫ
eſt cū aliqua affectōne vel ↄcupiē vel hoꝛro-
ris. Cōtingit aūt q̄ magis pollutio noctur-
na ſequit ex cogitatōe carnaliū vitioꝛum q̄
ex cogitatōe aliaꝝ delectatōnum quia ex hoc
remanet quoddam veſtigiū ex inclinatōe in
aīa. ita q̄ dormiēs facilius īducit ī ſua ima-
ginatōe ad aſſētiendū actibus ex q̄bꝫ ſequit
pollutio. et ſic habꝫ rationē culpe ex pte cau
ſe ſue. cū. ſ. cogitatō p̄cedēs fuit cum delecta-
tōne ſenſuali. fuit ibi veniale. moꝛtale auteʒ
ſi fuiſſet cum deliberatiuo ↄſenſu. Sed ſi co
gitatio p̄cedēs carnaliū actuū fuit pure ſpe-
culatiua vel cū hoꝛroꝛe et diſplicentia tunc
pollutio īde ſequēs nō habet rationem culpe
etiam venialis: nec ī ſe nec ī cā ſua. Tertia
vero cauſa eſt ſpiritualis et extrinſeca. cuʒ
ſcꝫ opatōe demonis cōmouētur fantaſmata
dormiētis in oꝛdine ad talem effectū. Et hoc
quidē qñqꝫ ē cū peccato p̄cedēti. ſ. negligētia
p̄parādi ſe ↄtra demonū illuſiones. Vñ et in
ſero in cōpletoꝛio cantat. hoſtemqꝫ noſtruʒ
cōprime: ne polluātur coꝛpa. Qñqꝫ ꝓuenit
hoc abſqꝫ culpa homīs ex ſola neq̄tia demo-
nis. Sicut in collatōibꝫ patrū legit de q̄daꝫ
qui ſemp diebus feſtiuis patiebat pollutōeʒ
hoc diabolo ꝓcurāte vt īpediret euʒ a ſacra
ↄñione. Nūq̄ ergo pollutio ī ſe ē peccatū ſed
aliqñ effectꝰ p̄cedētis peccati. cū. ſ. culpa ē in
cā ſua. Ad qḋ facit qḋ dr̄ diſ. vj. c. Teſtamē-
tū. ⁊. c. ſe. ¶ Cōſiderando aūt pollutōꝫ ī ſom
nis q̄tū ad ſequelā eiꝰ. i. q̄tū ad id qḋ ſeq̄tuꝛ
pꝰ eā. ſic pt̄ ibi eſſe pc̄m moꝛtale vl' veniale
vel nullū. Solet eīn aliqñ pꝰ pollutōꝫ ⁊ p̄ci-
pue illā q̄ incipit ī ſomno ⁊ t̄minat ī vigilia
exurgere q̄dam cōplacētia. et ſi quidē illa cō
placētia ſit d̄ pollutōe habita rōe alleuiatō-
nis vt ſic melius ſeruiat deo magis liber a
ſtimulis carnis vel etiam ratione exonera-
tōnis nature quā ſentiebat grauatā et inde

alleuiatam. et nõ rõne alicuius delectatõis non creditur eſſe peccatuȝ. Sed ſi illa delectatio quaȝ aliquo modo habebat ſenſualitas in ipa pollutõe dormiendo excitato a ſõno placet ſubito vel repẽte ita ꝙ illi delectatõni ex dliberatione nõ cõſentit ſic eſt veniale non quidem ratione pollutõnis ſed rõne delectatõnis facte in vigilia. Si vero excitato plene a ſomno nonſolũ repente ſed deliberate delectatõni aſſentit ita ꝙ etiaȝ placeret ſi haberet vas debitum receptioni talis materie extra matrimoniũ vel cum appetitu futuri coitus. tunc eſt mortale: nõ quidem ipa pollutio iniciata ĩ ſõno et terminata in vigilia quod iam preceſſit: ſed ꝓpter nouuȝ deliberatũ cõſenſum habitum poſt pollutõnẽ. Hec Alex. in ſecũda pte ſumme. q. xxxj. Qñ aũt pollucio impediat celebratõnem vel coĩonem. habes in tertia pte. ti. xiiij.

¶ Capitulum ſextum de choreis.

De choreis que pertinent ad ineptam leticiam filiam gule et in cõuiuijs frequentantᷣ quando ſit ibi peccatum ⁊ quantũ. Nota ꝙ Alex. in. iiij. diſ. xvj. ſic ait. Chorea et huiuſmõi ludi ſiue fiant cãtu ſiue muſicis ſecundum ſe non ſunt mali quia poſſũt bene fieri al'n. ſed triplici ex cauſa poſſunt fieri mali ex circũſtantia. quarum vna et precipua eſt mala intentio vt quando fiunt ad oſtendendũ vel ꝓuocandum libidinem ſicut fere mõ oĩes exercent. Et ideo eccleſiaſtice pſone talia depoſuerunt. quia etiam ĩ ſignis gaudij non eſt coĩcandum cum peccatoribꝰ. Alia cauſa eſt quando nõ fiunt ſuo tempore vt tpe triſticie. puta quadrageſime. et hmõi. quia ſicut Eccĩ. xxij. dr̃. Muſica in luctu importuna narratio. Et hoc modo interdicitur penitenti ne ſit in ludis. quia dum penitet tẽpus eſt flendi. Caueat ſe penitens a ludis et ſpectaculis inqͭt Aug'. Tertia cauſa eſt ſũpta ex offitio pſone ſicut clericis interdicitᷣ venatio et alij ludi. quia in ſortẽ domini electi alijs exercitijs debent occupari. Puto aũt inquit idem ꝙ qnqȝ ↄcurrentibus ad choreã non ſit rephenſibilis. ¶ Primo. ſ. ꝙ ſit tempore debito vt tpe gaudij. ſ. in nuptijs. vl' tpe victorie. vel liberatõnis hominis vel patrie. vel ĩ aduẽtu amici de terra longiqua. ¶ Secundo ꝙ ſit cuȝ honeſtis pſonis de qͥbus non ſit mali pſũptio. vt cũ lecatoribus et lecatricibus. ¶ Tertio ꝙ fiant a perſonis ſecularibus. Nam monialibus et monachis et clericis ꝓpter quod debent in alijs occupari omnem choream puto illicitaȝ. ¶ Quarto ꝙ honeſto modo fiant non geſticulatõibꝰ nimijs inhoneſtis et inordinatis. ¶ Quinto ꝙ cantus vel muſica excitans in hijs nõ ſit de illicitis ſed de moribus vel de deo. De melodia non eſt curandum. quia in talibus neceſſe ẽ fieri melodiam leuem que aliqualiter exprimat modũ choreizandi. hec Al. ¶ Eſt autẽ peccatum mortale hoc ſm Wil. quando fiũt choree ad incitandum ſe vel alios ad libidinem extra matrimonium. Similiter ſecundum ipſum ſi ducantur ſeu fiant ex ↄſuetudine etiam ſine corrupta intentõne. cũ adeo prouocent ad libidineȝ (ꝙ dicit Hiero') ꝙ ñ credit viro ſi dicat ſe illeſuȝ euaſiſſe a ſpectaculis talium. Hoc aũt videtur ſic intelligendum quando fieret ita inordinato affectu et indifferenter ꝙ etiamſi ſcirent tales vel cõſiderarent aliquos inde ad libidinem trahi ⁊ ↄcupiſcentiaȝ malam vel ab eccleſia ꝓhiberi. adhuc tamen eis vterentur. Qȝ fiant choree in eccleſijs vt ↄſueuit fieri in eccleſijs ruralibus in ſolẽnitatibus earum cum hoc in notabilem vergat irreuerẽtiam dei: videtur eſſe magis mortale ꝙ̃ veniale. Similiter cũ fiunt a clericis vel religioſis cum monialibus vel ſecularibus cuȝ hoc ſit in magnum ſcandalum aliorũ et periculũ ⁊ ruinã ipoꝝ. Cum aũt a clericis vl' religioſis fit inter ſe nõ in preſencia laicoꝝ ex quodam ſolatio etſi leuitate non tamen mortale.

De choreizantibus po. §. j.

teſt moraliter exponi illud ps. xcvj. Inflammabit in circuitu inimicos ei'. ignis. ſ. a deo pcedens. inflãmabit et nõ ↄburendo ſeu conſumendo: ſed affligẽdo grauiſſime inimicos dei. i. peccatores qui non diligunt deum nec ſeruant mandata eius: ſed cõtrariantur voluntati eius rebellantes ſe ei qui ambulant ĩ circuitu. Iuxta illud quod ps. alubi ait. In circuitu impij ambulant de terrenis ad ẽrena ſe reuoluentes ↄtinue donec cadant affectu: ⁊ ope procedant. vel in circuitu. i. ĩ choreis ſe exercentes vbi fiunt circuitus multi. Ubi tria tanguntur.

Primo põit itẽſũ cruciatũ. ibi. Inflãmabit.

Secundo adicit apprehenſuȝ tripudiatũ. ibi. in circuitu.

Tertio ĩnuit expſſũ reatũ. ibi. inimicos ei'.

¶ Et quia pena culpe §. ij.

reſpondet. et ꝓpter eã infligitᷣ. Incipiatᷣ a ſecũdo. vbi notatᷣ culpa. et ſpãlis culpa cũ dr̃. in circuitu. ſ. ambulãtes. Tripudiat' ſeu chorea ẽ qdã circuit' vt ptȝ ad ſenſũ. de vno eñi loco mouentᷣ choreizãtes et diſcurrentes cito ad eundẽ redeũt hoc frequẽtantes. Iſtud aũt ẽ iter diaboli: ipe circuit. Uñ iterrogatus a deo vnde veniret: reſpondit. Circuiui terrã et pambulaui eam Iob. j. Et. j. Pet. v. Aduerſari' veſter diabol' tãꝙ leo rugiẽs circuit querẽs quem deuoret. Qui ḡ tripudiãt

q.18 cum faciant iter diaboli cum eo ſe repient ĩ
termino inferni. Inflammabit in circuitu
ſcʒ euntes. Nõſolum autẽ ſequũtur tripudi-
antes iter diaboli. q̃nimo diabolus ipſe inſi-
diens eis vt ſeſſor equo ducit eos. quod pul
cre oſtendit Joh Apoc. ix. vbi dicit q̄ de pu-
teo abyſſi quem vidit aſcendit fumus forna
cis magne et obſcuratus ẽ ſol et aer. et de pu
tei fumo aſcenderũt locuſte ſup terrã. Et ha
rum ſimilitudinẽ ponẽs dicit q̄ locuſte iſte
erant ſimiles equis patis ad plium. et ſup ca
pita eorũ tanq̄ corone ſimiles auro. et faci-
es earum tãq̄ facies hominũ et habebãt ca
pillos ſicut capillos mulierũ. et dentes earũ
ſicut dentes leonum. et habebant loricas fer-
reas. et vox alarum ſuarũ ſicut vox curru-
um et equorum multorũ currẽtium in bellũ.
et habebant caudas ſimiles ſcorpionibus. ⁊
aculei erant in caudis earum. ⁊ poteſtas ea-
rũ nocere hominibꝫ mẽſibus. v. et habebant
ſup ſe regem angelum abyſſi cui nomen he-
braice abadon latine exterminãs. Notate ver
ba ſingula. ſignate miſteria. Locuſte iſte ſũt
mulieres choreizãtes. Puteus abyſſi vñ iſte
aſcendunt ẽ pfunditas inferni vñ ſuggerit̃
tale exercitiũ choreizandi a demonibus. Fu
mus fornacis magne cũ q̃ exeũt locuſte ď pu
teo ẽ incitamentum et ſignuʒ magne ꝯcupiẽ
et laſciuie vñ ortum habent choree et cum q̃
fiunt. Et hic fumus obſcurat ſolem et aereʒ
id ẽ cõcupiã obtenebrat viros etiam ſapien-
tes et doctores. et aerem. i. cõtemplatiuos et
ſpirituales homĩes. vt patet in Dauid. ſalo-
mone. et in vitis patrum p plura exempla.
Hee aſcendunt ſup terraʒ. ſ. choreizantes di-
ſcurrendo ſicut locuſte ſaltantes. Et ſicut lo
cuſte regem nõ habent vt dr̃ puer. pl̃r̃. vnde
inordinate incedũt: ita tales rõnem non ha
bent regentem eas: ſed vt bruta aĩalia hinc
inde leuitate diſcurrũt. Et ſicut locuſte q̃bꝫ
plagata fuit egyptus nihil viride deliq̃runt
ſup terraʒ ſed totũ corroſerũt. vt patet Exo-
di. x. Ita iſte huiuſmõi vanitatẽ tripudiorũʒ
viriditatem boni ppoſiti qđ eſt in homĩbus
auferũt in laſciuiam inclinantes. Qualiter
aũt ſint ornate iſte locuſte vñ magis excitãt
ꝯcupiſcentiã hominũ declarat dum ſequit̃.
Q: erant ſimiles equis patis ad bellum. Si-
cut homines vtunt̃ equis falleratis ad ĩpu-
gnandum inimicos. Ita demones vtunt̃ mu
lieribus ornatis ad expugnandũ ſeruos dei
qui ſũt inimici demonũ. Et ſicut equus odo-
rat pcul bellũ. Job. xxxix. et appetit currere
ad campum. Ita vane mulieres inq̃runt de
locis vbi poſſint oſtentari: ⁊ currũt ad talia
loca in q̃bꝫ diabolus deiciat et pſternat mul
tos gladio ꝯcupiẽ. Corone in capite ſimiles
auro ſũt mitre. balthea ſeu ſerta que portãt
in capitibus deaurata vel gẽmata cum ma-
gna ſupbia q̃ ſũt ſigna triumphorꝫ quos dia-
bolꝰ habet ď ſeruis dei p eas. Sed vt dr̃ Iſa.
xxviij. Ve corone ſupbie. Ad hanc ꝯprimen
dam rex celorum dominus Ihs pmiſit ſe in
deriſum et penaʒ ſpinis coronari. Facies ea-
ruʒ non dicit eſſe facies hominũ: ſed tãq̄ fa
cies hominũ. quod dicitur ppter fucos. Ex-
terminãt enĩ facies ſuas (vt dr̃ Math. vj) i.
extra terminos naturales trahũt dum. ſ. cuʒ
ſint nigre vel crocei coloris p ceruſam ⁊ pur
pureum colorem picte apparẽt albe et rubi-
cũde. Vñ ſicut larue. i. maſchare non dicunt̃
facies ꝟ tãq̄ facies hoĩuʒ. ſic ⁊ ille q: ſub co-
loribus additis latẽt facies pprie naturales.
Sed q̃ fiducia (inq̃t Hieroꝰ) erigit ad celos
vultũ quẽ ꝯditor nõ ag̃ſcit! De capillis etiaʒ
dicit q̄ hẽbãt q̃i capillos mľierꝫ. ⁊ hoc ppt̃ ca
pillos aliarꝫ appoſitos vľ ſericũ poſituʒ ad ſi-
militudinẽ capillorꝫ. Nõ ei ſũt capilli mľierꝫ
illarꝫ a q̃bus abſciſi ſunt nec earꝫ q̃ defferunt
cũ appoſiti ſũt ⁊ ad placitũ deponũt̃. Et mirꝫ
ẽ q̄ cũ mľieres ſint mľtũ timide quõ nõ expa
ueſcũt portare capillos mortuarꝫ. Sʒ vani-
tas vel potiꝰ diabolꝰ aſſecurat eas: ſed valde
debẽt metuere ne ſicut Abſalon capillis ſuis
quos nutriebat ad magnã vanitatẽ ſuſpẽſus
remanſit ad arborẽ. vñ et mortuꝰ ẽ. ſic ipſe ſu
ſpẽdãtur ĩ ĩfernũ. Dentes earꝫ q̃s dicit Joh.
eſſe leonũ. ſignificat earum crudelitatẽ ⁊ in-
ſaciabilitatem. Sic̃ enĩ leo eſt aĩal rapax q̃ſi
inſatiabile: ſic mulieres vane rapiũt a viris
ſuis occulte vel ab amatoribꝫ ſi ſunt inhone-
ſte nũq̄ ꝯtentant̃ de veſtibꝫ ⁊ ornamentis ſi
vidẽt vicinam vel ppinquã habere ornamen
tũ qđ ipſe nõ gerãt adeo infeſtãt viros q̄ vix
poſſũt viuere cũ eis. Et ita crudeles ſũt q̄ et
ſi debita habeãt viri et ſatis laborẽt viuẽ vo
lunt eis fieri ſimiles etiãſi deberẽt ad vſuraʒ
accipere vel vſuras exigere. Sʒ ne reſpicias
in mľiereʒ multiuolã Eccľi. ix. dr̃ Lorice fer
ree q̃s habebant iſte locuſte. ſignificãt incor
rigibilitatẽ earꝫ. Sicut enĩ ĩ lorica vna mal-
lea nõ ſepat̃ ab altera. Ita in hmõi vna va-
nitas ꝯſueta vnũ ornamẽtũ ſolitũ dimittere
nolunt. Etſi aliq̃n ad pdicatõeʒ alicuius vel
ad munitõneʒ ꝯfeſſoris dimittũt aliquod q̄-
citius poſſũt: ruertunt̃ ad p̃ſtina. Canis re
uerſus ad vomituʒ. ij Pe. ij. Vox alarꝫ ipſarꝫ
ſicut vox curruum et equorꝫ. Ale locuſtarũ
ſũt brachia extenſa in choreis vel velocitas
ĩ diſcurrendo. Vox ẽ cantus. riſus ⁊ rumor.
ſaltus et deriſiones: qui ſentitur in huiuſmo
di. Et ſicut exercitus magnus ſolo tumultu
aliq̃n hoſtes fugat et vincit. et clamore ſuo
aues in terrã cadere facit. ita exercitus cho-
rearũ ductus a diabolo vicit bonos viros.
et habentes pennas virtutũ in terrã affectũ
ſcʒ carnaliũ cadere facit. q: aliq̃n quadã cu-
rioſitate ducti ad aſpiciendum ad deſideria

carnalia dilabunť. Caude ſcorpionū in ipſis cū aculeis ſūt. vel ad lrā3. caude plixe veſtimētoꝝ vbi ē venenū pcti pdigalitatis ⁊ ābitionis q̄ affliget aīas earū. vel cauda ē finis talis opis in q̄ nil remanet niſi remorſus cōſciēcie q̄ pungit de tanto ſcelē et amiſſo tpe. Ptās eaꝝ ad nocendu3 dr̄ eſſe p. v. mēſes. qꝛ cōiter a paſca vſq3 ad mediū autūni fieri ſolent. Sicut reges ⁊ pncipes tali tpe ſolēt ad bella pcedē vſq3 ad mediū autūni vt ꝯſumēt ⁊ auferāt hoſtib9 q̄ hijeme laborādo acq̄ſierť Ita diabol9 poſt paſca īmediate ꝯgregat exercit9 choreaꝝ vt qđ ꝯgregauerť et acq̄ſierť fideles in aduentu et q̄dragesima meritoꝝ p oꝛones. ieiunia. ꝯmunionē. ꝯfeſſiō3. ⁊ hmōi. totū faciat pdē p opus choreaꝝ. Rex abiſſi q̄ ē ſup locuſtas eas ducēs. ē diabolus q̄ ⁊ extminator dr̄. qꝛ hic ē finis huius inuentōnis ⁊ opis extminaē aīas. i. extr̄ tminos padiſi eijcere. hiero. Memēto ſp q̄ padiſi colonū mlr ð padiſo eiecit. Et ſic p3 ppoſitū. videl3 q̄ diabol9 ē ductoꝛ choreizantiū. ⁊ ſicut ei9 iter eſt circuit9: ita ī circuitu facit diſcurrē choreizātes. S3 iflāmabit de9 ī circuitu. ſ. āmbulātes.

In tercia parte oſten// .§. iij.

diť reat9 hui9 actus tripudiādi cū dr̄: Inimicos ei9. Inimici ei9. ſ. dei ſūt q̄ ambulant ī circuitu. Nil facit hoīe3 inimicū dei niſi peccatū moꝛtale. hoc eī tollit amiciciā et charitatē dei ⁊ ponit inimiciciā. yſa. lix. Iniq̄tateſ vrē diuiſerūt inť vos ⁊ deū vrm̄. i. diuiſiōe3 ⁊ inimiciciā fecerūt. Et Iaco. ī cano. ſua. iiij. c. Qui voluerit eē amicus hui9 ſeculi: inimicus dei ꝯſtituet. Amicus mūdi eſt qui amat pompas. laſciuias. ſupbia3. vanā glia3. et q̄ vult placē hoīb9 ī pctis: que oīa repiunť in choꝛeis. ⁊ iō p eas efficiť q̄s inimic9 dei. Inflāmabit ī circuitu āmbulantes q̄. ſ. ex hoc ſūt inimici dei. In hui9 figurā eſt q̄ Iohī baptiſte ad tripudiatu3 ſaltatricis filie Herodis ī ꝯſpectu ꝯuiuantiū fuit ſibi āputatu3 caput Math. xiiij. Sic p choꝛeas ⁊ ſaltus tripudioꝝ q̄ fiunt ī ꝯuiuijs auferť caput Iohī. qui interptať in q̄ ē gr̄a. ing̃tu3 videlic3 habens grā3 exercēs vel vidēs ea p q̄ in pua deſideria īcurrit vl' p occaſiones pctoꝝ q̄s admiſerat eā pdit. Vñ Aug9 dic q̄ melius ē dieb9 dñicis arare vel fodere q̄ choꝛeas ducē. S3 certū eſt q̄ arare vel fodē ī dieb9 feſtiuis ex hoc amitteret gr̄a dei ⁊ efficeret aliq̄s inimicus dei. Mlr (vt dic Oꝛigenes) ē arma diaboli. caput pcti. expulſio padiſi. Et aliq̄n diabolus bellat cū hoīe p aſpectū mulieꝝ. aliq̄n p auditū vocis mulieꝝ. aliq̄n p tactū ī choꝛeis. aliq̄n p oēs iſtos modos ſil' bellat cū homine. Nā ibi videnť totaliť cū ſuis oꝛnatib9. ibi audiunť in ſuis cantib9 ⁊ cachinis. et locutōib9. ⁊ manu tangunť. ⁊ ideo ibi diabol9 foꝛtiť pugnat ⁊ vincit. Nō mirū ſi choꝛeizantes ſūt inimici dei cū faciant ꝯ oīa mandata dei ⁊ ſacmēta q̄ ſunt medicine dei. Na3 ꝯ baptiſmū militāt. qꝛ cū in baptiſmo p patrinū tenentē ad baptiſmū pmiſerūt renūciare diabolo ⁊ pompis ei9: p choꝛeas pmiſſionē frangūt ſequētes diabolū ⁊ pompa3 ei9 et opa. Conť ſacmentū ꝯfirmatōis: qꝛ cū in ipo ſuſceperūt ſignū crucis ī ſignū q̄ ſūt redempte ſanguine xp̄i effuſi ī cruce: ipe ſibi īponūt in capite ſignū diaboli oꝛnamentū. ſ. variū diabolica inſtigatōe. Conť ſacmentū oꝛdinis. qꝛ cū oꝛdinenť clerici ad cantandū officiū ⁊ v̈ba dei ⁊ p̄cipue ī feſtis ad ꝯſolatō3 ſpūale3 ppl'i: ipi officiāt in eccl'ia diaboli que ē locus vanitatis. vt ī theatris ⁊ plateis cātando cantilenas vbi ſunt v̈ba diaboli. id eſt amoꝛis carnalis et v̈ba diaboli vana et turpia p q̄ auertūt pl'imos a veſpis ⁊ p̄dicatōibus. Conť ſacmentū mr̄imonij. qꝛ ml'ta mala deſideria ꝯcipiunť ꝯ fide3 datam ibidē nō ꝯtent9 vxoꝛe ſua. Conť ſacmentum pn̄ie. qꝛ totā ꝯpunctō3 ⁊ ꝯtritō3 euacuant ī hmōi vanitatib9 quā ſibi in q̄dragesima acquiſierūt. Conť ſacmentu3 eucariſtie. qꝛ cū ſuſcepint xp̄m in ꝯmuione paſcali ipſu3 eijciūt extr̄ ciuitatē aīe ad crucifigendū ipm̄ in ſua ꝯuerſatōe mūdana. Conť extremā vnctōe3. qꝛ pedes q̄ vncti ſūt oleo ſancto q̄ ad illos qui ea3 recepūt vñ et q̄ſi ꝯſecti ſunt deo: eos mouēt ad offenſa3 dei. Nōſolu3 aūt choꝛeizantes efficiunť inimici dei ſ3 ⁊ oīm ſctoꝝ. Nam in feſtis oīm ſctoꝝ eas exercent. ⁊ q̄to feſtū eſt ſolēnius tantomagis his vacāt. Nullū g̃ ſanctoꝝ intceſſoꝛē hr̄e poterūt ī futuro iudicio cū omēs offenderit. Vñ ⁊ Greg. in. iiij. dialogoꝝ narrat de q̄da3 puella dicta Muſa. cui ð nocte apparēs v̄go Maria cū magno comitatu virginū puellaꝝ q̄ albis erāt indute. cum q̄b9 cū Muſa affectaret aſſociari ⁊ cū eis eē: dixit ſibi v̄go Maria q̄ſi vellet cū eis eſſe abſtinēt deinceps ab omī leuitate ⁊ riſib9 et iocis vt tripudiatu. ſaltu. cantu. ⁊ hmōi iocis puellaꝝ. ⁊ ſic ī die triceſimo veniret p ea. qđ cū puella ageret ⁊ pentes mirarenť de tanta ꝯpunctōe ſeu ꝯpoſitōne ⁊ mutatōe eius ⁊ interrogarēt cauſa3. ipa expoſuit illis viſiōe3 et pmiſſionē ſibi factā a v̄gine Maria. quod et impletū eſt. Nā. xxv. die febꝛe coꝛrepta in xxx. poſtea apparēte v̄gine ipa cum puellaꝝ multitudine egrotanti: cepit clamare. Ecce dña venio. Ecce venio. Sicq3 inť hec verba ſpm̄ reddidit ⁊ cū illis ſctis v̄ginib9 ad padiſu3 aſcendit. Sicut g̃ non potuit illa Muſa aſſociari ſctis niſi abſtinēt ab hmōi iocis et vanitatib9. qꝛ tales ſūt inimici dei et ſanctorū. ita nec choꝛeizantes niſi hmōi dimittāt. Qui aūt non aſſocianť ſanctis: cū demonijs opoꝛtet aſſociari. ⁊ hoc in vltimo notať.

Demum pro pꝛimo .§. iiij.

ſciendū ē q̄ iſtos p̱ choreas ī circuitu diſcur-
rētes ⁊ īimicos dei ⁊ ſctoꝝ ſe faciētes. de⁹ in-
flāmabit. i. ī flāmam ignis īfernalis ꝓijciet.
vbi faciūt tripudiū ⁊ circuituꝫ. de q̄ dic Job
xxiiij. Trāſibūt ab aq̄s niuiū ad calorem ni-
miū. et econ̄. ſ. a calore nimio ad aq̄s niuiū
frigidiſſimas. Ecce circuit⁹ ꝯtinuus īferni.
Et hoc ē qd̄ dn̄s repromittit ꝑ hmōi actibꝫ ꝑ
Ezech. xxv. di. tripudiāti. Pro eo q̄ plauſi-
ſti maibꝫ ⁊ ꝑcuſſiſti pede et gauiſa es ex toto
affectu ſup̱ t̄raꝫ iſrl̄. idcirco. ecce ego exten-
daꝫ manū meā ſup̱ te ⁊ t̄daꝫ te ī direptōeꝫ. ⁊
īterficiā te. ſ. morte et̄na. In hui⁹ figurā etiā
legit̄ Exo. xxxij. q̄ cū Moyſes deſcēdiſſet de
mōte cū tabul̄. x. ꝓceptoꝝ et appropinq̄ns ad
caſtra ꝑpl̄i iſrl̄ vidiſſet choros. i. tripudiat⁹ ⁊
vitulū aureū fabricatū an̄ quē choreizabāt:
irat⁹ ira ꝑ zeluꝫ ꝯfregit illas tabulas repu-
tās indignū margaritas v̄boꝝ dei ponē an̄
porcos. ⁊ aſſūptis ſecū leuitis int̄fecit vigiti
tria milia ex iſtis q̄ choreas ducebant an̄ vi-
tulū. Vitulus aūt ē aīal laſciuū. vn̄ innuit̄ q̄
choree deſeruiunt laſciuie. Et ſicut illi occiſi
ſūt corꝑalit̄ a Moyſe legiſlatore: ita chorei-
zantes a xp̄o datore legis euangelice in igne
occidēt̄. i. cruciabūt̄. Inflāmabit (inq̄t p̄s)
ī circuitu īimicos eius. Sicut ignis ē inter
oīa elemēta maxīe actiuus. ita illi q̄ inflam
mabunt̄ illo igne maxīe cruciabunt̄. Hic ei
ignis (dic Aug⁹) ⁊ ſi et̄nus n̄ ſit: miro mō ē
ḡuis. Excedit eī oēꝫ penā quā paſſus ē q̄s in
hac vita. Nūq̄ in carne tāta īuenta ē pena.
Licꝫ mirabilia paſſi ſint martires tormēta. ⁊
mlt̄i neq̄ter quāta ſepe ſuſtinuer̄t ſupplicia.
de peni. di. vij. §. vlt̄. Inflāmabit aūt ⁊ vrit nō
ꝯſumēdo nec aīaꝫ q̄ immortalis ē nec poſtea
corp⁹: ſꝫ cruciādo ſupnat̄ali mō vt īſtrumē-
tū dīne iuſticie. Sicut etiā ſalamādra viuit
ī igne ⁊ n̄ ꝯſumit̄. ⁊ certi v̄mes viuūt ī aqua
bulīeti cuiuſdā fōtis ⁊ iñ educti moriunt̄. vt
dic Aug⁹ de ciui. dei. li. xxj. c. iiij. Et ideo nō
impoſſibile vel īcredibile ſi reprobi viuūt in
igne inferni.

¶ Capitulū ſeptimū de Deriſione.

a

DEriſio frequenter ex
mlt̄iloq̄o ⁊ ex vitio gule ꝓcedit.
Poſt iordinatā em̄ cibi ⁊ potus
ſumptōꝫ hoīes labunt̄ ad deriſi-
onem q̄uis ex alijs etiaꝫ cauſis oriat̄. Et pt̄
diffiniri q̄ ē actus ꝓcipue locutōis q̄ q̄s in-
tēdit ad erubeſcēciaꝫ ⁊ ꝯfuſiōꝫ aliū inducē.
Et idem ē illuſio a ludo. i. a ioco deriuata. et
etiā ſubſannatō. Differt tn̄ irriſio a ſubſan-
natōe in mō. q̄ꝛ irriſio fit ore. i. v̄bo et cachi-
nis. vn̄ a riſu dī. Subſānatio aūt naſo ruga-
to. ⁊ vt dic glo. ſup̱ p̄s. Coueniūt aūt ī fine. q̄ꝛ
idē intendūt. ſ. ꝯfuſiōꝫ īducē ⁊ erubeſcenciā
ei erga quē faciūt. ¶ Pro hui⁹ maīe decla-
ratōne dic. b Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxv. arti. j. q̄
pct̄a v̄boꝝ ꝓcipue pēſanda ſūt ſm̄ intentōꝫ
ꝓferētis. Et ideo ſm̄ dīſa que q̄s intendit ꝯ
aliū loq̄ns hmōi pct̄a diſtiguunt̄. Sicut aūt
aliq̄s ꝯuitiādo ſeu ꝯtumeliādo intēdit ꝯuiti-
ati honorē deꝓmē ⁊ det̄hēdo diminuē famā ⁊
ſuſurrādo tollē amiciciā. Ita ⁊ irridēdo īten-
dit q̄ ille q̄ irridet̄: erubeſcat ⁊ ꝯfundat̄ ī ſe.
Et q̄ꝛ hic finis ē diſtinct⁹ ab alijs cū finis det
ſpēꝫ ī moralibꝫ. ideo deriſio ē pct̄m ſpāle di-
ſtinctū a ꝯtūelia. detractōe et ſuſurratōe. q̄-
uis ī hoc ꝯueniāt q̄ꝛ ꝑ oīa iſta intēdit̄ nocu-
mentū ꝓximi ꝑ v̄ba malū dicēdo. Et q̄ꝛ nocē
ꝓximo notabilit̄ ſeu hoc querē ſiue v̄bo ſiue
facto ē ꝯ charitatē ꝓximi. q̄ꝛ dilectō malū ꝓ-
ximi n̄ opat̄ inq̄t aplus. iō ſicut ⁊ illa. ſ. ꝯtu-
melia. det̄ctio ⁊ ſuſurratō ꝓprie ⁊ formaliter
ſumpta: ſunt mortalia. ſic ⁊ deriſio ꝓpe ſum-
pta ⁊ ſtricte. ¶ Et ad ītelligendū nocumen-
tū qd̄ ſequit̄ ex p̄dictis ꝓrio: ſciendū eſt ſm̄
Tho. vbi ſup̱. q̄ de ope v̄tuoſo meret̄ aliquis
apud ꝓrios honorē ⁊ bonā famā. ⁊ apud ſe-
ip̄m bone ꝯſciencie gl̄iaꝫ. ſm̄ illud. ij Corin.
j. Gloria nr̄a hec ē teſtimoniū ꝯſciēcie nr̄e.
q̄ eſt q̄daꝫ clara noticia ſibi de bono ſuo: vn̄
q̄eteꝫ hꝫ mēs ⁊ ſecuritatē. ſm̄ illud ꝓuer. xv.
Secura mēs ex bona. ſ. ꝯſcīa q̄ſi iuge ꝯuiui-
um. Econt̄rio de actu vitioſo et turpi apud
alios tollit̄ hoīs honor ⁊ fama. Et hoc intē-
dūt ꝯtumelioſus ⁊ det̄ctor ⁊ ſuſurrator. ⁊ ꝓpē
hoc dicūt turpia ⁊ vitioſa de alio. Apud aūt
ſeip̄m ꝑ turpia. i. vitia q̄ ſunt mortalia ꝑdit
hō ꝓprie ꝯſciencie gl̄iaꝫ ꝑ quandā erubeſcen
ciā et ꝯfuſionē. Et ad hunc finē dicit turpia
de alio deriſor vt faciat eū verecundari ⁊ cō-
fundi coraꝫ alijs. Eſt aūt erubeſcēcia ſm̄ Jo-
hannē damaſcenū timor dehonoratōis. Qui
aūt ꝯſcienciaꝫ alicui⁹ inq̄etat ꝯfundēdo ip̄m
ſpāle nocumentuꝫ ei infert. q̄ꝛ illa q̄es vt di-
ctum eſt magnū bonū ſibi ē. ſic etiā fama et
honor q̄ auferunt̄ ꝑ ꝯtumeliā ⁊ detractionē
ſūt magna bona. Et cū hoc intēdit. ſ. nocere
illi inducendo eū ad magnā ꝯfuſionē et eru-
beſcenciā eſt pct̄m mortale. Vn̄ dī ꝓuer. iij. b
Abhoīatio eſt dn̄o oīs illuſor. Nullus aūt dī
abhoīabilis deo niſi ꝑ mortale. Si quis aūt
ītendēt inducē aliquā leuē erubeſcenciā ali-
cui ſicut fit aliq̄n pueris ⁊ diſcipul̄ a mgr̄is
ad correctōꝫ vel aiationē ad addiſcendū ſeu
de aliq̄ leui defectu naturali ob ſolatiū ſicut
ſocij deridebāt. b Tho. ī ſcolis appellātes bo-
uem mutū. vel ſicut fit ſimplicibꝫ ⁊ q̄ſi inſen-
ſatis: veniale videt̄. dum tn̄ nō ꝓuocent̄ ex
hoc ī notabilē irā ⁊ ad blaſphemandū ⁊ alia
mala. Non obſtat ſi obyciatur ſic. Imitari
deū nō eſt pct̄m ſꝫ meritū: ſed deus irridet et
ſubſānat aliq̄s. ḡ et nos iſtud licite agē poſ-
ſum⁹. dī em̄ p̄s. ij. de dn̄o. Qui habitat in ce-
lis irridebit eos ⁊c̄. Et prouer. p̄mo. inquit

ſapiēcia. Ego ꝗ̄ȝ in īteritu vr̄o ridebo. ⁊ ſub-
ſannabo cū ingruerit ſup vos repētina cala-
mitas. Et Job. ix. De penis inocentū nō ri-
deat. q: ridē dei aliē fit ꝙ̄ irriſio hoīm. Nā ri
dē dei ē ſm̄ Greḡ. afflictōi nolle miſeri. Irri
dere dei ē ꝯfuſiōȝ eternaȝ ꝑ pc̄tis iuſte infli-
gere. Subſannare eius ē terribilē faciē ma-
lis oñdere. Iſta aū facē erga ſubiectos. ſ. iu-
ſtam punitōȝ exercē nō eſſȝ illicitū. al' ſec⁹.

Omnes videntes me .§. j.

deriſerūt me: locuti ſūt labijs. ⁊ mouerūt ca-
put. p̄s. xxj. Loquiē ꝓpħa in pſona xp̄i pati-
entis. cui inē cet̄a penaꝝ ⁊ doloꝝ genera hoc
fuit ſpāle: mł'tiplex illuſio ſeu deriſio ſibi fa-
cta. Vn̄ ⁊ cū p̄enūcians diſcipulis ſuis ſecre
to ipāȝ paſſiōȝ enarraret inq̄t. Ecce aſcendi-
mus Hieroſolimā ⁊c̄. Et paulo poſt. Tradeē
eī gentib⁹ ad illudendū Lu. xviij. Ex hoc oñ-
diē grauitas huius pc̄ti que ita eū afflixit.
Tria ergo notanē in verſu p̄edicto.
Pri͛o deridētis generalitas. ibi. Oēs vidētes.
Scd̄o recipiētis illuſionē dignitas. ibi. me:
ſcȝ ⁊ deū patrem. ⁊ ſpiritumſanctū.
Tercō illuſionis varietas. ibi. deriſerūt me.
locuti ſūt labijs. et mouerūt caput.

Quātum ad primum. .§. ij.

a Si diligentius euangelioꝝ hiſtorias intue-
amur oēs repiunē xp̄m deriſiſſe. i. d̄ oī gene-
re hoīm. videlicȝ. reges. p̄ncipes. ſacerdotes.
ſcribe. i. doctores legis. milites Pilati. i. ſti-
pendiarij. ⁊ ꝓpl'ares. Factus ſuȝ ī deriſū oīm
ꝓplo meo ait ip̄e ꝑ Hiere. xx. Et d̄ rege Hero-
de dī Lu. xxiij. Spreuit illū Herodes cū exer-
citu ſuo ⁊ illuſit indutū veſte alba q̄ſi fatuū
iudicando. ⁊ iō albis. i. lineis q̄b⁹ veſtiebanē
fatui: induit. Et p̄us dī de iudeis ꝙ in domo
Caiphe ſūmi pōtificis tenētes euȝ illudebāt
velando faciē eius ⁊ dando alapas dicebāt.
ꝓpħetiza nob̄ xp̄e ⁊c̄. Milites aū Pilati poſt
ſniāȝ eius illuſerūt ponētes coronā d̄ ſpinis
in capite. ⁊ arundinē in manu q̄ſi ſceptꝝ. et
veſte rubea vt purpurea regia induerūt in
deriſū Joħ. xix. Et in cruce pendentē deride-
bant eū p̄ncipes. ſ. ſacerdotū cū eis. ſ. turbis
dicētes. Alios ſaluos fecit ⁊c̄ Lu. xxiij. Sic
ḡ oīes vidētes me deriſerūt me: ſȝ heu q: nō
ſolū illa vice: ſȝ q̄ttidie xp̄c illudiē ⁊ derideē.
Qui eñ ficte agūt pniāȝ nō dolentes de oīb⁹
nō ꝯfitentes integl'iē vel n̄ ſatiſfaciētes iſti
xp̄m derident q̄ſi velantes faciē ei⁹ acſi non
videt fictōēȝ eoꝝ. ſicq̄ȝ nouis pc̄tis ſue fictō-
nis ꝑcutiunt. Vn̄ Job. xxxix. dī de ſtrutione
ſm̄ Greḡ. ſignantē ypocritā qualis ē talis ꝙ
deridet equū ⁊ aſcenſorē ei⁹. i. iuſtū vere pe-
nitentē ⁊ deū q̄ regit ip̄m ⁊ ducit. Hic ⁊ Au-
guſ. ī ſmone. Penitētes ſi tñ̄ eſtis penitētes
⁊ nō irridētes eſtis. mutate vitā. recōciliami
deo. pniāȝ agis. genua figis. ⁊ rides. ſubſan-
nas dei pacientiā. de peni. diſ. iij. Penitētes.

ſcȝ ficte penitēdo. Sȝ ⁊ q̄ pniam agūt ſȝ fre-
quenē recidiuāt: videnē etiā deū irridē. Vn̄
Iſido. in libro de ſūmo bono. Irriſoꝛ ē et nō
penitens q̄ adhuc agit qd̄ penitet. nec videē
deū poſcere ſubditus: ſȝ ſubſannare ſupbus.
Canis reuerſus ad vomitū: ⁊ penitēs ad pec
catū. de peni. diſ. iij. Irriſoꝛ. Canis reuerſus
ad vomitū eſt pc̄toꝛ iterās ſtulticiā ſuā. In-
terp̄tatiue talis videē irridere. id ē ad ſimili-
tudinē irridētis facē. Nā ſi q̄s de offenſa ḡui
ꝯmiſſa dn̄o ſuo veniā petitā obtinēt ⁊ ſubi-
to ei poſtea alapā daēt. ⁊ ſic iteꝝ facēt: dicē-
tur vtiq̄ȝ talis dn̄m ſuuȝ irridē. Vbi curioſe
q̄rentes de Jħu cū non audiūt q̄ rō natura-
lis demōſtrat: cū Herode curioſe derident eū
fatuitatē reputātes paſſionē xp̄i. ⁊ hec ē al-
ba veſtis ei īmiſſa. Nos p̄dicamus xp̄m cru-
cifixū gentib⁹ vt grecis pħis ſtulticiam. ait
apl'us. j Corin. j. Et q̄ miniſtros ecc'ie xp̄m
rep̄ntantes coronāt. i. circūdant ſpinis tri-
bulationū. exactionū. et hm̄ōi. ponūt arun-
dinē vacuā ꝑ ſceptro euacuantes eoꝝ iuriſ-
dictōēȝ cū velint de factis eoꝝ iudicare ſalu-
tantes vt xp̄m ⁊ ꝑcutiētes iniurijs vt ſubdi-
tū reuȝ xp̄m deridēt cū militib⁹ Pilati. Lu.
x. Qui vos. ſ. miſtros ecc'ie ſp̄nit me ſp̄nit.
Et q̄ iuſtos ī cruce tribulationū ⁊ pſecutio-
nū poſitos deridēt. q̄ſi ſe nō valentes iuuare
⁊ a deo delictos: xp̄m deridēt ⁊ illudūt ī cru-
ce pendentē. ſicut Job tribulatū deridebant
aliq̄. vnde dī. Nūc derident me iuniores tp̄e
⁊c̄. Oēs igiē vidētes me inq̄t p̄s. videntes. ſ.
ꝑ fidē deriſerūt me ꝑ diuerſa. ſ. pc̄ta ꝑpetrā-
do et iterando. Apl'us ad Heb. vj. de hm̄ōi in-
quit. Rurſus crucifigētes filiū dei in ſemet-
ip̄is et oſtentui hn̄tes. i. deriſioni. Hec tñ̄ de-
riſio interp̄tatiua generale pc̄m eſt nō ſpe-
ciale. q: ꝑ oīe pc̄m cōtingit fieri eam.

Quātum ad ſecundum .§. iij.

ſcȝ illuſiōȝ recipiētis dignitatē. Sciendū ꝙ b
maxime dignitatis fuit xp̄c q: verus de⁹. Et
ideo ḡuiſſimū pc̄m eſt irriſio. Pro cui⁹ de-
claratōe notandū ſm̄ Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxxv.
arti. ij. ꝙ irriſio non fit niſi de aliq̄ malo vel
defectu. malū aūt ſi ſit magnū non pro ludo
accipiē ſȝ ſerioſe. vn̄ ſi in deriſum vel illuſuȝ
vertaē: vn̄ illuſionis vel irriſionis nomē ſu-
miē. hoc ē q: accipiē ꝑut ꝑuum. Poteſt aūt
aliqd̄ malū accipi vt ꝑuū dupliciē. Vno mō
q: ſm̄ ſe eſt ꝑuum. et ſic ponē illuſum vel ir-
riſum malū vel defectū alicuius pſone q: in
ſe eſt ꝑuum. ſicut aliq̄ñ deridenē clerici male
legentes. ⁊ hm̄ōi eſt veniale pc̄m et leue ſm̄
genus ſuū. Alio modo rōne pſone accipitur
malū alicuius vt ꝑuū. ſicut defectus pueroꝝ
et ſtultoꝝ parū ponderare ſolem⁹ ꝓpter defe-
ctuȝ rōnis in eis. ⁊ ſic aliquē deridere de ali-
q̄ qui tñ̄ nō eſt puer neq̄ȝ amens ē oīno ꝑui-
pendē ⁊ ſic vilē reputare vt de eius malo nō

922 ſit curandū ſʒ ſit q̄ſi ꝑ ludo hn̄dū. hoc ē mor-
tale ⁊ ſpãle pctm ⁊ ꝯ caritatē. qꝛ ꝯtēnit. ⁊ ḡ-
uiuſq̄ ꝯtūelia q̄ ē etiā in maīfeſto. Nā videt̄
ex ea eē maior ꝯtēptus ⁊ dehonoratō. ⁊ tāto
ḡuius quāto maiori reuerētia eſt digna pſo-
na cui infert̄. ¶ Eſt ḡ triplex irriſio.
a Primo irriſio diuinoꝝ. ¶ Grauiſſimū eſt
Secūdo irriſio ꝓpinquoꝝ. pctm irridē de-
Terciō irriſio viroꝝ iuſtoꝝ. um ⁊ q̄ dei ſūt.
ſm illud. iiij Re. xix. Cui exprobraſti ⁊ queʒ
blaſphemaſti. ⁊ ſup quē exaltaſti vocē tuā?
b ſ. deridēdo. et poſtea ſubdit̄. Ad ſctm iſrl'. Et
ſilr deridē ſacmēta eccl'ie tanq̄ iutilia et nō
va. ſicut deridēt iudei. ⁊ q̄dam mali catholici
irridentes qd credit̄ ⁊ dr̄. ſ. xp̄m eſſe i hoſtia
ꝯſecta. put fecit illa vidua q̄ ridebat cū ꝯnio
ſibi a Greḡ. papa miſtraret̄. ſup quo tn̄ fuit
oſtēſa veritas ꝑ miraculū. vel vba ſacre ſcri-
pture. Etiā miracula q̄ de⁹ opat̄ ꝑ ſctos. ſi-
cut legit̄ de illo mgr̄o ſcolaꝝ q̄ audiens p̄di-
care miraculū factū de filo ſanguine tincto
qd eueīt mlieri filāti i feſto ſcti Petri mar-
tiris ꝑ eo q̄ deridebat ei⁹ ſctitatē. irriſit ille
mgr̄ dicēs fictōʒ eē fratꝝ ꝓpt̄ qd febre corre-
ptus ē ḡui. ſʒ facto voto q̄ ab hmōi abſtinēt
⁊ i deuotōʒ hr̄et ſctm: ſanatus ē. Et de mul-
tis alijs legit̄ q̄ deridētes miracula ſctoꝝ di-
uine vltōnis iudiciū experti ſunt i ſe. ¶ Scda
c irriſio q̄ eſt magnū pctm ē ꝓpinq̄ꝝ et p̄cipue
pentū. cū marie filij debeāt eos honorare. qꝛ
ab eis recepūt eſſe poſt deū. Vn̄ dr̄ puer. xxx
Oculū qui ſubſannat prēm ⁊ q̄ deſpicit ꝑtuʒ
mr̄is ſue effodiāt eū corui de torrēte. ⁊ ꝯme-
dant eū filij aq̄le. Corui de torrēte ignis īfer-
nalis ſūt demones q̄ oculū lumis naturalis
⁊ grē auferūt irridēti prēʒ cū ſit ḡue morta-
le. Aquila ē ſignū impij. vn̄ impatorē ſigni-
ficat. Filij aq̄laꝝ ſūt ptates inferiores ērene
ab ea deriuatē. et iſte ꝯmedūt irriſores pen-
tū multis ḡuamibꝫ eos affligētes. Cam fili⁹
Noe qꝛ prēʒ irriſit cū vidiſſet eū ebriū iacere
⁊ i pudendis nudatū. hoc etiā frībꝫ nūcians
maledictōʒ ſuitutis icurrit i filio ⁊ ſua po-
ſteritate Geñ. ix. Et vt dr̄. ij. q. vij. Sentēcia
Cam filij Noe dānant̄. ſ. maledictōʒ dei īcur
rētes q̄ pudenda ſuoꝝ ſupioꝝ q̄ prēs ſpūales
ſūt. i. eoꝝ mala opa nō occultāt: ſʒ irridēdo
⁊ diffamādo alijs maifeſtant: qd frequent̄ fa
d ciūt laici ⁊ alij ſubditi. ¶ Tercia deriſio gra
uis ē iuſtoꝝ. de qua dr̄ Job. xij. Deridet̄ iuſti
ſimplicitas ⁊ lampas ꝯtēpta apud cogitatō-
nes diuitū. vide ibi expoſitōʒ Greḡ. i moral'.
li. viij. Sʒ tales irridētes repiētes ſe i infer-
no i alia vita dicūt vt habet̄ Sap. v. Hi ſūt
ſcʒ iuſti q̄s habuim⁹ in deriſū ⁊ i ſimilitudi-
nē improperij. ſ. in mūdo exn̄tes. Nos inſen-
ſati vitā illoꝝ eſtimabam⁹ inſaniā ⁊ finē il-
loꝝ ſine honore. Ecce quō ꝯputati ſūt inter
filios dei. Cum Heliſeus vir iuſtus et ꝓpheta
ascendēt in bethel quendā locū vel villaʒ vel
caſtꝝ: qꝛ calu⁹ erat. q̄dā pueri ceperūt eū ir-
ridē dicētes. Aſcende calue. aſcēde calue. q̄bꝫ
cū maledixiſſet ꝓpt̄ deriſiōʒ. nō odio vl' liuo-
re vindicte mot⁹ ſʒ zelo diuīne iuſticie quā vi-
dit exigere hoc vt punirent̄ ⁊ alij exēplo eoꝝ
ſibi cauerēt ab irriſione iuſtoꝝ. q̄ facto duo
vrſi exeūtes d̄ ſilua. xlij. pueros ex illis neca-
uerūt. vt habet̄. iiij Re. ij. Et hec deriſio val-
de nociua ē p̄cipue icipiētibꝫ iuſticiā. i. bn̄ fa
cere ⁊ a vitijs abſtinē. Nā multi a bonis re-
trahunt̄ vt vitēt tales irriſiōes: ne vocitent̄
ſcti ⁊ ypocrite vel aliq̄d hmōi. Vn̄ Greg⁹. in
moꝝ. Qui i alioꝝ actibꝫ oriri ꝯſpiciūt bona
mox ea māu exprobratōis euellūt. Iſtā ap-
pellat Ber. maliciā herodianam: q̄ Herodes
vt xp̄m extinguēt mltos pueros recent̄ na-
tos occidit. Hic irriſores peſſimi vt xp̄i ho-
norē q̄ ex bōis opibꝫ reſultat ⁊ famaʒ extin-
guāt mltos nouit̄ ꝯuerſos vita grē ſuis irri
ſiōibꝫ ꝑuant. imo crudeliores Herode īueni-
unt̄. qꝛ Herodes iaʒ natos. iſte nec dū natos
ſʒ ꝯceptos aliq̄ ſigna pnīe vel ꝯtēptus mūdi
oſtēdentes: ſubito dr̄ſis vbis deriſorijs retrhūt
a bono. ⁊ ſic mltas aīas ꝑdūt. de q̄bꝫ ſūt red-
dituri rōʒ deo. Nec tn̄ dʒ q̄s ꝓpt̄ irriſionē eui-
tandaʒ alioꝝ dimittē bona. Nam vt dic xp̄c
Lu. ix. Qui me erubuerit ⁊ meos ſmones. ſ.
omittēdo me ſeq̄ bona opa facē. predicare ⁊
hmōi timore ne irrideat̄. et filius hoīs eru-
beſcet euʒ cum venerit i maieſtate. i. ꝯfundē
faciet ꝯfuſione eťna. In huius figurā legit̄
ij Eſdre. viij. q̄ cum Thobias irridēt iudeos
reedificātes paulatī Hieroſolimā diruptaʒ
a Nabuchodonoſor dic. Si aſcenderint vul-
pes tranſilient muꝝ eoꝝ lapideū. nō dimiſe-
rūt ꝓpterea illi quin ſeq̄rent̄ edificiū. ſʒ ora-
uit Neemias dicēs. Audi deus iſrl' quia facti
ſumus deſpectio. Cōuerte obprobriū noſtrū
ſup caput eoꝝ. nō deleat̄ iniq̄tas eoꝝ a fa-
cie tua qꝛ irriſerūt edificantes. vnde ⁊ opus
ꝯſūmauerūt in ꝯfuſionē irridentiū. Et glo-
riam ſuā reedificant Hirl'm diruptaʒ. quia
aīam virtutibꝫ exēminataʒ a diabolo bonis
opibꝫ renouāt ꝑ pniaʒ. Qd freq̄nt̄ aliq̄ deſpi
ciūt dicētes q̄ n̄ pſeuerabūt ſed q̄libet leuis
temptatio vel tribulatio deijciet eos. Sʒ nō
ꝓpter hoc debent omittē ſed oratōnibꝫ iuua-
re ſe. ⁊ ſic puenit̄ ad pfectum. De btō Fran-
ciſco legit̄ q̄ in p̄ncipio ſue ꝯuerſiōis pueri
inſeq̄bant̄ cū lapidibꝫ et luto vt fatuū repu-
tantes ⁊ irridentes: nec tn̄ ille incepta bona
dimiſit. Sic. b Dn̄icus cū predicaret: hētici
et alij ꝑui irridebāt lutū in eū ꝓijcientes. et
paleas a tergo ꝑ deriſu alligantes: que oīa
vir ſctus fidei magnanimitate ꝯtēnebat cō-
tinuans predicatōʒ. recolens illud Math. v.
Bti eritis cū vos oderint hoīes ⁊ exprobra-
uerint. ſ. deridēdo. ⁊ eiecerit nomē vr̄m tanq̄

malū ꝓpter filium hominis. Unde notanter dicitur. Spernere mundū. ſpernere nullū. ſpernere ſe. ſperni. ꝑ hoc daẗ gloria celi.

¶ Quartum ad tercium .§. iiij.

ſcȝ illuſiōis varietas. notaẗ in eo qḋ dī. deriſerūt. i. riſū habuerūt. Locuti ſūt labijs dicētes. Uach q̄ deſtruis tēpluȝ dei ⁊c̄. mouerẗ capita ſua q̄ſi reuerenciā exhibētes: ſȝ realiter deſpicientes. Et ſic varijs modis fit deriſio ſȝ vno fine. ſ. in ꝯtemptū ⁊ vilipendiū irriſi. Sȝ vt dī ꝓuer. xix. Parata ſūt deriſoribꝫ iudicia. Deriſores ipē deridet. ſ. eēnaliẗ puniēdo. Hoc eſt irridē dei. Ad qḋ facit qḋ dī yſa. xxxiij. Ue q̄ ſpnis: nōne et ipē ſpneris: cū deſieris ꝯtemnē: ꝯtēneris! Debȝ ḡ q̄libet cauē a deriſiōe hoim. ⁊ diaboluȝ q̄ nobis illudē q̄rit: deludē ipm ſupādo. ſic ars deludiẗ arte. ait Cato. Diabolꝰ em̄ ſic illudit nobis dū ꝑ aliq̄ que ſuggerit nob̄ vt nob̄ bona et vtilia ẽbit ſecū ad interitū aſſentiētes. ſicut aliq̄s qui inducēt aliquē ad intentuȝ ſuū ſub dolo nocumentū ei inferēdo: deridēt eū. ſic diabolus. Sȝ ideo xp̄c ſuſtinuit oēs irriſiōes iſtas vt nos erueret ꝯ maibꝫ eius ⁊ docēt nos ſuo exēplo ei illudē. hoc orabat p̄s dic. Ne irrideant me īimici mei. ſ. demones. qḋ faciūt vincendo ī temptatōibꝫ. Un̄ Treñ. ꝑmo. Uiderẗ eā hoſtes ⁊ deriſerūt ſabbata ſua. Nā cū demones vidēt aīam ſignatā ꝑ bīrl'm de q̄ loq̄tur ꝙ ſeruat q̄daȝ de genē bonoꝝ vt feſta et hmōi. ſed alijs vitijs inſiſtē diuerſis ſicut faciebāt iudei: derident de hmōi. Sic etiā derident religioſos q̄ mundū dimiſerẗ. vt ſabbatū. i. q̄eteȝ religionis poſſiderēt. ⁊ tñ diuerſis paſſiōibꝫ vel ꝯcupiſcētijs īplicanẗ viliū reꝝ. vt dī in collatōibꝫ Pānutij. Sȝ econtra viri iuſti deridēt ⁊ illudūt diabolo ꝑfecte oībꝫ reſiſtēdo. et hoc ē qḋ dī. Draco iſte. p̄s. ciij. quē formaſti ad illudendū ei. Formauit q̄ppe deꝰ dracone. i. diabolum. nō draconē ſed angelū bonū. ſȝ effectus ē draco ꝑ ſui ſupbiā et maliciā. ⁊ eo veneno malicie ſue q̄rit nos cape. Sȝ deus ſua gr̄a facit vt illudamur ei. ſ. reſiſtendo. Sȝ ipē draco q̄ſiuit cape xp̄m et detinere: ſed ei xp̄c illuſit ꝓponēs ei eſcam ſue hūanitatis quā cape volēs hamo abſconſo ſue diuinitatis: captus eſt. ⁊ ſic illuſus a xp̄o. Un̄ dn̄s ad Job. c. xl. Nūq̄d illudes ei. ſ. diabolo q̄ſi aui. ſuple vt ego! Aut extrēhere poteris leuiathan hamo. ſ. de mari: ſicut ⁊ ſcēi illudūt diabolo cū eū vincūt detegendo īſidias. Sic bēs Dn̄icus illuſit diabolo qñ apparens ī forma ſimie vt eū impediret a lectōne iuſſit ei vt tenēt candelā donec ardēt pedē ⁊c̄. Sic qñ bēa Margareta ꝓſtrauit diaboluȝ q̄ ad carcerē venerat ad ſuadendū vt aſſentiret p̄ncipi di. Sterné ſupbe demon ſub pedibꝫ femine. Cui diabolus. dimitte me q: ſatis illuſiſti mihi. Ambro. Illudiẗ diabolꝰ vt ſe mor-

ſu ſuo vulneret et ꝯ ſe armet quē debilitatuȝ putauit. de peni. diſ. j. c. Poteſt fieri.

¶ Capitulū octauum de Prodigalitate.

PRodigalitas ex gula et luxuria frequenẗ ꝓcedit propter voluptates corꝑis cōſequēdas. Un̄ ⁊ Lu. xv. dī de filio ꝓdigo ꝙ diſſipauit ſubam ſuā viuēdo luxurioſe. Frequenẗ em̄ ſm̄ Tho. ad intꝑancias declinant ꝓdigi. tum q: ex q̄ ſupflue expendūt in alijs etiā rebꝫ voluptuoſis expendē non vereẗ ad q̄s magis inclinat ꝯcupiſcēcia carnis. tū etiā q: cū nō delectanẗ ī bono ꝟtutis. q̄runt ſibi delectatōnes corꝑales. Et iñ eſt ꝙ phus dic ꝙ multi ꝓdigorū ſunt intꝑati. iiij. ethico. Gule igiẗ tractatui ānectiẗ ꝓpẗ quā mlẗa ꝓdige expendūẗ. q̄uis ex multis alijs vitijs poſſit oriri. vt ex iactantia. luxuria. ⁊ hmōi. Cōſiſtit aẗ hoc vitiū ī expendēdo ſupflue diuitias vbi ⁊ qñ nō oportȝ. ⁊ minꝰ debito eas amādo. Dicit aẗ phus in. ij. ethico. ꝙ ꝓdigalitas opponiẗ ⁊ ꝟtuti liberalitatis ⁊ vitio illiberalitatis. i. auaricie. Pro cuiꝰ declaratōe dic bēs Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cxix. arti. j. ꝙ ī moralibꝫ attendiẗ oppoſitō vitioꝝ adinuicē ⁊ ad ꝟtuteȝ ſm̄ ſupabūdanciā ⁊ defectū ſȝ dīſimode. Naȝ q̄tum ad affectōȝ diuitiaꝝ auarꝰ ſupabūdat plus debito diligēs eas. Prodigꝰ aẗ deficit minꝰ debito ſolicitudinē eaꝝ gerēs. Et ſic opponiẗ libalitati q̄ diligit eas vt dȝ. Quātuȝ ꝟo ad exterioreȝ vſū diuitiaꝝ ad ꝓdigalitatē ꝑtinet excedē q̄deȝ in dando. deficē aūt in retinēdo vel acq̄rendo. Ad auariciā aẗ ꝑtinet ecōtrario. deficē ī dando: ſupabūdare aẗ in retinēdo et accipiēdo. Et ſic ꝓdigalitas opponiẗ auaricie. Et q̄uis ꝓdigalitas ⁊ auaricia ſint ꝯ virtutē liberalitatis tñ auarus magis dī illiberalis q̄ ꝓdigꝰ. Et rō eſt. q: aliq̄d denoīaẗ ab eo qḋ eſt p̄ncipalius. Sicut aẗ in liberalitate q̄ mediū tenet p̄cipua ē datio ad quā ⁊ receptio et retentio ordinanẗ. ita ⁊ auaricia ⁊ ꝓdigalitas p̄cipue attendunẗ ſm̄ datōeȝ. Un̄ qui ſupabūdat ī dando dī ꝓdigus. q̄ aūt deficit auarus et illiberalis. Magis aūt recediẗ a virtute liberalitatis q̄ ꝯſiſtit in dando ꝑ defectum dandi q̄ ꝑ exceſſum. Quñq; aūt ideȝ erit ſimul auarus ⁊ prodigus ſm̄ tñ diuerſa opa. Contingit em̄ qñq; ꝙ aliquis excedat in dando ⁊ ſic erit ꝓdigus. puta facit ꝯuiuiū ſupfluuȝ vel veſtē exceſſiue p̄tioſaȝ. vel ludit. ⁊ hmōi. ⁊ ſil' cū hoc excedet in accipiēdo. ⁊ hoc vel ex quadā neceſſitate q: dū ſupabūdat ī dando deficiunt ei ꝓpria bona vñ cogiẗ indebite acq̄rere. puta ꝑ fraudes. vſuras. et hꝰ. qḋ ꝑtinet ad auariciā. vel etiā ꝓpter inordinatōȝ animi. Dum em̄ nō dant ꝓpter bonuȝ q̄ſi ꝯtempta virtute nō curant vndecūq; ⁊ q̄litercūq;

accipiāt. Et ſic nō ſm idē eſt aliqs ꝓdigus ⁊ auarus. Eſt aūt ꝓdigalitas pctm̄. vn̄ ⁊ ꝓdig⁹ filius vitupaṫ in euangelio de ipſa ꝓdigalitate Lu. xv. Qui⁹ rō ē ſm Tho. vbi ſup̄. arti. ij. q꞉ ex hoc ē aliqd vitioſū ꝙ corrūpit bonū virtutis ſ꞉ ꝟtus liberalitatis corrūpiṫ ꝑ ꝓdigalitatē q̄ ꝯſiſtit ī medio q̄. ſ. nō excedat nec deficiat a debito affectu et vſu diuitiaꝝ. Sicut aūt illud mediū corrūpiṫ ꝑ exceſſū. ita ⁊ ꝑ defectū: ſ꞉ ꝓdigus excedit ī dando ⁊ deficit ī retinēdo diuitias. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt pctm̄. mortale q̄dē꞉ qn̄ eſt magn⁹ exceſſus: veniale cū ē modic⁹. Et ē attendēdus hic exceſſus nō ſolū ſm q̄titatem. ſ꞉ ſm ꝓportōē꞉ ꝯſiderata q̄litate pſone potentis nobilis vl' plebei et h⁹. Ipſa etiā ꝓdigalitas aliqn̄ ex auaricia ꝓcedit. Nā aliqui idcirco aliq̄ ꝓdige expendūt vt ſic captent fauorē aliquoꝝ a q̄bꝫ diuitias acquirāt. ¶ Comparando aūt iſta duo vitia adinuicē grauius ē auaricia q̄ ꝓdigalitas triplici rōne ſm Tho. ſcda ſcde. q. cxix. arti. iij. ¶ Prima ē q꞉ auaricia magis deficit a ꝟtute oppoſita. Magis eī ad liberalē ꝑtinet dare. in q̄ deficit auarus. Vn̄ apl'us monet diuites facile tribuere ⁊ ꝯicare ſua. j Thimoṫ. vlṫ. qd̄ tn̄ intelligendū ē ſm ꝙ oportꝫ. vt paupibꝫ nō adulatoribꝫ. q꞉ hoc eēt ꝓdigalitas. Secūda rō eſt. q꞉ ꝓdigus ē vtilis multis. ſ. illis q̄bꝫ dat. auarus aūt nullis: nec. ſ. etiā꞉ ſibipſi. Vn̄ dr̄ Eccs̄. vj. Vir cui dedit deus diuitias nec tribuit ei pṫatem vt comedat ex eis. q꞉ videlic꞉ ex auaricia nō audet vti etiā ad ſuā꞉ vtilitatē bonis ſuis timēdo ne deficiāt ſibi. Peccat eī ꝓdigus nihilominus ī ſeipm̄ dū bona inutiliṫ ꝯſumit vn̄ viuē dꝫ. Peccat ⁊ in primū ꝯſumēdo bona ex q̄bꝫ alijs ꝓuidē dꝫ. Et pcipue hoc apparet ī clericis q̄ ſunt diſpenſatores paupu꞉ q̄s defraudāt ꝓdige expendēdo. Vn̄ Amb. Quis ē tā꞉ iniqu⁹ q̄ q̄ mltoꝝ ſubſidia ſuas delicias parat. diſ. xlvij. Sicut hi. Et Hiero. Tibi o ſacerdos de altario viuere non luxuriari. i. ſupflue ⁊ delitioſe ꝑmittiṫ. diſ. xlij. §. j. Sꝫ tn̄ ſic ſibi ⁊ alijs nocet ꝓdig⁹ ſupflue expendēdo ꝙ aliq̄bꝫ ꝓdeſt. ſ. q̄bꝫ dat. Sꝫ auarus nec ſibi nec alijs. Vn̄ phus ī. iiij. ethicoꝝ dic ꝙ mlṫo melior videṫ ꝓdigus illiberali. i. auaro. i. min⁹ mal⁹. ¶ Tercia rō eſt q꞉ vitiū ꝓdigalitatis ē magis ſanabile. ⁊ hoc tum q꞉ hō declinat ad ſenectutē꞉ que ē ꝯtraria ꝓdigalitati. tum q꞉ ꝑ hoc ꝑuenit ad egeſtatē defacili diminuēdo et inutiliṫ ꝯſumēdo et ſic paupꝫ factus nō pṫ in dando ſupabūdaē. tū etiā q꞉ defacili ꝓduciṫ ad ꝟtutē ꝓpter ſimilitudinē quā hꝫ ad ipā꞉ liberalitatē. Sꝫ auarus nō defacili ſanaṫ q꞉ magis diſtat a ꝟtute. Auarus etiā꞉ declinans ad ſenectutē magis inardeſcit in eā꞉. q꞉ magis timet ſibi deficere tpalia. Vn̄ Hiero. Oīa vitia cū ſeneſcente ſeneſcūt: ſola auaricia iuueneſcit.

veꝝ ē q꞉ ī ꝓdigalitate adiunguntṫ qn̄q꞉ multa vitia intꝑantie. et ſic tales ꝓdigi poſſent eē peiores auaris. vt dic phus ī. iiij. ethico. ſed hoc eſt rōne illoꝝ alioꝝ vitioꝝ nō ex ſe ipā. Non aūt ꝑtinet ad ꝓdigalitatē ſ꞉ ad liberalitatē ꝙ aliqs oīa ſua det paupibꝫ ſm ꝯſiliū꞉ xp̄i Math. xix. vt ſequaṫ xp̄m paupem.

In diluuio aquaꝝ multaꝝ ad deū ñ approximabūt. .§. j.

ps. xxxj. pṫ exponi de ꝓdigis. Aque q̄ fluxibiles ſūt ſignt tpalia q̄ ꝯtinue fluūt ab vno in aliū ⁊ tandē ī defectū. Vnde xp̄c ſamaritane ait Joh. iiij. Qui biberit ex hac aq̄ ſitiet iteꝝ. Qui eī tpalia acq̄rit magis ac magis ſitit appetēdo alia. Diluuiū importat ſupabūdantiā exceſſiuā aq̄ꝝ ex q̄ fructus ṫre nō ſequiṫ ſed ꝑdiṫ. Vn̄ ⁊ apte ſignat ſupfluū ⁊ inordinatū vſu꞉ tpaliū ſeu diuitiaꝝ ex q̄ non ſequiṫ vtilitas ſeu fructus rōnabilis ſ꞉ ꝯſūptio. ⁊ hoc ꝯtingit ī ꝓdigalitate. Videnṫ aūt hoīes deo appropinq̄re q꞉ ita largus ⁊ liberalis ē deus ꝙ videaṫ ꝓdigus. Vn̄ Ber. Si dici fas ē nimis ꝓdig⁹ es tuis: ſ꞉ certe de⁹ etſi liberaliſſim⁹ ſit ⁊ largiſſimus. non tn̄ ꝓprie ꝓdigus q꞉ nil dat niſi ſm ſuā ſūmā꞉ ſapiā꞉ ⁊ rōē꞉ quā nos intelligere al'n nō valem⁹. Non ḡ appropinq̄t ꝓdigus deo ſicut videṫ q꞉ nō ei aſſimilaṫ in virtute ſeu imitatur ſed elongaṫ. ſicut figurate oñdiṫ de ꝓdigo filio q̄ abijt in regionē longinquā꞉ a patre Lu. xv. vnde bene diciṫ. In diluuio aquaꝝ ⁊c̄. vbi tria notanṫ.

Primo vitij ꝓprietas. ibi. In diluuio.
Scdo ſui varietas. ibi. aquaꝝ multaꝝ.
Tercō mali noxietas. ibi. nō approximabūt.

¶ Circum ad primū. Di .§. ij.

luuiū vitiū ꝓdigalitatis vt dictū ē ſignificat ꝓpṫ ſupabūdantiā ⁊ expēſiō꞉ tpaliū. Talis ē ſiſis ei q̄ liq̄re꞉ ꝑtioſū infundit vaſi pleno. vl' ponit ī vaſe corrupto vl' dat ꝑ nihilo q̄ totum ꝑdit. Prodig⁹ infūdit liq̄re꞉ tpaliū vaſi pleno cū dat ñ indigēti ſ꞉ diuiti. Sꝫ vt dic Proſp. Hn̄ti dare nihil ē aliud q̄ ꝑdē. j. q. ij. Paſtor. Unde dn̄s docuit cū hō facit ꝯuiuia vocare paupes nō diuites q̄ nō indigēt Lu. xiiij. Et ꝟgo Maria ī cantico dic dn̄m ipleſſe eſuriētes ñ diuites bonis ſuis. Vn̄ in figuram. iiij Re. iiij. dr̄ ꝙ cum impleta eēnt vaſa oleo diuinit⁹ ꝓcurato ſtetit oleū ne effundētur. Liq̄re꞉ aūt ponit ꝓdigus ī vaſe īmundo. qn̄ dat tpalia malis vt hiſtriōibꝫ ꝑ luxurijs exercendis ⁊ hmōi. ꝯ illud. Benefac iuſto et nō dederis pctori. Vn̄ Auguſ. dicit ꝙ q̄ dant hiſtrionibꝫ ⁊ meretricibꝫ fouent illos ī peccato. diſ. lxxxvj. q̄ venatoribꝫ. ¶ Tercō ꝓdig⁹ liq̄rē tpaliū dat ꝑ nihilo: qn̄ expēdit īutiliṫ ꝑ iactācia et oñtatōe: qd̄ freq̄nṫ fit. ſicut fecit Aſſuer⁹ grāde ꝯuiuiū ſuis vt oñderet iactācia꞉ ⁊ diuitias glīe ſue Heſter ꝑmo. Sed

dicit xp̄c. Si ego glorifico meipm̄ gl'ia mea
nihil ē Joh. viij. ¶ Diſſipat q̄dez ſubaz pro-
digus triplr̄. ¶ Pͥo corrūpendo ipaz mate-
rialē. Nam deſtruit multū pannū in faciēdo
ſupflua ⁊ vana. ſicut pz ī veſtib⁹ lingulatis.
pforatis ſeu ſtāpatis. ī reticellis auꝛ et ſeri-
cū in texturis ſeu rechamatis. coriū in ſotu-
larib⁹ pforatis ⁊ planulis altis. Multa aīa-
lia ī ꝯuiuijs voluptuoſis. ⁊ multa alia ī ha-
ſtiludijs. tripudijs. hiſtrionib⁹ ⁊ equis. iuxta
illud Horatij. Imberbis iuuenis tandez cu-
ſtode remoto. Gaudet equis canibuſqꝫ. Pro-
pterea aūt iuuenes ſūt magis īclinati ad hoc
vitiū. qꝛ vt dic̄ ph̄s. Juuenes ſūt magne ſpei
put. ſ. ſpes īportat paſſionē nō ꝟtutez. ⁊ ideo
n̄ curant multū expendē etiamſi ſupflue. qꝛ
ſperāt multa ī futuro lucrari ⁊ ſic ſuplē. ſed
inde al'n veniūt ad magnā pauptatē ⁊ miſe-
riā. ſicut ille ṗdigus miſſus ī villā ad paſcē-
dū porcos q̄ nec de ſiliq̄s porcoꝝ potat ſatu-
rari Lu. xv. Scđo diſſipat ṗdigus ſubam
tpalez eā diripiēdo. Nā vt dic̄ Señ. Oīs ṗdi-
gus fur ē aut mēte aut officio. qꝛ cū videt ſi-
bi nō ſufficē ſua: capit aliena. etſi nō mani-
feſte ꝓpter verecundiā. tn̄ p aliq̄s modos vt
vſurā ſecretaz p depoſita. pignora ⁊ hmōi. p
ſacrilegia auferēdo res eccleſie vel bona cō-
munitatis. Unde dic̄ Sapiens ꝙ ṗdigus nō
debꝫ poni ad officiū ciuitatis p̄cipue vbi ha
beat tractare bona tpalia expendēdo. Quia
q̄ ſibi nequaz ē cui bon⁹ erit Ecci. xiiij. q. d.
Nulli. Frequēter em̄ accidit ex iuſto dei iu-
dicio ꝙ in ſuba male acq̄ſita et cū multo la-
bore ſuccedit heres ṗdigus q̄ in puo tpe to-
tam diſſipet diu ꝯgregatā ad vtriuſqꝫ dāna-
tionē ⁊ male acq̄rentis ⁊ male vtentis qđ ce
dit ī augmentū pene ipſius legantis. ⁊ ꝓpterea
diues ī inferno petebat mitti Lazarum ad
fratres ne ex ṗdigo vſu diuitiaꝝ q̄s eis ma-
le dimiſerat: augeret ei pena. ¶ Tercio diſſi-
pat ṗdigus ſubaz rōnalez eā diuidendo. Naz
vt habeat ad expendendū q̄rit ſibi facē ami-
cos qui ſibi ſua ꝯmuicent qđ ſi nō faciūt in-
trat ſectas ⁊ ptialitates. adhēt malis ⁊c̄. vel
grauat indebite ſi ē officialis vel dn̄s vt poſ-
ſit ſeq̄ pompas ſuas ṗdige et inde ī mentib⁹
ſubditoꝝ vel alioꝝ ſequunt̄ odia. diſcordie ⁊
īimicicie. Salomon qꝛ g̃uauit nimis ſubdi-
tos ſuos ꝓpt̄ exceſſiuā pompā curie ſue ⁊ p-
digalitatē nō obſtāte ꝙ magnos reddit⁹ ali-
unde hēret min⁹ dilectus fuit a ꝑplo etſi tole-
ratus. Sꝫ qꝛ filius ei⁹ Roboaz voluit ſeq̄ il-
laz pompā ⁊ g̃uamen pr̄is ſui: r̄ceſſit maior
ps ꝑpli. i. x. trib⁹ ab eo faciētes ſibi aliū regē
ſcꝫ Jeroboam. vt habet̄. iij Re. xij. Diſſipat
etiā ſubam ṗdige q̄ pcurator ⁊ factor ſeu di-
ſpenſator bonoꝝ alioꝝ inutilit̄ diſpenſat. ſi-
cut villicus q̄ diffamatus eſt apud dn̄m ſu-
um ꝙ diſſipaſſet bona ipſius Lu. xvj.

Pro ſecūda parte nota .§. iij.
q̄ habes ſup̄ d̄ iactācia. ti. iiij. c. iiij. vbi nar-
rat̄ d̄ varijs ſupfluitatib⁹ q̄ ſpectāt ad iactā
tiā ⁊ ad ṗdigalitatē ⁊ iſte ſunt q̄ſi aq̄ multe.

Pro tercia parte no .§. iiij.
ta ꝙ ibi. ad deū n̄ approximabūt. ē figura g̃-
maticalis q̄. ſ. minus dr̄ ⁊ plus intelligit̄. i. a
te elongabunt̄. Dicet̄ em̄ eis. Ite maledicti
in ignē eternū ⁊c̄. Eſuriui em̄ ⁊ non dediſtis
mihi mādūcare ⁊c̄. ſꝫ que debuiſtis paupib⁹
dare dilapidaſtis. In vita etiaz iſta ad ma-
gnā miſeriā ⁊ incōueniencīā deueniūt. Unde
legit̄ de miraculis virginis Marie de quodā
nobili ⁊ diuite q̄ cum bona ſua ṗdige ī ꝯui-
uijs ⁊ munerib⁹ ⁊ alijs vanitatib⁹ ſua ꝯſum-
pſiſſet: incepit egere nec poſſe ꝯtinuare illaz
pōpaz ⁊ expenſas ſolitas ſupfluas: qđ repu-
tans ſibi ad maximam verecūdiam: deſpera-
tione duct⁹ iuit ī deſtum īuocans aperte di-
abolū vt adiuuaret eū ⁊ ſubueniret. Cui de-
mon apparens q̄ſiuit qđ vellet. Qui r̄ndit ꝙ
pecuniā ⁊ diuitias ſibi pcuraret vt ſolit⁹ erat
et ip̄e daret ſibi ſeu facēt quicq̄d vellet. Qui
duo tm̄ petijt. ſ. abnegatōez fidei. ſecundo vt
ducēt inde ad annū vxorē ſuam ad eū in illū
locū. qđ totū pmiſit. ⁊ docuit modū habendi
diuitias. ſ. vt foderet ī certo loco domus ſue
et īueniret theſauꝝ: qđ totū euenit. Et tunc
cepit iteꝝ prodige expendere et viuere more
ſolito. Sed inde ad annū dixit vxori ꝙ opor
tebat eam ſecum ad certum locū pficiſci ſub
ſpecie alicuius deuotōnis. Surgens g̃ mane
eq̄tauit cū ea. Erat aūt deuotiſſima b̄te ꝟgi-
nis. et ī via inueniēs eccl'iam rogauit mari-
tū vt pmittēt loco miſſe intrare ī eaz ⁊ aliq̄-
tulū orare: qđ et fecit. Et cū oraret an̄ ima-
ginē virginis Marie vt eaz iuuaret ab om̄i
malo euentu. Incipiebat em̄ timere: dormi-
tauit in orōne. Et b̄ta virgo Maria ſumpta
forma ei⁹ egreſſa eſt eccl'iaz. ⁊ dixit viro ex-
pectanti. pſeq̄mur iter. ⁊ aſcendens equū ſe-
cuta eſt eū qui credebat eaz eſſe vxorē ſuam.
Cum aūt applicuiſſet ad locū deſignatū cepit
vocare diabolū. q̄ ſubito apparuit. et videns
mulierē quā cognouit eſſe virginē Mariam
cepit fremē ⁊ totus ꝯtribulatus ꝯturbari ⁊
clamare ꝯ militez dicēs. O ṗditor maledicte
quō decepiſti me: Miratur ille dicens. Quō
decepi: Nonne duxi ad te vxorē meaz vt pro-
miſi: ecce adeſt: iſta eſt vxor mea. Reſpondit
diabolus. Nō eſt hec vxor tua: ſed illa quam
maxime odi q̄ maxime pſequit̄ me ⁊ deſtru-
it toto conamine opa mea. Hec eſt mr̄ illius
Jh̄u nazareni q̄ p crucē ſuam cū ſocijs meis
me debellauit: ⁊ de manib⁹ nr̄is gen⁹ huma-
num eripuit. Hec eſt q̄ Maria vocatur. Ad
quem ſermonem miles exterritus et treme-
bundus ſubito proiecit ſe ad pedes virginis

veniã petens. At illa ĉribiliᷓ arguit diabo-
lũ dicẽs. O maledicte dei. nõ ſufficit tibi pdi-
tio tua niſi ⁊ tecũ q̃ras hĩc ſocios penaꝝ: q̃-
mõ auſus es petẽ ⁊ nocẽ velle mihi deuotis?
Vade Sathana. nunq̃ alicui ex mihi deuo-
tis ampliꝰ nocituꝝ. Qui ſubito cũ mag̃ vlu
latu diſparuit. Et militez ỹgo rephendit di.
O miſer quõ ꝓpᷓ modicũ pecunie ita pmiſi-
ſti te decipi ⁊ ad tantũ nefas deduci vt fidem
abnegares ⁊ vxorẽ tuã diabolo exponeres?
Age pniaz de pctõ tuo ⁊ deꝰ tibi ignoſcet tã-
tum ſcelus. Reuertẽ ad illã eccl'iaz vbi vxor
tua deſcẽdit ad adorandũ ⁊ ibi eã inuenies.
Domũ aᷓ reuertẽs illũ theſaurũ repone vbi
inueniſti et deo cũ vxore tua fideliᷓ ſeruias ĩ
futuꝝ: ꝯfeſſus pctm̃ tuũ. ⁊ ſic diſpuit. Et mi
les reuerſus inuenit vxorẽ ſuaz in illa eccle-
ſia. ⁊ oĩa relinquẽtes pro deo laudabiliter
vixerunt deuotiſſimi facti virginis Marie.

¶Septimus titulus de Ira. Capitulũ pmũ
de Ira. et ibi de diuerſis modis ire ⁊ nocumẽ
tis eius et remedijs.

a IRa ponitur a grego-
rio. xxxj. moral. et ab
alijs doctoribꝫ vnũ ex vitijs capi-
talibꝫ. Pro cuiꝰ declaratõe ſcien-
dum ſm Tho. ſcda ſcde. q. clviij. arti. j. q᷑ ira
ꝓpe loquendo eſt paſſio appetitꝰ ſenſitiui a q̃
vis iraſcibilis noiatᷓ. Circa paſſiões aũt aĩe
dupliciᷓ in eis pᷓ malũ inueniri. Uno modo
ex ipa ſpecie paſſionis q̃ ꝯſideratᷓ ſm obiectũ
paſſionis. ſicut ĩuidia ſm ſpẽz ſuã importat
qddam malũ. Obiectũ aũt eiꝰ. i. maĩa circa
quaz eſt triſticia de bono alioꝝ. qd ſm ſe re-
pugnat rõni. Et id inuidia mox noiata im-
portat aliqd mali. vt dĩc phus ĩ. ij. ethi. Hoc
aᷓ nõ ꝯuenit ire q̃ eſt appetitꝰ vindicte. i. pu-
nitõis. Vindicta eĩ pᷓ bñ ⁊ male appeti. Alio
mõ inueniᷓ malũ in aliq̃ paſſiõe ſm quãti-
tatẽ ipſius. i. ſm habũdantiã ⁊ defectũ. et ſic
pᷓ malũ inueniri ĩ ira. qñ q̃s iraſciᷓ plus vl'
minꝰ debito pᷓter rõez rectã. hec Tho. Et licz
oẽs ſint ĩclinati ad irã magis tñ colerici rõe
ignee ꝯplexiõis. Muliẽs aᷓ rõne debilitatis
rõnis. Uñ Ecci. x. Nõ ẽ creata ſupbia hoĩbꝫ
nec ira natõi mulieꝝ. q. d. licz viri magis in-
clinenᷓ ad ſupbiã. ⁊ muliẽs magis ad iraz ñ
tñ ſe iuſte pñt excuſare q̃ſi creati ſint cuz ea
⁊ vitare nõ poſſint. q: hoc falſuz ẽ. Et Ecci.
xxv. dĩ. Nõ ẽ caput nequs ſup caput colubri
i. ita venenoſũ. Et ñ eſt ira ſup irã mulieris.

De ira loquens p̃s. ait. .§. j.

P̃s. xxx. Miſerere mei dñe qñ tribuloꝝ. ꝯtri-
ſtatus eſt ĩ ira oculus meus: aĩa mea ⁊ ven-
ter meus. Multe ⁊ varie ⁊ q̃ſi ꝯtinue ſũt tri-
bulationes hoĩm. ꝓpter qd dicit aplus. j. ad
Theſalᷓ. iij. Nemo moueatᷓ. i. turbeᷓ et a bo-
no recedat in tribulatõibꝫ his: ſcientes qm̃
in his poſiti ſumꝰ. Tribulatio eſt oĩe id qd
affligit hoĩem et quaſi tribulus pungit. Ex
his hõ turbatᷓ p paſſionẽ. ſꝫ hoc humanũ ẽ.
et paſſionibꝫ nec meremur nec demeremur.
nec laudabiles nec vitupabiles ſumus. ſm
phm in. iij. ethico. Et hoc ideo q: naturales
ſunt. et naturalia ñ ſunt in pᷓtate nr̃a ea au-
ferre. vñ ⁊ nec motus ire. Nemo aũt peccat ĩ
eo qd vitare nõ poteſt. ſm Auguſ. Non ſolũ
aũt turbatᷓ ſꝫ p tribulatões frequenᷓ ꝯturbatᷓ.
id eſt totus vel ſimul turbatᷓ ⁊ appetitꝰ
ſenſualis ⁊ appetitus rõnalis. ⁊ hoc eſt pctm̃
A qua miſeria petit liberari dicens. Miſere-
re mei deus qm̃ tribuloꝝ: ꝯturbatus eſt. ſ. p-
pter tribulationes in ira. ſ. oculus rõnis. et
anima. ſ. potencia voluntatis. ⁊ venter ſen-
ſualitatis. vbi notanᷓ tria.
Primo auxiliũ diuinale. ibi. Miſere mei ⁊c̃.
Scdõ vitiũ capitale expſſatũ. ibi. ꝯᷓbatꝰ ẽ.
Tercõ excidiũ ꝓplare inſinuatᷓ. ibi. aĩa mea.

A ſecundo incohoando .§. ij.

vitiũ capitale ẽ ira q̃ tũc eſt vitiũ cũ ĩ ea cõ-
turbatᷓ oculus ⁊ aĩa. intellectus et volũtas.
Nã ĩ ira p zelũ que ṽtus ẽ etſi turbatᷓ oculꝰ
rõnis. non tñ aĩa. i. volũtas: ſꝫ in ira p vitiũ
ꝯturbatᷓ frequenᷓ. i. ſimul turbatᷓ oculꝰ ra-
tõnis cum aĩa. i. volũtate. Uñ ira diffinitur
put eſt pctm̃ qd eſt ĩordinatus appetitꝰ vin-
dicte. ſm Auguſ. Alia diffinitio ẽ Damaſce-
ni. ſ. q᷑ ẽ accenſio ſanguinis circa cor. ſꝫ hec
ẽ materialis. ⁊ ꝯuenit etiaz ire p zelũ. Capi-
tale aᷓ dĩ ſm. b Tho. ſcda ſcde. q. clviij. arti.
vij. q: ex ea multa alia vitia oriunᷓ. Qr aũt
ex ira multa vitia orianᷓ. habeᷓ hoc dupli-
ci rõe. pᷓimo ex pᷓte ſui obiecti qd hꝫ multũ
de rõe appetibilitatis. ingᷓtuz. ſ. vindicta ap-
petiᷓ ſub rõne iuſti qd ſua dignitate allicit.
Alio mõ ex ſuo impetu q̃ mentẽ precipitat
ad q̃cunqꝫ inordinate agenda. ¶ Eſt aũt ira
magis vitiũ capitale q᷑ odium: qd tñ g̃uius
pctm̃ ꝯñiter. q: hꝫ ira finẽ multũ appetibilẽ
q:. ſ. appetit maluz ſub rõne boni. i. iuſti ma-
giſq᷑ odium qd appetit malũ ſub rõne mali.
Ipſa aũt ira pctõ variatur. ¶Octum ab
A phõ ſpecificatᷓ. primũ. pec
A xp̃o graduatur. catum ire
variatᷓ. q: aliqñ eſt mortale. aliqñ veniale.
Pro cuius declaratõe ſciendũ ſm. btm̃ Tho.
vbi ſup̃. arti. iij. q᷑ motus ire pᷓ eſſe inordi-
natus et ꝯſequenᷓ pctm̃ tripliciᷓ. videlicz.
Primo ex pᷓte mali qd alteri appetiᷓ.
Scdõ ex pᷓte modi q̃ interius q̃s iraſciᷓ.
Tercõ ex pᷓte facti qd exterius oſtendiᷓ.
¶Ex parte mali qd iratus appetit. tunc ira
eſt peccatuz mortale qñ. ſ. quis appetit iniu-
ſtam vindictam ſeu punitõz proximi notabi
liter dãnoſam. ⁊ hoc ſm deliberatã rationẽ.